

40 E PAGINI • 12 PAGINI ÎN CULORI

28  
68

# LACARA

VOLUME XVII  
(684)  
LUGLIE 1968



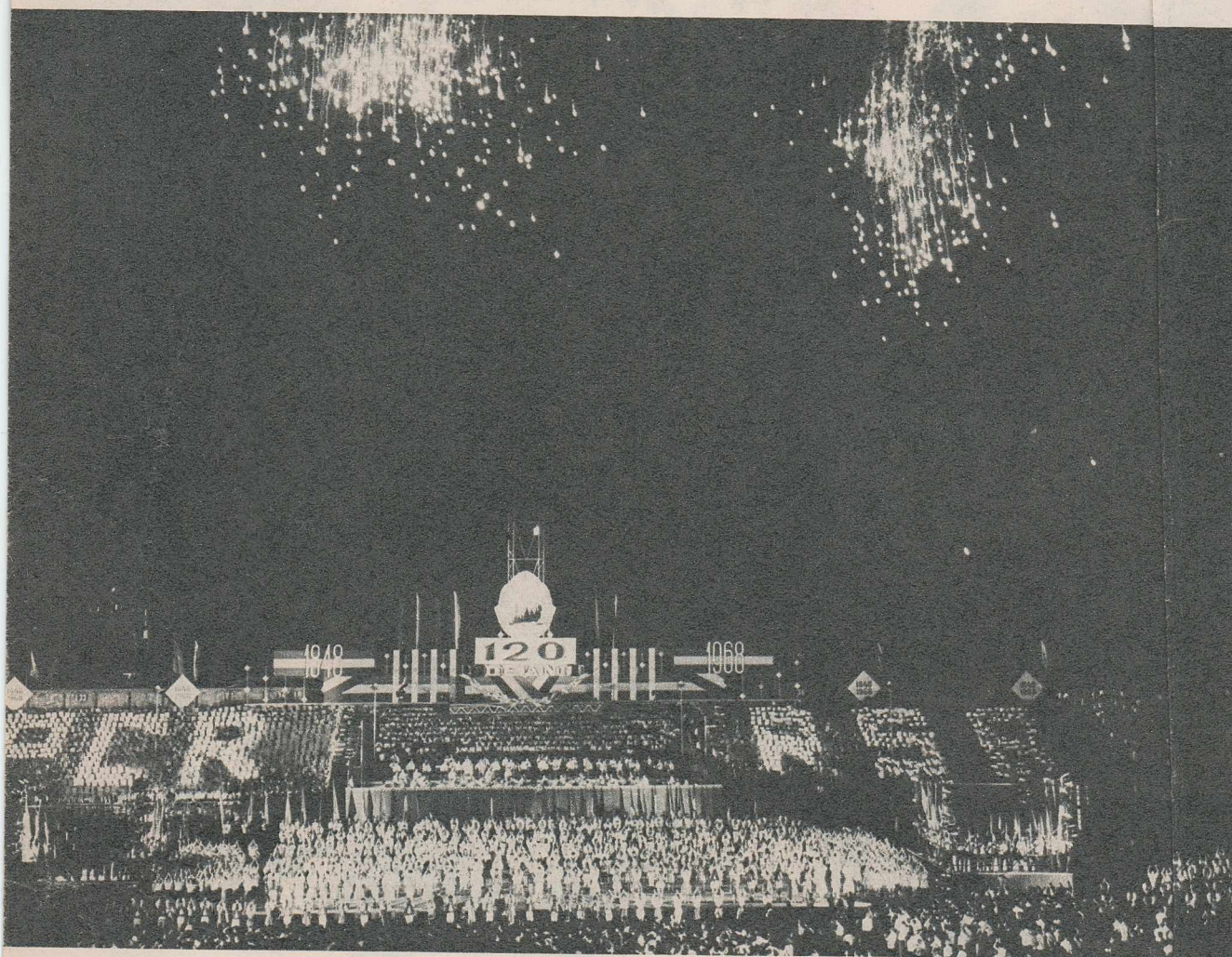
**PLENDORI  
DEZASTRE**

**secretele INTERPOLULUI**

**MODA LA MARE  
'68**

*Gozell*

## ADUNAREA POPULARĂ DIN CAPITALĂ CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A 120 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848



Pe stadionul Republicii, împodobit de sărbătoare, s-a desfășurat o impresionantă adunare populară consacrată aniversării a 120 de ani de la revoluția din 1848, încununând, ca un suprem omagiu, numeroasele manifestări de venerație, recunoștință și prețuire care s-au desfășurat în întreaga țară față de cei ce aveau să așeze, în toiul luptelor revoluționare, o piatră de hotar la începuturile istoriei moderne a poporului român.

Ca și acum 120 de ani pe cîmpia Filaretului, la adunarea de pe stadionul Republicii au venit peste 30 000 de cetățeni, care au făcut o entuziastă primire conducătorilor de partid și de stat.

Primit cu aplauze puternice de participanții la această grandioasă manifestare, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cuvîntarea a fost subliniată de vii și îndelungi aplauze, cei prezenți exprimînd prețuirea neșarmurită față de trecutul de luptă al străbunilor, față de izbînzile înscrise cu litere de foc în paginile glorioasei noastre istorii, pentru împlinirile socialiste de astăzi, rod al eroice și luminoasei activități a Partidului Comunist Român, portdrapelul celor mai înaintate idealuri ale întregii noastre națiuni.



## ȘTAFETA TINEREȚII

Pe șantierul național de tineret, la Bumbăști-Livezeni și Petrești, la Ciorogirla, Comarnic și Baia Sprie, ștafeta a fost preluată în mod solemn și cu emoțiile de rigoare de a doua serie de brigadieri.

— Cît ați dislocat?

— 2 400 metri cubi de piatră.

— Cîte materiale ați manipulat?

— 6 000 tone.

— Vă vom întrece!

Apoi, bărbătește, au început lupta cu piatra și șoseaua.

Fotografie de Constantin CIOBOATĂ

## INTERVIU DE 5 MINUTE

**Ne răspunde: tovarășul Ilie Zaharia — vicepreședinte al Comitetului pentru prețuri de pe lângă Consiliul de Miniștri.**

**Întrebare:** La remarcă gospodinelor că unele prețuri la legume sînt cam «piperate» în această primăvară, mulți vînzători de pe piață au replicat: «E secetă!» Stă pe de-a-n-tregul în picioare acest argument?

**Răspuns:** Numai parțial. Și voi contraargumenta prin cîteva cifre. Față de aceeași perioadă a anului trecut, între 1 aprilie și 23 iunie 1968 s-au desfășurat pe piață cu circa 36% mai multe legume, cu 29% mai mulți cîrtofi noi, cu 73% mai multe fructe (cireșe, căpșuni, vișine).

**Întrebare:** Cum se explică totuși jocul prețurilor pe piață?

**Răspuns:** Cantitățile de legume desfăcute sînt, în unele județe, sub cerințe, adică sub prevederile planului de stat pe 1968. În aceste condiții au apărut manifestări de speculă. Organizațiile de aprovizionare și desfacere n-au luat toate măsurile care se impuneau și, trebuie să recunosc, nici Comitetul pentru prețuri nu a intervenit operativ în curmarea acestei anomalii.

**Întrebare:** Și ce ați întreprins în ultima vreme?

**Răspuns:** Împreună cu Comitetul pentru problemele administrației locale am trimis

tuturor consiliilor populare județene o instrucțiune, pe baza căreia, începînd cu data de 20 iunie, mercurialul trebuie afișat, obligatoriu, în toate piețele. De atunci încoace urmărim zilnic mișcarea prețurilor în orașele principale, iar în cazul unor disproporții se iau măsurile de rigoare. Bunăoară, zilele trecute, tovarășul Gh. Popescu, vicepreședinte al comitetului nostru, a constatat că la stat roșiile se vînd, în piețele bucureștene, la un preț mai ridicat decît cel pretins de către producătorii individuali. Prin-o consultare «fulger» cu Consiliul popular al municipiului București s-au adus, în aceeași dimineață, corectivele cuvenite, scăzîndu-se prețurile sub nivelul celor cerute de producători.

**Întrebare:** La ce ne putem aștepta, în viitorul apropiat, în privința costului legumelor și fructelor?

**Răspuns:** Ne aflăm în plin sezon al legumelor și fructelor. Așadar, în funcție de aprovizionare — pe care o dorim ritmică și abundentă — comitetul nostru urmărește scăderea treptată a prețurilor pe piață. Ne vom strădui să găsim calea cea mai bună pentru ca producătorii să fie și ei stimulați prin politica de prețuri, dar în așa fel încît prețurile să fie convenabile și pentru consumatori.

Anca VLAD



## COPERTA NOASTRĂ

Cunoscuta actriță americană Elizabeth Taylor în filmul «Îmbilnzirea scorpiei», realizat de Franco Zeffirelli după piesa cu același nume de Shakespeare.

**FLACĂRA.** Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Prezentarea artistică: Vasile OLAC.

PE ORDINEA DE ZI:

## MARKETINGUL

Dr. M.C. Demetrescu ne vorbește despre Seminarul internațional de la Palma de Mallorca.



Dr. M.C. Demetrescu (primul din dreapta) prezentându-și comunicarea la seminar.

La Palma de Mallorca s-a încheiat zilele acestuia Seminarul internațional de Marketing, organizat de Federația Internațională de Marketing, pe tema **PROBLEME NOI ȘI PIETE NOI.**

Am solicitat tovarășului dr. Mihai C. Demetrescu, care a făcut parte din delegația țării noastre și a prezentat comunicarea: **MARKETINGUL INTERNAȚIONAL ȘI DETERMINAREA SECTOARELOR DE INTERESE**, să ne comunice părerea domniei-sale despre lucrările acestei importante reuniuni internaționale.

— Vă rugăm câteva cuvinte despre obiectul dezbaterilor.

— Seminarul internațional a prilejuit o inventariere a progreselor recente realizate în domeniul marketingului, cu privire specială la problema produselor și piețelor noi. După cum arăta vicepreședintele Federației Internaționale de Marketing pentru Europa, dr. José C. Dragan, marketingul constituie astăzi, alături de organizarea producției și a muncii, pilă științifică prin care toate activitățile întreprinderii moderne acționează pentru satisfacerea nevoilor consumatorilor cu ajutorul unor metode științifice de investigație a pieței. Relații complexe ale societății moderne reclamă tehnici avansate pentru prospectarea și cunoașterea pînă la transparență a pieței.

— Ce ne puteți spune despre participanți și despre contactele realizate?

— Participarea a fost largă — circa 150 de cercetători din S.U.A., Anglia, Italia și din alte state occidentale ca și dintr-o serie de țări socialiste: România, Ungaria, Polonia, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia. Întîlnirea s-a caracterizat printr-un climat de valoroase contacte științifice, schimburi de experiență și rezultate obținute în studierea cererii și a problemelor de comerț exterior. Cu deosebire, activi au fost cercetătorii din Spania — țară gazdă a seminarului — Italia, Anglia etc.

— Cum apreciați participarea reprezentanților țării noastre?

— Delegația română a fost foarte activă — fapt relevant și de presa spaniolă — manifestîndu-se prin numeroase intervenții în dezbateri și schimburi de vederi cu colegii străini. Dr. C. Florescu — decanul Facultății de comerț de la Academia de Studii Economice — a condus lucrările celei de-a 3-a ședințe. — După încheierea seminarului, dr. José Dragan, care este și președintele Asociației Spaniole de Marketing, a organizat o masă rotundă cu delegația română,

pe tema «**UTILIZĂRII METODELOR MODERNE STATISTICO-MATEMATICE DE ANALIZĂ ȘI PREVIZIUNE ÎN ECONOMIA ROMÂNIEI**». A rezultat că aceste probleme sînt tot atît de complexe ca și ale oricărei alte piețe și s-a dat o înaltă apreciere succesorilor economice ale țării noastre.

N. APOSTOL

## DE CE Ș-A SUPĂRAT TOVARĂȘUL IOVU?

Întîmplarea poate să pară anecdotică, dar cum anecdotele conțin totdeauna o morală, ne-am hotărît să v-o povestim:

Așadar, pentru a ne forma o părere obiectivă despre mersul treburilor în stațiunea Vatra Dornei am stat de vorbă cu pacienții, cu medicii, cu bucătăresele și așa mai departe. După o zi în care ne-am notat impresii, confruntînd totodată opiniile interlocutorilor, ne-am retras pentru odihnă. La ora 22,20, o bătaie în ușă. Cine era? Directorul Întreprinderii economice balneare — Roman Iovu — însoțit de responsabilă vîile și de ajutorul șefului cantinei, Gh. Maței. Ce dorea tovarășul director, cu care discutase în cursul zilei de cîteva ori? Ei bine, ținea să ne atragă atenția, pe un ton ritos, să avem grijă cum scriem, «cum punem problema», pentru că ne-a văzut dînsul discutînd cu dr. Nieder, directorul sanatoriului medico-balnear (!). Lăsînd la o parte pretenția la bunele maniere, intervenția tov. Roman Iovu era de natură să nedumerească și chiar să intrige, pentru că semăna pur și simplu cu un fel de amenințare. Am căutat sensul acestei întîmplări bizare și, coroborînd anumite fapte, credem că l-am aflat pe cel autentic:

Roman Iovu este deci directorul Întreprinderii economice balneare Vatra Dornei și se supărare că ne-a văzut (!) stînd de vorbă cu celălalt director al sanatoriului medico-balnear, dr. Iosif Nieder. De ce oare să se supere și să devină bănuitor? Din senin? Ei bine, nu...

Cu toate că sanatoriul și întreprinderea formează ceea ce se cheamă stațiunea Vatra Dornei — adică un tot — cele două părți se pare că se suspectează reciproc, fiecare socotindu-se (paradoxal) o unitate de sine stătătoare. Și, de altfel, organizarea actuală susține acest punct de vedere: întreprinderea are un director, un contabil șef, un șef al organizării muncii, un administrator, un casier etc., etc. Sanatoriul, de asemenea. Deci dublură. Oare stațiunea, în sine, nu are unul și același rost: să trateze pacien-

ții prin tot complexul de îngrijiri? Evident că da. Atunci de ce totuși două unități separate (cu apariențe sau chiar interese, artificial, opuse) cu două conduceri separate? Practica a demonstrat că această organizare a stațiunilor balneare — nu numai Vatra Dornei — este, în mare măsură, depășită. De aceeași părere au fost și cei doi directori — dr. I. Nieder și Roman Iovu. În esență, amîndoi ne-au spus cam așa: «Sistemul organizatoric actual s-ar putea simplifica și acest lucru este în perfectă concordanță cu hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967».

Iată însă că tov. Iovu s-a speriat de îndrăzneala propriilor sale idei și a ținut să ne atragă atenția asupra felului «cum punem problema». Trecînd peste irreverența gestului am dori ca morala acestei întîmplări să fie reținută de către forul tutelar — Ministerul Sănătății.

Viorica CIORBAGIU

## RECLAMA — SUFLETUL COMERȚULUI

Duminică m-am deplasat cu un prieten pe Valea Oitului.

Ajungem la Călimănești și ne îndreptăm spre Sibiu. Pe drum ni se face foame. Uite o reclamă... exclam, și în fața ochilor, pe un panou mare citim: «*Vizitați bufetul Lotrișor. Camping, grătar, băuturi alese de regiune*».

Ora 10.30. Ne așezăm la o masă cu umbrelă. Vine un ospătar care ne spune în șoaptă: e o ședință cu doi tovarăși de la «comerțul județean Vilcea».

— La ora asta, ședință? Și care-i ordinea de zi? întrebăm noi.

— Cum să fim îmbrăcați, fetele să aibă unghiile tăiate, cum trebuie servite bucatele și multe altele.

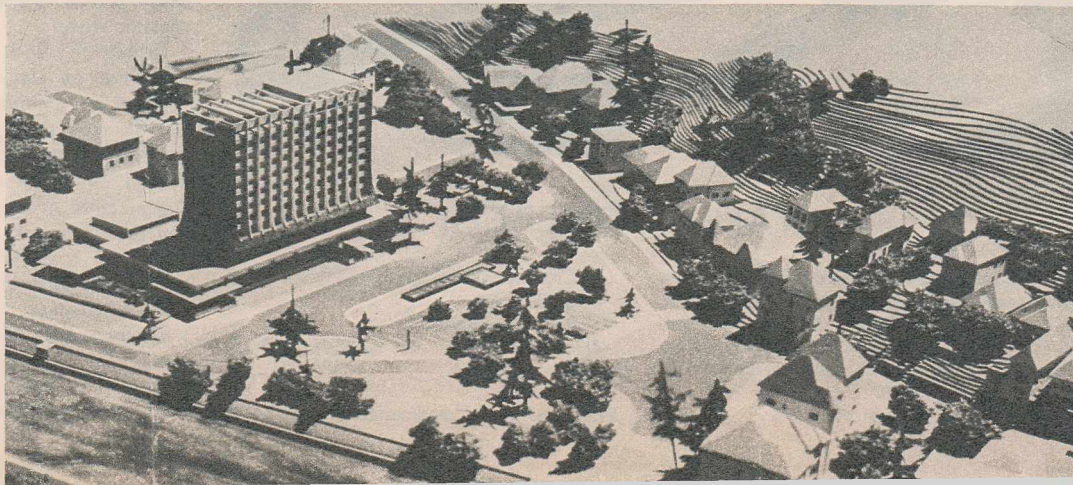
După vreo trei sferturi de oră se prezintă ospătarul. Cerem omletă și cafea cu lapte. Nu ne poate oferi decît cîrnați. Se făcuse ora 11.30. Vin cîrnații. Sfărîmați ca o «tochitură». Berea e caldă. Paharul cu sirop cerut de amicul meu poartă urme de ruj. Notați: atît berea cît și siropul au trecut chiar prin fața celor doi tovarăși de la «comerțul județean». Unde mai pui că asta se întîmplă imediat după ședință...

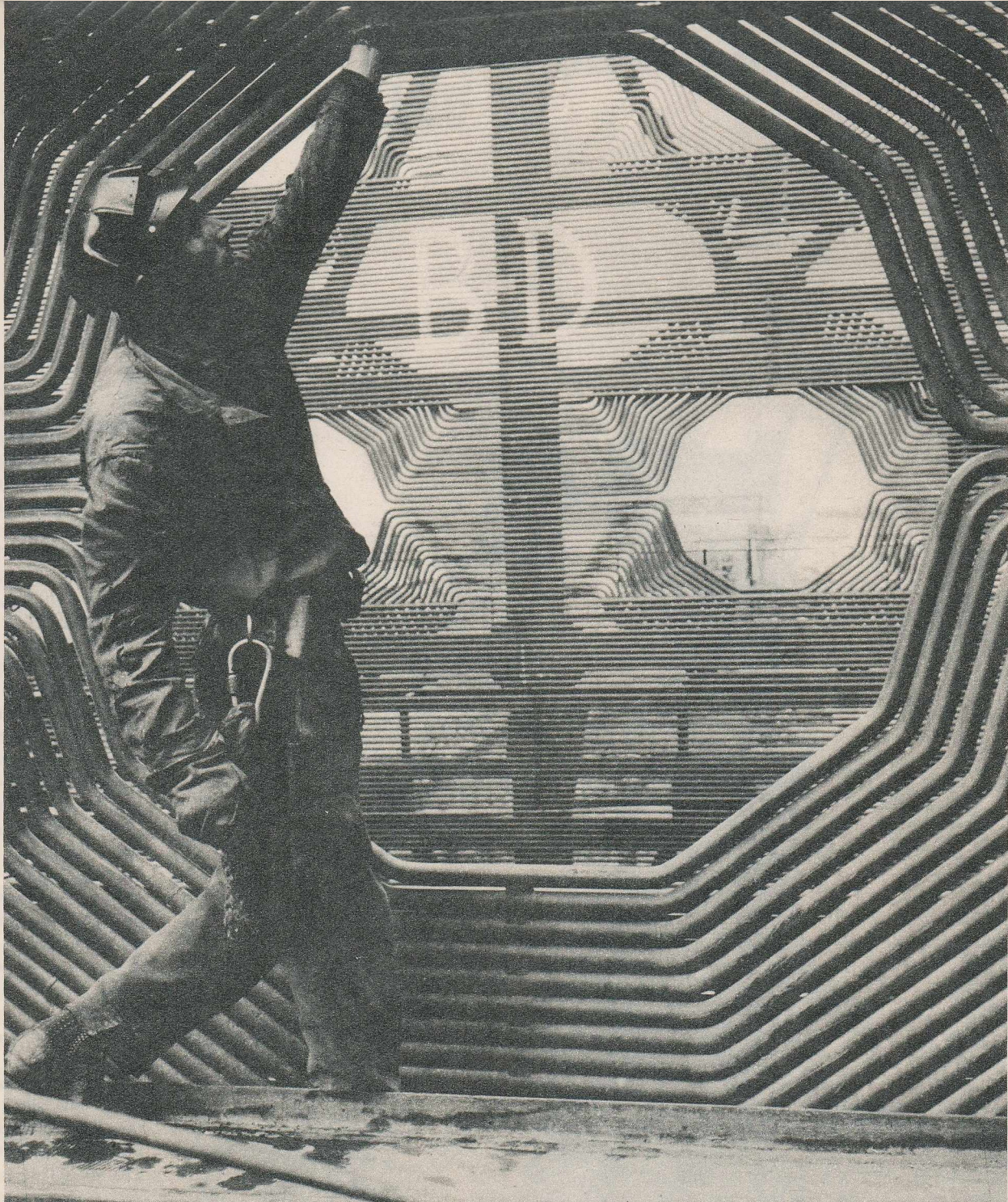
Îl întreb pe ospătar cum se împacă deservirea din acest local cu reclama de pe șosea. Îmi răspunde: «Nu noi am pus reclamele pe șosea, ci alții, așa că sîntem nevinovați».

Curat nevinovați!

AI. GÎNJU

Macheta viitorului hotel turistic din Cluj.





*Geometrie la înaltă altitudine. Se controlează calitatea sudurii la țevile de vaporizare.*

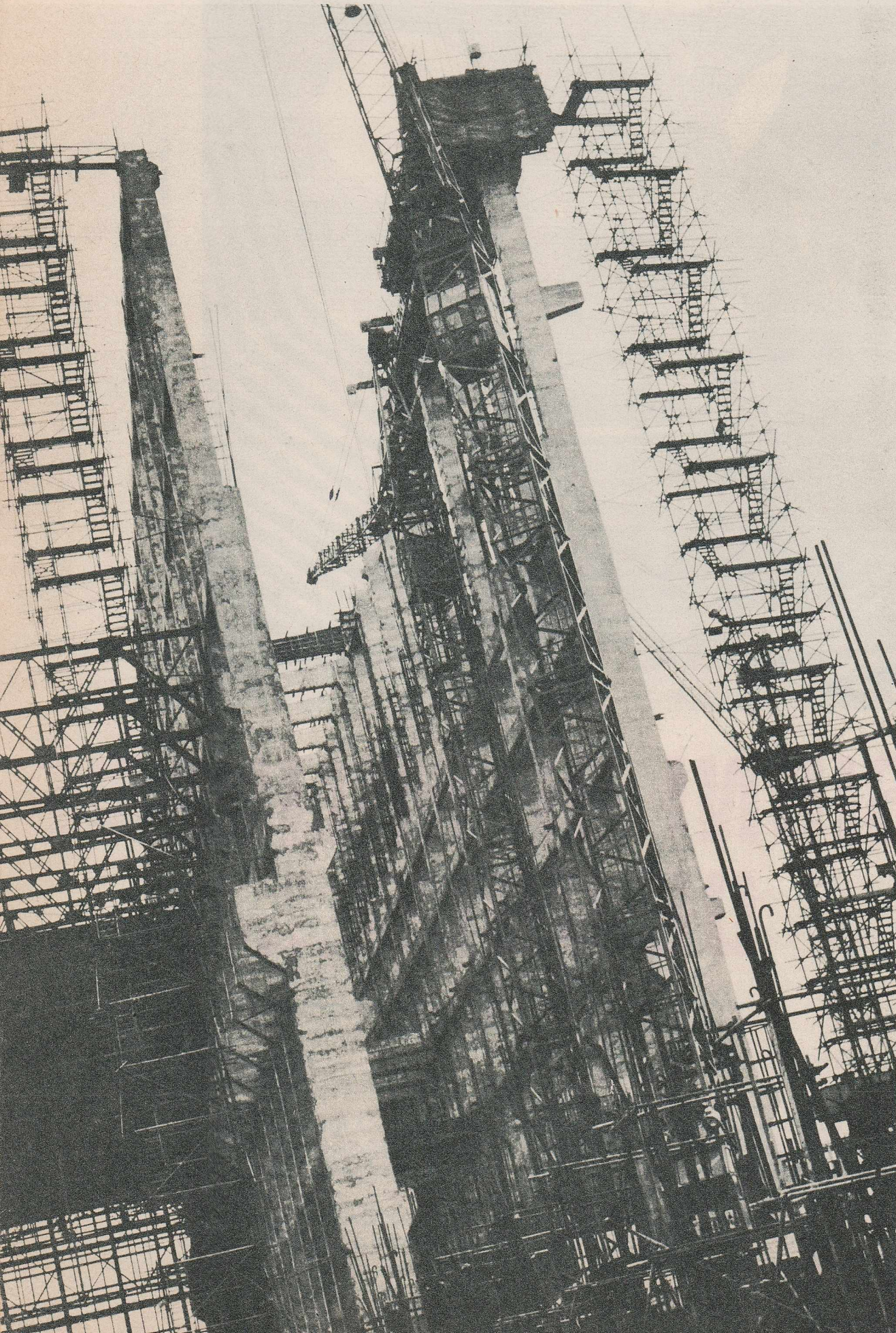
# LA TENSIUNI DE MILIOANE DE VOLTI...

de Mihai HETCO — fotografii de E. IAROVICI

...Cînd în urmă cu mai bine de un an excavatoarele au început să rupă metru după metru de pămînt și piatră, cupele au scos la suprafață stele funerare, statuete (printre care o foarte grațioasă Venus), busturi și monede cu efigia lui Aurelianus imperator. Splendide vestigii a ceea ce a fost cîndva castrul roman de la Micia.

Actualul sat Mintia, situat în imediata vecinătate a Devei, are, așadar, un dublu motiv de mîndrie: o istorie milenară și un prezent prestigios. În hotarele sale s-a deschis vastul șantier al termocentralei Deva, viitoare sursă de milioane kilowați-ore. Arcadele elansate ale liniilor de înaltă tensiune au și sosit, escaladînd munții, pentru a confirma parcă vocația dintotdeauna spre civilizație a acestor locuri.

# LA TENSIUNI DE MILIOANE DE VOLȚI...



**L**a amplasarea viitoarei termocentrale Deva (putere instalată: 800 MW; cu posibilități ulterioare de extindere pînă la 1 600 MW) s-a ținut cont în primul rînd de vecinătatea Mureșului care poate asigura un debit de 30 mc de apă de răcire pe secundă (în afara celor 25 000 mc de apă folosiți în circuit închis) și de relativa apropiere a Văii Jiului de unde opt garnituri de trenuri vor aduce zilnic cele 12 500 tone de cărbune folosite drept combustibil.

Pulverizat în concașoare uriașe, cărbunele va încălzi apa transformînd-o în aburi care, sub o presiune de 140 atmosfere, vor pune în mișcare cele patru grupuri energetice de cîte 200 MW fiecare. În 1971, cînd termocentrala va funcționa cu întreaga sa capacitate, peste arcurile dealurilor ce înconjoară Valea Bejanului, conectîndu-se la sistemul energetic național, «și vor lua zborul» 5 miliarde de kilowați-oră — aproape un sfert din producția energetică actuală a României!

○ infuzie de energie ce va tensiona și mai tare articulațiile întregii noastre economii.

...O inedită și recentă prezență care, fără îndoială, va deveni repede motiv de mîndrie atît pentru locuitorii Devei cît și (mai ales!) pentru constructorii termocentralei: sala mașinilor și corpul buncărelor (deschidere: 45 m, lungime: 220 m). Clădirea, ai cărei pereți cresc vertiginos, are o acuratețe a liniilor ce uimește aici, într-un cadru atît de strict industrial, făcîndu-ne să ne amintim încă o dată (dacă mai era nevoie) că esteticul și funcționalul nu sînt noțiuni antitetice. Din contră, ele pot și trebuie (am zice noi) coexista, iar rezultatul este de natură să încînte atît ochiul artistului cît și cel al energicianului.

— Într-adevăr, sentimentul de surpriză pe care îl încercați nu este de fel nemotivat, ne confirmă ing. Tiberiu Anțilă, șeful serviciului tehnic. Ani de-a rîndul am fost obișnuiți ca arhitectura construcțiilor industriale să fie tratată cu neglijență, chiar cu nepăsare. Și cît de necesare sînt liniile suple, volumele bine gîndite care să reflecte nu numai preocupări strict legate de producție, ci și o perfectă integrare a ansamblului în peisajul înconjurător.

Lucrul făcut cu îngrijire se observa în toate detaliile marii construcții. Au fost folosite pe scară foarte largă prefabricatele, iar metoda cofrajelor glisante a fost aplicată cu succes, ceea ce

◀ Pe verticală — 45 de metri. Datorită aplicării metodei cofrajelor glisante, sala mașinilor și corpul buncărelor prind contur într-un ritm accelerat.

gînduri despre  
Ion Țuculescu

de Radu BOUREANU

În afară de orice obligații calendaristice, să-mi fie îngăduit să evoc imaginea lui Ion Țuculescu prin câteva date din climatul prieteniei, gîndindu-mă la farmecul ființei sale, care era generat de dinamica sensibilității sale, de sugestivitatea gîndirii în care se asociau elemente și imagini din variate domenii. Artistul era dublat de omul de știință, de cercetător, de medicul biolog talentat și pasionat.

Cu mulți ani înaintea dispariției sale, ne aflam la Mangalia, unde picta. Îl însoțeam la peisaj, încercînd să aștern și eu cite ceva pe pînză. Îi urmăream procesul de creație. Lucra pasionat. Uneori cu un ritm frenetic, storcînd tuburile de culoare ca pe niște dușmani, ca pe niște furi cărora voia să le smulgă tot ce-i tănuiseră. Lucra cu pensulații viguroase cu tonuri puternic contrastant cromatic. Simțeam că realizează o poezie dramatică, o exaltare lirică. Mă fermecau peisajele cu cîmpuri galbene, cu cer mov puternic ori intens violet. De pe atunci simțeam noua-i orientare, căutările febrile. Îmi vorbea de esența artei pe care o preconiza, pe care dorea s-o facă.

La cîteva ani de la acea vară de lucru din Mangalia, l-am vizitat acasă și am văzut primele pînze pornite pe noua-i viziune plastică; erau unele pînze care alcătuiesc marele ciclu pe care îl văd astăzi iubitorii de artă.

La Mangalia, făceam împreună lungi plimbări prin mahalalele tătărești, peste cîmpuri, peste vagile coline. Amintesc aceasta, fiindcă o dată, ocolind marele lac, am căzut peste un moment în care vastul peisaj stătea sub o lumină apoteotică. Se spărse un larg cer de nouri violeți cum îi plăceau; și fascii lungi de raze, ca niște lănci translucide, străpungeau apa lacului și mamelonul unei insule maroniu-verzuie, nuda ca o amintire geologică. Țuculescu exploda de entuziasm, și încet, pe nesimțite, tonurile, atmosfera, desenul sălbatic al peisajului ne-au dus convorbirea pe datele specificului peisajului. Frumoasa-i cultură științifică, variată, complexă, ne-a vehiculat imaginația prin ere, prin regnuri, și cu aceste speculații o întoarcere în și prin meandrele artei, ale picturii.

Pictura lui Țuculescu are două dimensiuni: planul real și planul fantastic, ar spune unii (psihologic, l-aș numi eu). Aspectul unui mod de expresie — să-l numim convențional (unii îi spun realist); și al doilea, care este consecința unei stări sufletești speciale, populată cu viziuni și date simbolice, caracteristice, inimitabile, personale. S-a născut un spațiu plastic, în care se mișcă sau încremenește o lume simbolică, datele unei sensibilități și psihologii singulare. Nu este vorba de un nou sistem sau de nașterea unui curent, ci de o formă personală de expresie, inimitabilă, ca la Brâncuși.

Operele de artă nu sînt numai pure simboluri, ci veritabile obiecte necesare vieții grupurilor sociale.

Țuculescu a pornit de acolo de unde a înțeles că trebuie, și era organic împins să-și mobilizeze spiritul, cîmpul creației, viziunile plastice cu elementele, cu componentele artei străvechi, permanențe ale unui mare grup social, ale poporului de la sate; cu accentele de lirică plastică, cu cromatica, cu elementul floral stilizat, cu formele atît de des întîlnite în tot ce reprezenta țărănul român.

Limbajul plastic țuculescian este al unui artist intelectual, îmbibat de permanențele specifice ale artei populare, în care ritmează cromatic obsesii, simboluri și uneori pur și simplu o altoire a acelor date arhaice, ca un omagiu adus genului popular.

Dacă pictura este mijloc de comunicare expresivă a unui mesaj, desprins din concepția artistului asupra realității contemporane — după cum gîndește Tonitza — atunci Țuculescu exprimă din plin, nu doar realitatea contemporană — ci esența spiritului popular, al artei poporului nostru, împlinită pe tot traiectul vieții sale istorice și spirituale de la întiile începuturi.

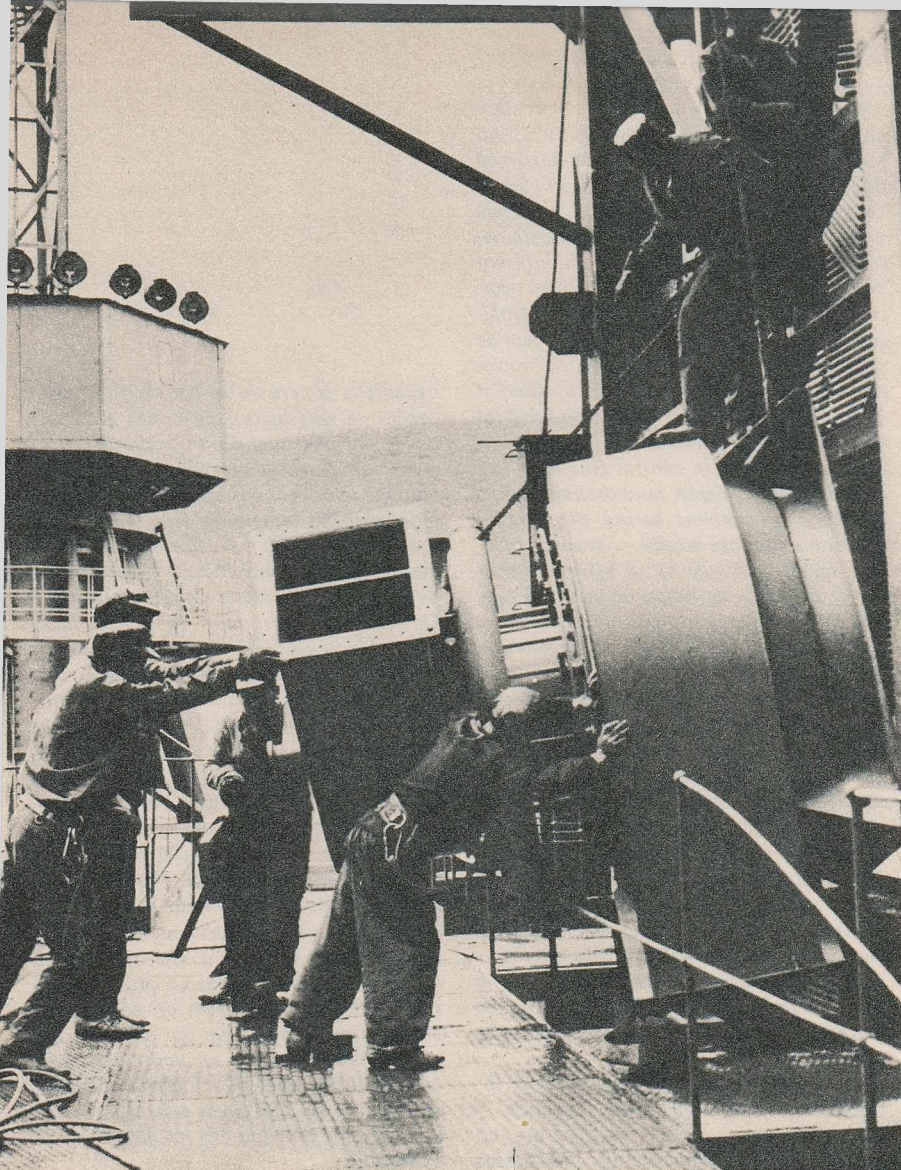
Epoca o reflectă Țuculescu în arta sa nu pe registrul și datele plastice, prin care alții se exprimă, ci în chip cu totul personal.

La început el gîndea, se exprima prin pastă și pensulări tumultuoase, în tonuri de imn coloristic, simplificat nu mărginit: imn de galben, violet, verde, negru și alb.

O temă des întîlnită în pictura sa anterioară formează faze largi care a cuprins creația sa întreagă, este peisajul agrest; cîmp de grîne galbene cu cer violet, cu pete de verde exploziv — uneori cu nori albi sau intens violet, sau ultramarin, sau negri.

Tema devine fondul multor construcții de ritmică, de formă și culoare, de simboluri, al operei sale din perioada ultimă, cînd a lăsat din mînă pentru totdeauna paleta.

Înțelegînd, și pasionat de geniul lui Van Gogh, nu s-a lăsat copleșit de tiranica și obsesiva forță a personalității marelui flamand, ci a intrat ca o rudă în familia foarte restrînsă a acestuia.



▲ Se montează instalația de ardere a cărbunelui în interiorul blocului spațial.

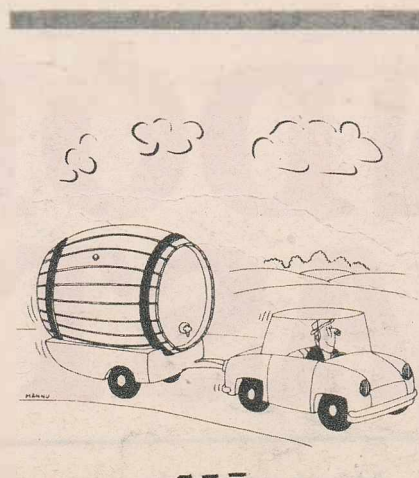
situează șantierul termocentralei Deva pe un prim și inedit loc în cadrul lucrărilor de acest gen din țara noastră.

Stînd de vorbă cu membrii echipei de montori conduse de Fehmi Mamut (dobrogean ajuns din șantier în șantier tocmai în Ardeal) ni se confirmă că termocentrala posedă și virtuți, ca să zic așa... pedagogice, stimulative. Mare parte dintre muncitorii șantierului (sînt peste două mii; la anul vor fi cinci mii!) au sosit cu experiența Ludușului sau a Paroșenilor, dar noul, necesitatea experimentării a țîșnit de peste tot. Începînd de la organizarea lucrului pe șantier și pînă la dorința exprimată de întregul colectiv de a respecta indicațiile cu privire la economisirea metalului prin folosirea cît mai largă a betonului, fiecare zi pune o nouă problemă, dă impuls inițiativei fiecăruia.

Dacă Paroșenii au fost o școală pentru constructorii energeticieni, atunci Deva este cursul universitar, este perfecționarea, înalta specializare!

Deocamdată șantierul termocentralei Deva nu a ajuns să se dezvolte în toată plenitudinea sa. Cele două coșuri de evacuare a fumului de cărbune s-au înălțat de la sol abia cu 15-20 de metri și doar evantaiul armăturilor metalice ne lasă să întrezărim o creștere continuă și viguroasă. Atunci cînd coșurile gemene se vor profila pe cerul Devei, din înălțimea celor 220 m (vor fi cele

mai înalte coșuri de evacuare construite pînă acum la o termocentrală în țara noastră) se va putea zări chiar Deva, cu ruinele castelului său feudal, ne asigură constructorii, acum ascunsă de dealuri și păduri. Să precizăm totuși că înălțimea celor două coșuri n-a fost dictată de considerente de ordin turistic, ci de necesitatea ca atmosfera să nu fie poluată datorită eliminării fumului rezultat prin arderea zilnică în cuptoare uriașe a celor 12 500 tone de cărbune.





Călătorul adevărat, cel căruia îi șade pe merit bine cu drumul, a aflat de mult că dorul de ducă te mină nu numai să cutreieri spațiile. Cu cât drumețul e mai cuprins de neastâmpărul cunoașterii, cu cât a învățat să guste mai din plin dulceața drumurilor, cu atât e mai dornic să străbată și traiectoriile timpului. Călătoria adevărată te duce nu numai înainte, spre o culme, spre o apă, spre o pădure, ci te poartă și înapoi, în vremi, imbindu-te să cauți în tot locul semnele timpurilor, ale oamenilor, ale așezărilor de altădată.

Peste aceste semne ale vremurilor și înaintașilor, presărate în țara noastră cu o dărnicie pe care o poate egala numai frumusețea pământului, legea și-a întins, protectoare, mina. O mină care a pornit să înfrunte blestemata trecere a timpului, să lupte cu viscocele rele de nord care sting strălucirea frescelor moldovenești, cu ploile torrelene care macină pietrele castelelor ardelenice și turlele bisericilor de lemn din Maramureș, dar mai ales cu nepăsarea, ignoranța și prostia omenească — dușmani mai ucigători uneori decât toate intemperiiile la un loc. Specialiștii au întocmit încă de acum doi ani noua listă a monumentelor istorice, 6 000 la număr de astă dată (listă care își așteaptă răbdătoare aprobarea, cu calmul pe care numai hîrtia îl poate avea), statul a pus la dispoziție milioane — deo-

camdată încă sub necesități — ca să se redea (pe rînd, desigur) acestor monumente obrazul strălucitor de altădată; oameni inimoși, mai pricepuți ori mai puțin pricepuți, au pornit la treabă și au făcut, nu o dată, treabă bună. Dar în timp ce Curtea Domnească de la Tîrgoviște sau Hanul Domnesc din Suceava și-au recăpătat făptura; în timp ce amfiteatrul, și forumul Sarmizegetusei, și vestitul palat al Augustalelor sînt pe cale de a oferi călătorului imaginea răscolitoare a vieții strămoșilor; în timp ce albastrul Voronețului reintinerit a mîngîiat privirile celor 130 000 de vizitatori din anul trecut, iar splendida casă a lui Udriște Năsturel de la Herești — una dintre cele mai vechi case civile păstrate în Țara Românească — își așteaptă noua identitate de muzeu de artă populară; în timp ce Cozia și Moldovița, Cetatea Neamțului ori cea din Cîlnic, biserica de lemn din Surdești ori biserica din Densuș retrăiesc o nouă și înțeleaptă tinerețe, în timp ce multe alte monumente — deși nu atât de multe cîte ar fi trebuit! — sînt restaurate și ocrotite pînă în tește, altele mor cu zile, sau — mai grav — sînt ucise. Se vorbește necruțător despre crimele împotriva umanității, dar oare crimele împotriva semnelor istoriei și civilizației nu trebuie condamnate cu cuvenita asprime? În codul nostru penal există, în acest sens, un paragraf special. A fost el oare vreodată aplicat? E greu de crezut, cită vreme castelele din Vințul de Jos, Sîntămăria Orlea sau Bontida, conacul Rudolf din comuna Rîu Bărbat, castelul Bethlen din Toța și cel din Racoșul de Jos ori cel din Ozd — exemplare strălucite de arhitectură în stilul Renașterii sau barocului — se sfărîmă sub ochii noștri, transformate în depozite de cereale sau grajduri, lăsate cu nepăsare în ruină, uneori chiar nimicite pentru a se face din materialul lor niște, evident mult mai practice, cocine ori cotețe de păsări. Cine nu-și aminteste

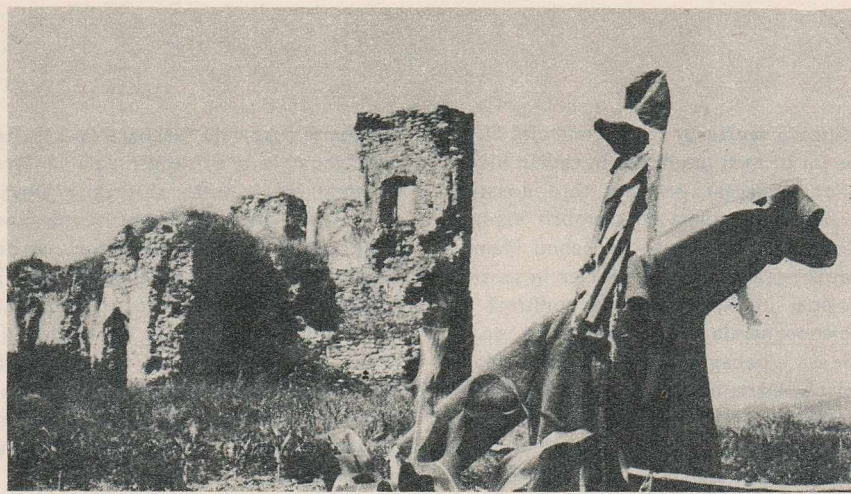
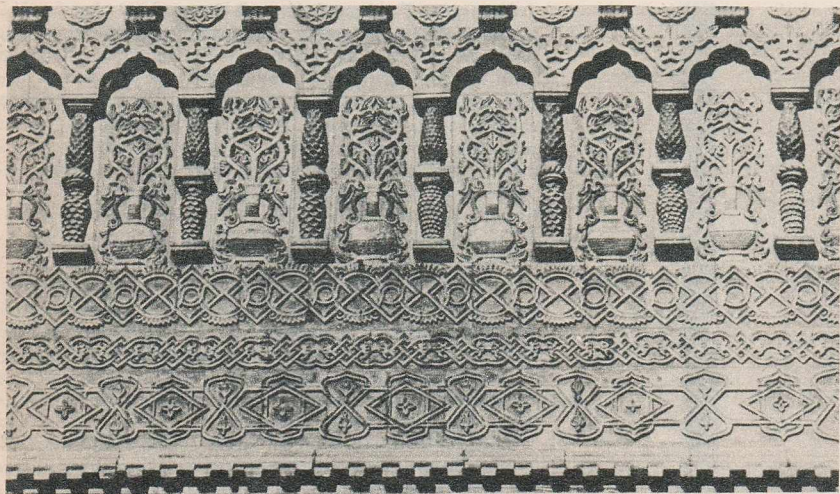
de pitorescul bazar turcesc «Sub coloane» de la Tulcea, care dădea orașului cachet-ul său propriu, nota sa de pitoresc, atmosfera sa? Nu s-a mai ales nici praful din el! Și nu suspinăm noi, bucureștenii, și astăzi încă după familiarele coloane ale Muzeului Simu, cel care ne-a împrietenit pe mulți cu artele plastice și pe care ni l-a îndepărtat o sistematizare mult prea brutală și poate insuficient chibzuită? Să mai amintim de greu imaginabilul gest al demolării Academiei Mihăilene din Iași, din aceleași așa-zise nevoi de sistematizare, care a lipsit orașul nu numai de lăcașul primei instituții de învățămînt superior din țară, dar a contribuit substanțial la alterarea personalității preacinstitei urbe moldovene? În centrul Gherlei a fost demolat, peste noapte, unul dintre cele mai frumoase ansambluri baroce din țară — clădiri cu elegante arcade — după ce fusese lăsat cu lunile să se sfărîme, încet-încet, pentru a se ridica în locul lui cele mai banale blocuri cu puțință, fără nici o concordanță cu arhitectura veche din jur, atât de bine conservată...

Să ne oprim deocamdată aici cu exemple... deși, ne lasă oare inima să nu pomenim, fie și în treacăt, dar nu fără tristețe, că vechiul sat Poiana Sibiului — cu frumoasa sa arhitectură românească în lemn — se stinge din viață, că dispar casele cu ocol din zona Branului, că moare adevăratul sat Ighiel, cel care avea case cu acoperiș înalt din paie și pridvor de lemn cu arcade, că mor, toate, pentru că nimeni încă nu s-a gîndit cu seriozitate să le salveze, alcătuiind rezervații de arhitectură populară, pentru a le feri de invazia caselor țărănești «moderne», toate — e drept — mai confortabile, dar toate aidoma?

Să ne oprim totuși aici, pentru a ne înțreba: cine e de vină? Cine răspunde — cu buzunarul, cu obrazul și, dacă are, cu inima — de aceste pierderi, cel mai adesea

ireparabile și care nu se pot socoti în bani, pentru că sînt lucruri pe lumea asta care nu se pot plăti nici cu tot aurul de pe sol și din subsol... Lege care să protejeze monumentele istorice, cum spuneam, există, dar legile sînt făcute, cum se știe (și iată, se și vede), pentru a mai fi și călcate. Să întrebăm deci alt fel, poate mai comod: cine răspunde de viața monumentelor de artă și istorice? De foruri de îndrumare nu ducem lipsă, slavă Domnului. Să le notăm: Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S., Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, Academia Republicii Socialiste România, Departamentul cultelor, O.N.T., răspunderea directă revenind consiliilor populare și nenumăratelor categorii de beneficiari care au în folosință unele monumente. Unul dintre spiritualii noștri interlocutori din cadrul anchetei de față, Teodor Lebădă, vicepreședinte al Consiliului popular județean Suceava, recunoștea cinstit: «Toți răspundem, dar nimeni nu știe exact cui îi revine ca răspundere; așa că, atunci cînd e vorba de laudă, toți facem un pas înainte, iar la greșală, toți facem doi pași înapoi».

Reporterii «Flacării» au pornit prin țară, cu aparatul pe umăr, au fotografiat splendori și dezastre, au aflat unele adevăruri și unii vinovați și le prezintă mai jos spre judecata cititorului.



# SPLENDORI ȘI DEZASTRE

Anchetă realizată de:  
Sanda FAUR  
E. ȚASCĂLU  
Bazil DUNĂREANU  
V. OLAC



Cine poate rezista chemării pe care o trimit de pe colinele blinde muiate în lumină de miere, ale nordului Moldovei, mănăstirile ctitorite de Ștefan Vodă și Petru Rareș? Cine nu le dăruie, măcar o dată, o vacanță și nu o pornește în drumeție lungă, pe drumuri care ar merita mai bine întreținute (cum e cel dintre Moldovița și Sucevița), să se minuneze de acest miracol care rezistă de secole pe zidurile exterioare ale mănăstirilor și care se numește albastrul de Voroneț, galbenul auriu al Moldoviței, verdele ierbii spălate de ploaie al Suceviței? Cine nu rămâne să citească, vrăjit, cu ceasurile, această uluitoare carte românească de povești cu

poze colorate, în care arhanghelii sună la judecata de apoi din foarte localnice buciume, iar patriarhii îi poartă pe cuvioși spre paradis înveliți în ștergere moldovenești; în care diavolii au un aer păcălit ca cei din poveștile lui Creangă, iar David a renunțat la harpă în favoarea cobzei; cine nu simte că din această carte zugrăvită pe pereți pioși de mănăstire răbufnește, ca o explozie de vitalitate foarte lumească, fantezia meșterilor populari, și umorul lor, și felul lor de a vedea lumea, și mai ales caldă lor iubire de țară — pentru a cărei salvare de sub cotropitori se rugau fierbinte cu pensula în mână, trecindu-i vindicativ pe turci în rindul celor sortiți focului gheenei?

# PĂCATE NEISPĂSITE

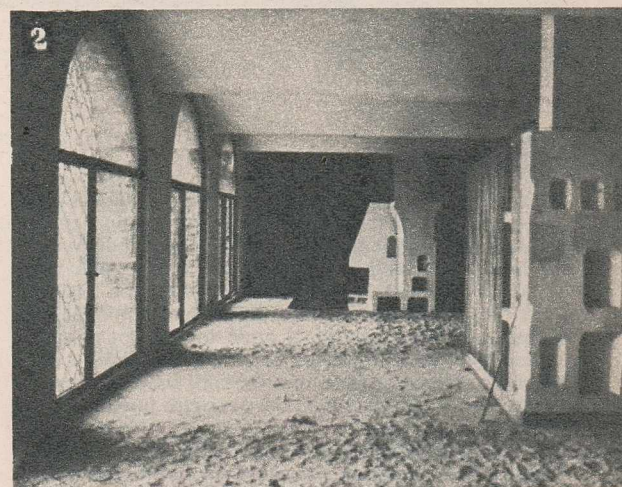
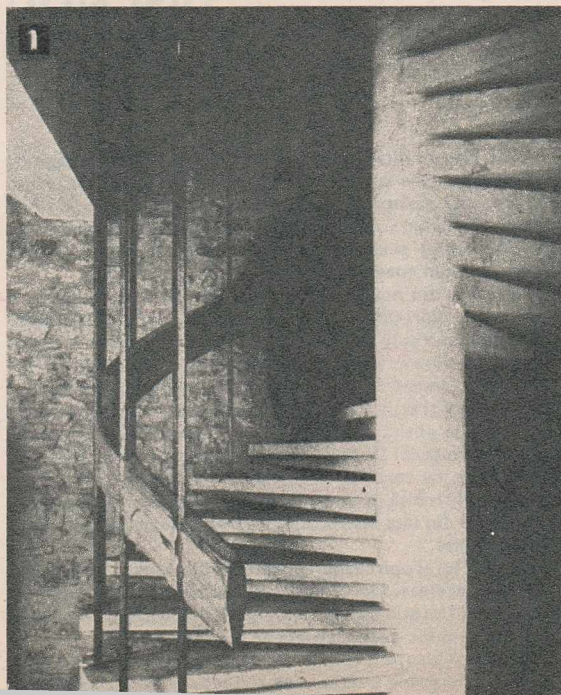


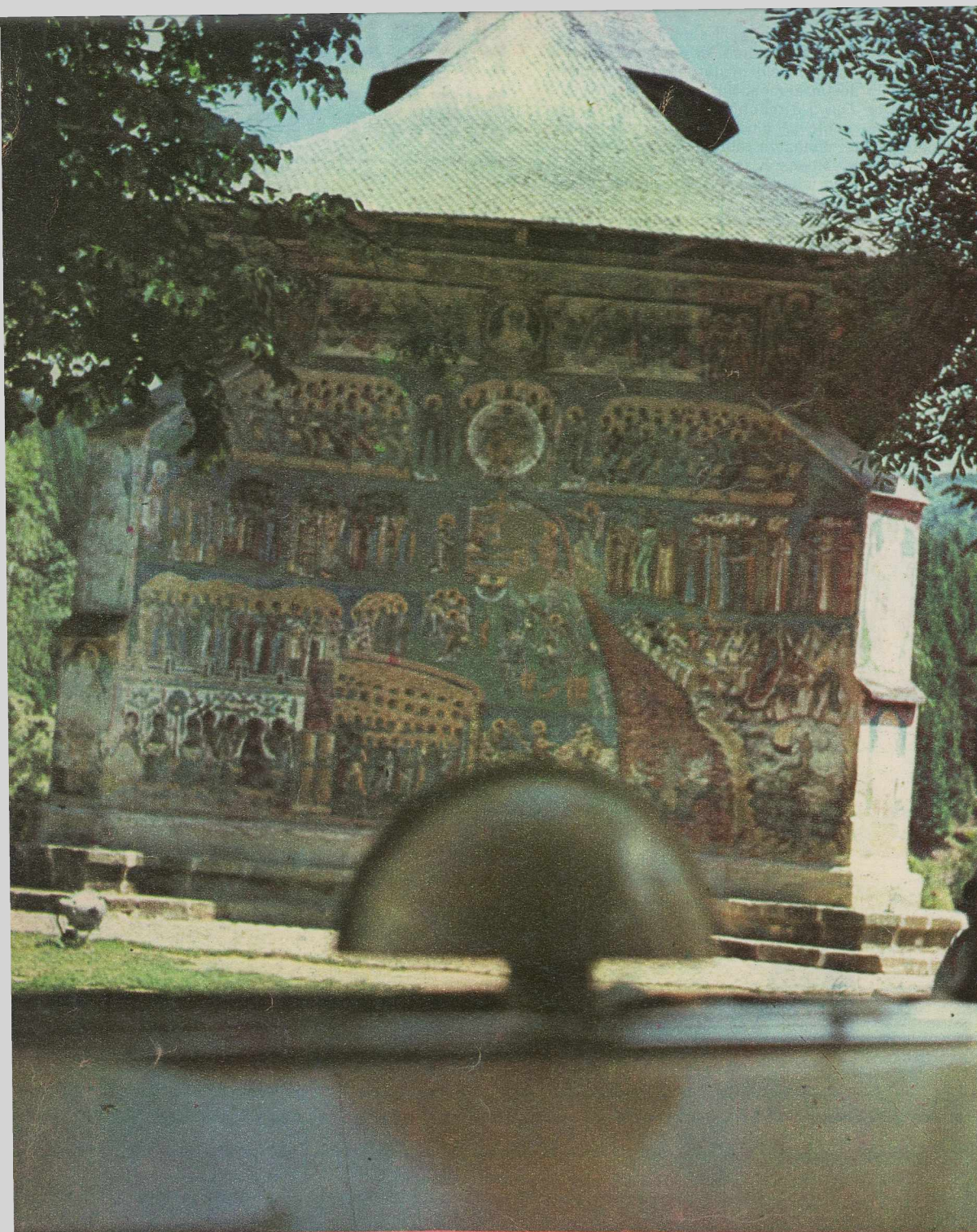
În amurg, cind măicuța bate toaca, precum pe vremea Movileștilor. Sucevița se învâluie într-un abur de poezie și legendă.

## părerii și experimente

Sucevița, ctitorie din 1582 a fraților Movilești, este singura dintre cele cinci mănăstiri bucovinene care și-a păstrat fresca de pe zidul de nord, care își cunoaște cei doi zugravi — frații Ioan și Sofronie, dar și cea a cărei restaurare, începută încă din 1959, a cerut cea mai mare bătaie de cap și, poate, cei mai mulți bani: opt milioane. S-au încercat aici niște experimente, găsite extrem de interesante de către unii, cum ar fi cunoscutul arhitect al orașului Suceava, N. Porumbescu, dar contestate cu vehemență și argumente de alți cercetători și critici de specialitate. Tov. Vasile Drăguț, de pildă, găsește că încercările de modernizare care apar în tratarea foișoarelor (realizate în beton armat!) sînt cu totul neinspirate, ele neracordindu-se la volumele vechi, neintegrîndu-se în respirația întregului ansamblu; înlocuirea ferestrelor vechi cu cercevele de lemn, prin cercevele de metal, a dus la o totală contrazicere, ca expresie, între zidăria din jur și ferestre; scara spiralată «modernă» a arhondaricului (foto 1) distonează cu restul, sobele plasate în mijlocul acestei încăperi sînt absolut nefuncționale (foto 2), așa încît s-a ajuns, prin această restaurare, la o artă de forme reci, turistice, negînd însăși personalitatea clădirii.

Părerile acestea pot fi, desigur, contestate. Un lucru însă e precis: experimentele de restaurare, oricît de interesante și binevoitoare ar fi, nu trebuie făcute pe spinarea unor monumente de primă valoare. Riscul e prea mare.





Biserica mănăstirii Voroneț.

Și pentru că puțini rezistă să nu pornească vara în drumetie spre plaiuri moldovene, și pentru că vin oameni de peste mări și țări să vadă Voronețul (plămădit în cele trei luni și trei săptămâni de vară ale anului 1488), prin lunile iulie-august mănăstirea primește cam pînă la 3 000 de oaspeți pe zi, care dau buluc în mănăstire, cu zecile deodată, pentru a cruța forțele, memoria și coardele vocale ale ghizilor; și se mai întîmplă ca vizitatorii să-și frece coatele de preasfinții pictați pe perete și să calce peste inscripțiile de pe piatra funerară a lui Daniil Sihuștru, ceea ce ar trebui să dea bine de gîndit celor ce se ocupă de păstrarea tinereții Voronețului. Tinerețe care a început a fi prîmenită de prin 1961, cînd acoperișul de șîță i-a fost complet refăcut, mărindu-i-se streășina cu un metru, pentru a proteja frescele de lovitură ploii, cînd clopotnița a fost și ea restaurată (duminică răsunînd aici aceleași clopote pe care le-a auzit, la vremea sa, Ștefan cel Mare), cînd biserica a fost din nou payată cu lespezi; și numai apoi, cînd treaba era gata, s-a descoperit că de fapt frescele mergeau mult mai în adînc, sub nivelul actual al pardoselii, și că restaurarea trebuia neapărat să țină seama de asta. Dar lucrurile erau consumate, greșeala dusă pînă la capăt și nu a mai trebuit decît încă una ca gața să fie completă: zidul de apărare de pe latura de nord, cea bătută crunt de viscole, a fost retezat, copacii tăiați, așa că ploile bat tot direct pe frescă, iar vizitatorului i se oferă, la primul său contact vizual cu Voronețul, exact latura sa coșcovită, îmbătrînită...

De-ale restaurării păcate. Încă neispășite, nici în cer, nici pe pămînt.

## DIN NOU LA IAȘI

N-au trecut nici doi ani de cînd am publicat în paginile revistei noastre o anchetă în care cîțiva ieșeni de înaltă competență științifică (prof. dr. Gh. Năstase, dr. O. Bălțeanu, Veniamin Ciobanu, cercetător la Institutul de istorie și arheologie) și-au exprimat o seamă de opinii despre starea monumentelor Iașului.

Ne aflăm din nou în dulce tirgul leșilor, îndemnați și de scrisoarea adresată redacției de studentii Constantin Cîrticioiu și Vasile Lungu. Ne scriau: «...am ajuns la următoarea concluzie: ancheta dumneavoastră nu a avut ecoul scontat, în sensul că și în prezent situația este cam aceeași față de anul trecut. Diferența constă numai în faptul că s-a deschis Sala gotică. Luînd la rînd monumentele, observăm că la tiparnița lui Dosoftei nu s-au început încă lucrările de restaurare, cu toate promisiunile făcute de edilii orașului. La casa construită de Antonie Ruset, la palatul Roznoveanu și porticul din fața Institutului de medicină nu se văd plăcuțele promise.

Statuia lui Topîrceanu și statuile din curtea bibliotecii se află în aceleași locuri necorespunzătoare. De asemenea, mulți ieșeni nu știu încă locul unde a fost «Hotel Petersburg» unde au avut loc evenimentele de la 1848 și altele».

Așa și e. Întrebăm ca și acum doi ani: ce forțe supranaturale sînt necesare pentru a se purcede o dată pentru tot-

deauna la *finisările* (pentru că despre finisări e vorba) mult așteptate și promise?

Îl reamintim pe Alecu Russo: fără trecut «societățile ar fi șchioape... Avem dar o datorie sfîntă, firească și națională a culege odoarele vieții părintești». Iată un adevăr care nu trebuie uitat nici de edilii orașului și nici de Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S.

Porticul de la Medicină. Ce reprezintă? De cînd datează? ► Nimeni nu știe nimic. De ce?

## iar explicații...

Statuile din fotografie se află în aceeași curte a bibliotecii ca și acum doi ani.

Edilii ne-au explicat — în urmă cu cîteva luni — că statuile din curtea bibliotecii vor fi amplasate în noua Piață a Tineretului, cînd va fi gata. Dar cînd va fi gata? Porticul din fața Medicinii — tot «anonim» e. Dar «vom pune o placă explicativă». Perfect! Cînd însă?

Discuțiile deplîngeau — în amintita anchetă — starea mănăstirilor Galata și Cetățuia. Acum, aici, te întîmpină niște tăblițe: «Șantier D.M.I.», și schele. Se lucrează din plin. Nu același lucru se întîmplă cu Palatul lui Cuza de la Ruginoasa. Și în acest caz organele locale transferă răspunderea pe seama D.M.I. din C.S.C.A.S. Și în acest caz, așteptăm un răspuns. Ca și în privința casei lui Pogor, în care-și ținea «Junimea» ședințele și pe care organele locale au vrut s-o transforme în muzeu, iar de la București diriguitorii muzeelor s-au opus, taxînd ideea drept «istorism».

De altfel, au întîrziat să sosească aprobările de la București și pentru «Casa memorială Kogălniceanu». De ce oare? În încheiere, reamintim ruinele Curții Domnești a lui Ștefan cel Mare (despre care am vorbit și acum doi ani), descoperite sub Teatrul de vară, care își așteaptă în continuare vizitatorii. Nu înțelegem de ce au fost abandonate căile de acces și iluminatul, precum și amenajarea propriu-zisă. Poate fi ignorată o asemenea comoară de artă medievală, încărcată și cu serioase valori afective?

▼ Statui ieșene care își așteaptă încă locul potrivit...



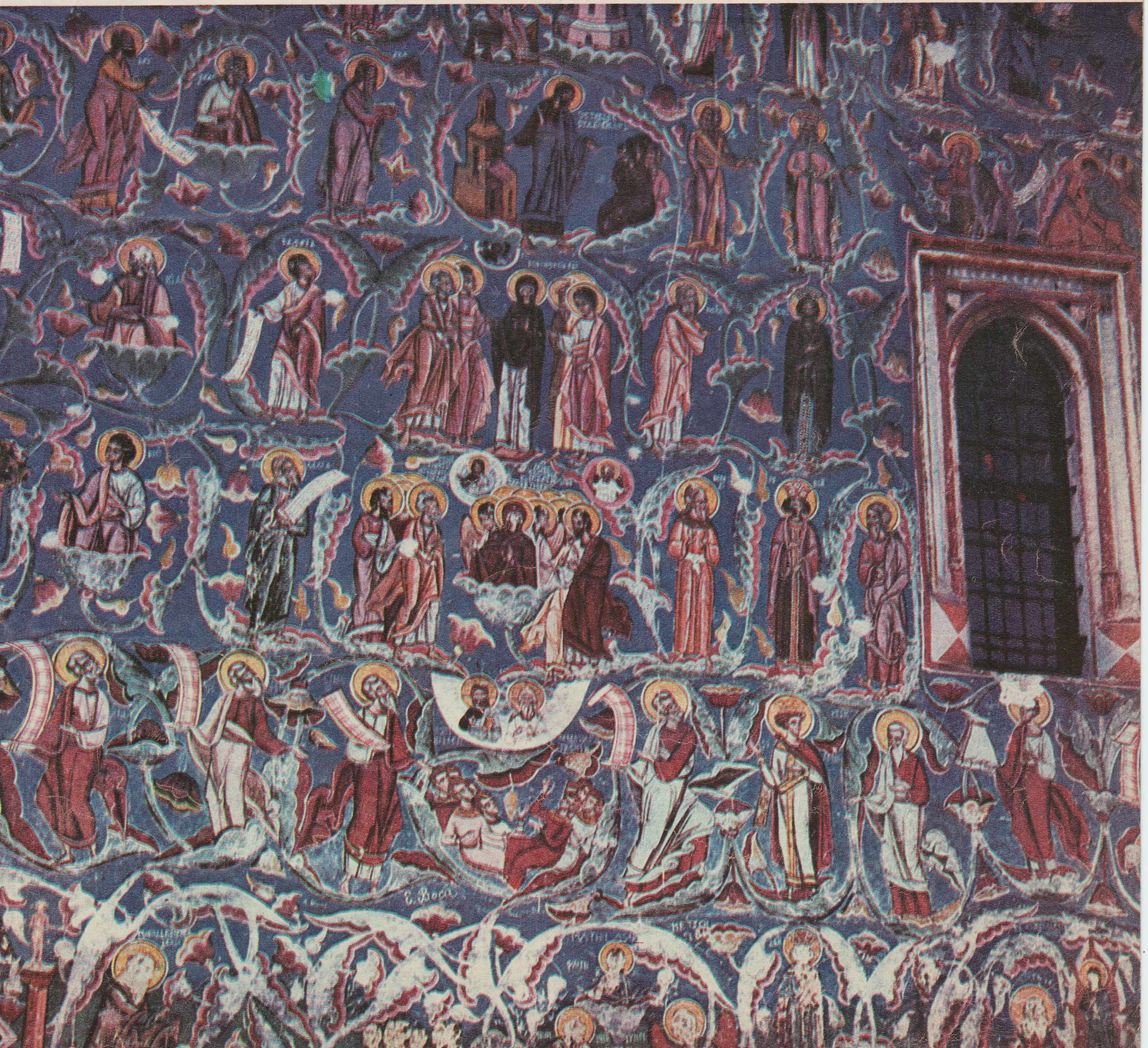
## despre un deces

E tardiv să discutăm acum oportunitatea modernizării Pieței Unirii din Iași. Indiferent de concluziile la care s-ar ajunge, zarurile au fost aruncate și nu rămâne decât ca istoria arhitecturii de peste veacuri să avizeze sau nu, cu autoritatea ei inexorabilă. Un singur lucru trebuie discutat și lămurit: sistematizarea la care ne referim a dus într-un mod condamnat la amputarea unor monumente istorice ieșene de certă valoare națională, cum ar fi clădirea Academiei Mihăilene. Azi nu mai avem din vechea clădire decât fostul internat... Altfel și nimic mai mult. Nu putem înțelege cu ce drept a fost distrus primul institut de învățământ superior din Moldova, nu putem înțelege cu ce drept a fost nesuco-

tită amintirea strădaniilor și reușitelor domnitorului Mihail Sturza și a unor mari învățați ai vremii ca Asachi și Kogălniceanu, Ghica și Ionescu de la Brad și a multor alora. Nu putem înțelege, dar știm că la timpul potrivit această tristă inițiativă a edililor ieșeni a fost vehement combătută, cu rigoare științifică, de către acad. Athanase Joja, acad. Iorgu Iordan și specialiștii din Direcția monumentelor istorice, demolarea fiind însă pînă la urmă aprobată de conducerea C.S.C.A.S.

Ne întrebăm numai atît: cît timp va mai trebui să treacă pînă la reconstruirea valorosului edificiu care nu poate fi răpit Iașului și țării?

*Frescele Moldoviței îți taie răsufarea prin prospețimea culorilor, prin dinamica și monumentalitatea compoziției.*



## ATENȚIE! MERULUS LACHRYMANS!

Peste neasemuit de frumoasele biserici maramureșene de pe valea Izei, durate din lemn de stejar sau gorun, s-au scurs anii, ploile, viscoalele, și acoperișurile s-au mai spart, și unele grinzi au mai putrezit. Au intervenit, cu artă, restauratorii. Cu artă, dar nu și cu prevedere științifică: la aproape toate bisericile restaurate — cele din Ieud (în fotografie), Cuhea, Rozavlea — a năvălit, exact pe lemnul nou, o ciupercă ucigătoare cu nume poetic: *Merulus lachrymans*. Viața acestor biserici este din nou în primejdie!

## TOATE-S BUNE, DAR...

Muzeul de istorie din Cluj e bătrîn (sau tinăr) de peste un secol. El înmănușează piese de o reală valoare în aprecierea drumului parcurs de om pe pămîntul acestor locuri — din vremi îndelungate. Exponatelor muzeului li se alătură, pe întinsul județului, o serie de valori arhitectonice, adevărate monumente istorice, care întregesc panorama trecutului. Multe dintre ele au fost restaurate și redată circuitului vieții într-un mod care merită a fi subliniat. Amintim cîteva: biserica Sf. Mihail (monument de arhitectură gotică — sec. XIV-XV), Palatul baroc (sec. XVIII), care găzduiește Muzeul de artă, Bastionul croitorilor, casă în care s-a născut cu cinci secole în urmă Matei Corvin, sau, ca să încheiem lista puținelor exemple la care apelăm, Biserica reformată, cu statuia ecvestră a Sf. Gheorghe, opera sculptorilor clujeni frații Martin și Gheorghe, la 1373.

Dar...

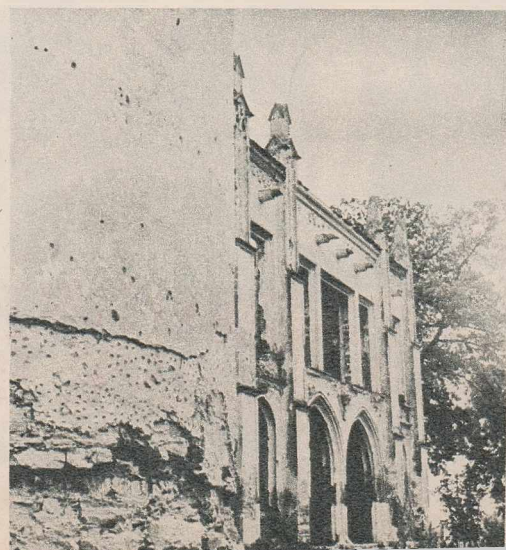
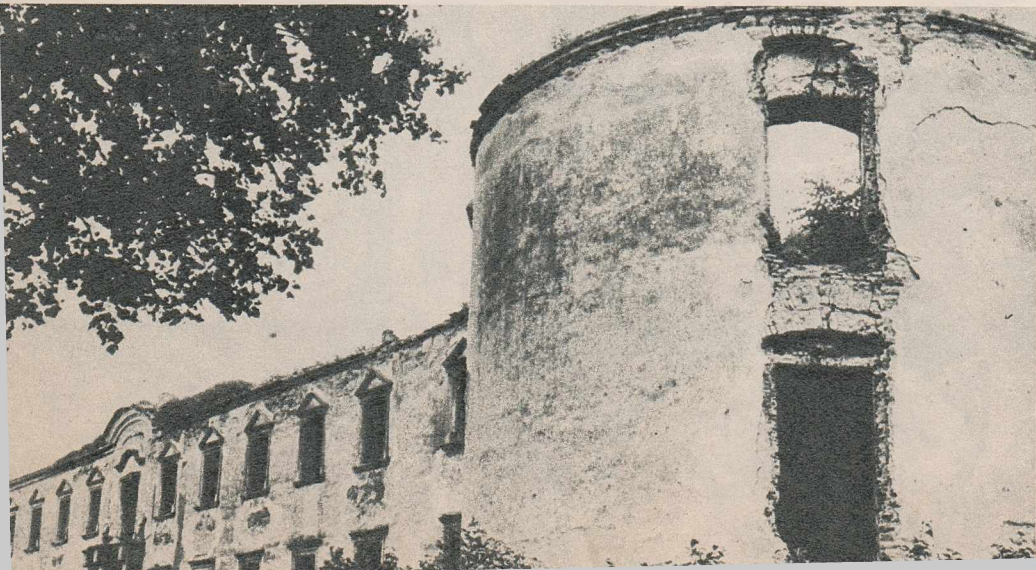
În drum spre Gherla, la mică distanță de Cluj, într-un peisaj ireal de frumos, există un castel medieval — Castelul din Bonțida — construit în același timp cu palatul Banffy din Cluj la mijlocul secolului al XVIII-lea, cu urme datînd din secolele XIII și XVI. E un exemplu tipic de arhitectură de tip feudal în Transilvania, cu toate caracteristicile de dezvoltare și transformări în timp. Ansamblul castelului era așezat într-un parc ornate cu specii de arbori și arbuști de mare frumusețe. În 1945 castelul a suferit grav de pe urma unui incendiu. Apoi, organele locale comunale, cooperativa agricolă și S.M.T. (care utilizează și azi clădirile aflate în stare mai bună) au degradat pur și simplu castelul cu întregul ansamblu, aducîndu-l într-o stare deplorabilă.

Oamenii din sat îl «cioplesc» toată ziua, folosind piatra castelului pentru propriile lor case. Drept care, unul dintre bastioane s-a prăbușit nu demult, iar altul e pe cale de prăbușire.

Restaurarea acestei podoabe de arhitectură e absolut necesară. De altfel, în «dosarul monumentului» am văzut dezive ale D.M.I. și aprobate — cu ani în urmă — de conducerea C.S.C.A.S. Dar mai presus de toate se impune, în clipa de față, oprirea degradării și consolidarea ruinelor.

Într-o situație similară (ruine prin degradări, degradări prin neglijența localnicilor) se află castelul în stilul Renașterii italiene (zidit la 1593) din satul Mănăstirea. De ce, și pînă cînd?

În schimb, la Răscruți, un foarte vechi și foarte frumos castel, deși a fost restaurat într-un mod meritoriu, a fost dat în folosință unei școli de...alienați mental. Conducerea Colegiului O.N.T. a cerut celor în drept din Cluj să cedeze castelul turismului, pentru a-l transforma într-un punct de atracție adecvat, reamenajările urmînd să fie făcute fără să altereze cu ceva valoarea arhitectonică a monumentului și suportînc O.N.T. toate cheltuielile de restaurare; în plus, urma ca de exploatarea obiectivului turistic să beneficieze și forurile județene de resort. Inițiativa a fost în mod politicos și alambicat respinsă. Probabil că se are în vedere, nu peste multă vreme, o restaurare a restaurării.



◀◀  
Cum arată azi castelul baroc din Bonțida.

## DE-AR TRĂI CNEAZUL CÎNDEA...

Originile nobililor Kendeffi trebuie căutate departe în veacuri, cînd ei se mai chemau Cîndea și cînd neamul Cîndeștilor dădea Țării Hațegului cneji. Prin secolul al XV-lea, ca și alte familii de români care au vrut să-și păstreze privilegiile nobilitare, Cîndeștii s-au maghiarizat, devenind Kendeffi. Pe unul dintre domeniile lor, la Sîntămăria Orlea, s-a ridicat pe la mijlocul veacului al XVIII-lea — în perioada în care barocul pătrundea masiv în Transilvania — un castel impunător,



tor, înconjurat de un vast parc natural cu stejari. Interesant deopotrivă pentru cercetătorul istoriei românilor ca și pentru cel al dezvoltării artei arhitectonice în această parte a Europei, castelul de la Orlea a avut însă o soartă pe cît de tristă pe atît de nemeritată. După ce decenii de-a rîndul a fost folosit în scopuri militare, în anul 1950 castelul a fost afectat fără nici un discernămint (și din păcate nu ca un caz izolat) Gospodăriei agricole de stat Sîntămăria Orlea. La parter s-au mutat salariații ai gospodăriei, la etaj au fost depozitate cereale (sic!), iar în pivniță au fost instalate budane cu vin. Scurt timp după instalarea gospodăriei (limba română conferă acestui cuvînt cu totul alt sens) a început un proces foarte grav de degradare a construcției. Utilizarea ei improprie și lipsa totală a oricăror lucrări de întreținere au dus la cvasiruinarea castelului: acoperișul distrus, zidurile adînc fisurate, cercevelele și tocurile ușilor și ferestrelor smulse din loc, plafoane prăbușite, stejarii seculari din parc au fost tăiați în cea mai mare parte, iar din zidul împrejmuitoar au rămas doar urme. Cum au fost posibile asemenea acte de barbarie?

Din voluminosul dosar reprezentînd corespondența purtată între Direcția monumentelor istorice pe de o parte, beneficiar (?), și organele sale tutelare pînă la Consiliul Superior al Agriculturii, pe de altă parte, reiese că toate eforturile depuse pentru salvarea monumentului s-au izbit fie de neînțelegerea din partea posesorului, fie chiar mai rău. Ne-am îngăduit să cităm doar o frază din adresa răspuns nr. 1019 din 1964 a Consiliului Superior al Agriculturii către D.M.I.: «...G.A.S. Sîntămăria Orlea nu putea executa reparații capitale la o construcție care nu-i aparținea...» E limpede nu? Reparații nu putea executa, dar putea în schimb să «execute» vandalisme, fiindcă imobilul tot nu-i aparținea... Mai rea specie de formalism birocratic e greu de aflat. Prin 1964, Gostatul a părăsit castelul. Prea era ruinat...

Ce se va întîmpla în viitor cu monumentul istoric din Orlea? Greu de răspuns, deoarece caria birocratică roade în continuare ca și nepăsarea în zidurile frumoasei construcții. D.M.I. a propus O.N.T. să preia clădirea și s-o amenajeze ca hotel turistic. Propunerea se pare că a tentat inițial direcția generală a O.N.T. (castelul e situat pe șoseaua asfaltată Hațeg-Lupeni, într-o regiune turistică în plină dezvoltare). Dar luarea unei hotărîri se amină... de doi ani. Deosebit de interesantă ni se pare și propunerea unor muzeografi din Deva, ca monumentul de la Orlea să fie reparat și amenajat ca muzeu etnografic al Țării Hațegului. Cine va auzi această propunere, și mai ales cine va porni s-o traducă în viață înainte ca reședința urmașilor cneazului Cîndea să zacă la pămînt?...

O soartă asemănătoare castelului baroc de la Orlea a avut-o și castelul medieval al Martinuzziilor de la Vințul de Jos.



▲ Castelul de la Sîntămăria Orlea, transformat în depozit de cereale și apoi lăsat în părăsire...

## ÎNCĂ PUȚIN ȘI SE DUCE

Pentru că Dosoței, cu teasul său tipografic, a fost printre acei cărturari care au introdus limba română în biserici, tipărind principalele cărți liturgice;

pentru că Dosoței a tradus din slavonă și a prelucrat în românește «Psaltirea pre versuri tocmită», realizînd astfel prima mare operă în versuri tipărită în limba română; pentru că Dosoței a scris «Viața și petrecerea svinților», apărîndu-ne și ca un remarcabil narator; pentru toate acestea cît și pentru celelalte merite ale mitropolitului cărturar, casa și tiparnița sa din Iași se află în deplorabila ruină pe care o vedeți în fotografia de față. Se află, dar probabil nu se va mai afla pentru că trepidațiile produse de tramvaiele care circulă pe sub «nasul» ei o vor dărîma foarte curînd.

Restaurarea tiparniței lui Dosoței — ne-au spus edilii orașului — depășește atribuțiile și posibilitățile organelor locale, refacerea ei depinzînd de Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S. care, pretînd aceiași edili, a avut și fondurile de rigoare alocate.

# SPLENDORI ȘI DEZASTRE

(Continuare în pag. 28)



# INTERPOL



de Ion ASZÓDY

▲ Un expert al Interpolului examinează o bancnotă engleză falsă.



Elemente de identificare Interpol ale unui răufăcător: nu numai banalele amprente digitale, ci și amprente palmare și ale piciorului. Bineînțeles, acestea nu sînt singurele elemente de recunoaștere: criminalul figurează și în arhiva de fotografii și în «camera S», după «modus operandi», adică metoda de «lucru» etc.

«C a o consecință a dezvoltării moderne a posibilităților de călătorie, a apărut o criminalitate internațională. Studiul și reprimarea acesteia cer măsuri internaționale». Această constatare concisă și limpede a apărut în rezoluția primului Congres internațional al criminaliștilor ținut la Hamburg în 1905.

«Dezvoltarea modernă a călătoriilor». Într-adevăr. Mai întâi vaporul, apoi calea ferată au învins treptat distanțele. Bineînțeles, criminalii s-au grăbit și ei să se folosească de viteza și punctualitatea trenului și vaporului, punînd... o distanță cît mai mare între ei și poliția care îi urmărea.

Dar, la urma urmei, ce înseamnă un «criminal internațional»? O definiție bazată pe un text de lege nu există. Un țaran care și-a ucis soția într-un sat situat la frontiera unei țări și apoi fuge peste graniță, în primul sat din țara vecină, poate fi considerat criminal internațional. Dar fabricantul de dolari falși care nu s-a mișcat din imprimăria sa clandestină de lângă Madrid? Și el este considerat criminal internațional, pentru că bancnotele sale pot circula în lumea întreagă.

Să luăm un caz concret, petrecut la începutul secolului nostru, care a ilustrat pregnant necesitatea întăririi colaborării dintre state pentru depistarea și prinderea

răufăcătorilor internaționali, într-un moment cînd criminalitatea creștea într-un mod îngrijorător.

## CAZUL CRIPPEN

Cîntăreața Belle Elmore, soția doctorului Crippen, fusese văzută pentru ultima oară la 1 februarie 1910. La întrebările prietenilor săi, medicul declara că soția sa a plecat în America, unde a murit.

N-a trecut mult timp și Crippen a început să apară în societatea londoneză cu secretara sa Ethel de Neve, o femeie frumoasă, de 20 de ani. Pentru a lămuri misterul dispariției cîntăreței, inspectorul Drew de la Scotland Yard s-a prezentat acasă la Crippen care, de astă dată, a declarat că povestea morții soției sale nu era decît o născocire menită să-i acopere «rușinea». De fapt, spunea el, nevasta îl părăsise fugind în America cu un om bogat.

Explicațiile doctorului au părut verosimile și Drew se pregătea să încheie un proces verbal cu care să închidă dosarul, dar cînd s-a prezentat pentru a doua oară la locuința lui Crippen, o găsi goală: medicul dispăruse împreună cu secretara! În pivnița casei polițiștii au descoperit resturile cadavrului cîntăreței. Victima fusese ciopîrțită de un om cu bogate cunoștințe anatomice ceea ce

n-a împiedicat însă pe medici să izoleze otrava cu care a fost ucisă.

Să ne transportăm acum pe vasul «Montrose» care se îndreaptă spre Canada. Căpitanul tocmai a primit una dintre radiogramele de urmărire lansate de Scotland Yard în toate direcțiile. De la început i se păruse stranie comportarea unui pasager, un anume Robinson care, însoțit de fiul său, se îmbarcase cu destinația Quebec. De aceea căpitanul a transmis Scotland Yard-ului vestita telegramă care a rămas în istoria criminalisticii ca fiind prima de acest fel: «Doctor Crippen la bord».

Inspectorul Drew n-avea timp de pierdut. Cu vaporul «Laurentic», un pachebot mult mai rapid decît «Montrose», el a ajuns la Quebec înaintea acestuia și suspectul a fost arestat împreună cu «fiul» său care, cum era de așteptat, s-a dovedit a fi secretara îmbrăcată în haine bărbătești.

## CONGRESUL DE LA BUCUREȘTI— UN CONGRES CARE N-A AVUT ÎNCĂ UN LOC

Afăcerea Crippen poate părea azi un caz banal. Ea s-a înscris totuși în istoria criminalisticii, dezvăluind posibilitatea folosirii unui complex de mijloace pentru urmărirea și identificarea răufăcătorilor fugiți în alte țări și continente. Mijloacele tehnice existau deci, dar s-a simțit nevoia unui organ care să ușureze prinderea criminalilor internaționali.

În luna aprilie 1914, la Monaco, primul congres internațional al poliției criminale a elaborat un plan privind înființarea unui birou de statistică și realizarea unui schimb rapid de informații. Cel de-al doilea congres trebuia să se țină peste doi ani chiar în țara noastră, la București, dar izbucnirea primului război mondial a zădărnicit acest proiect.

Conflagrația mondială, care a durat patru ani, a fost rămată de o uriașă recrudescență a criminalității. Iată de ce cel de-al doilea congres internațional al poliției criminale, întrunit la Viena în 1923, a înființat **Comisia internațională a poliției criminale (C.I.P.C.)**, cu sediul în capitala Austriei.

Comisia și-a început activitatea cu priecere, înscriind în curînd în palmaresul ei primele victorii în lupta cu «internaționalii». După cucerirea Austriei de către Hitler, Heydrich, șeful Sicherheitsdienst-ului nazist, a transferat însă cu de la sine putere sediul C.I.P.C. la Berlin, preluînd, în calitate de președinte, conducerea organizației, devenită astfel o armă a naziștilor împotriva popoarelor.

## CREȘTE CRIMINALITATEA, INTERPOLUL RENAȘTE

Și cel de-al doilea război mondial a fost urmat de o extraordinară recrudescență a criminalității. Din inițiativa guvernului belgian s-a întrunit la Bruxelles, în iunie 1946, un congres care a reconstituit Comisia internațională a poliției criminale, de astă dată cu sediul la Paris. Franța — ca și Austria în 1923 — a oferit adăpost și ajutor material comisiei, punîndu-i la dispoziție localuri și personal adecvat.

Este interesant de menționat că în timp

ce la congresul de la Bruxelles din 1946 au fost prezente 19 state, în momentul de față o sută de țări sînt afiliate la această forță internațională de luptă împotriva crimei. Trebuie de asemenea amintit că în 1956 denumirea de «Comisie» a fost înlocuită prin «Organizație», numele actual fiind deci Organizația internațională de poliție criminală, prescurtat: O.I.P.C. — Interpol. Ea a fost dotată cu un nou statut, oglindind faptul că se ocupă în mod exclusiv de reprimarea și prevenirea delictelor de drept comun. Acest principiu apare în publicația lunară a Interpolului, «Revue de la police criminelle internationale», ca un slogan: «În cazurile cu caracter politic, religios, rasial sau militar, Interpolul devine surdomut».

În iulie 1966 secretariatul general al Interpolului s-a mutat în noul său sediu, în suburbia pariziană Saint Cloud, unde, într-un imobil de șapte etaje construit anume pentru nevoile Interpolului, au fost concentrate toate serviciile. În iunie 1967, doar secția de documentare avea peste un milion de fișe generale nominative, 65 550 fișe de amprente digitale și 5 510 fotografii ale «criminalilor internaționali specializați»: gangsteri, escroci, falsificatori de bani și de cecuri, traficanți de stupefiante etc.

Sectorul cel mai interesant al serviciului de fișiere este, poate, «camera S», în care se află un index sinoptic bazat pe un sistem de etichete colorate foarte bine pus la punct. Indexul este stabilit pe baza informațiilor culese de la diferite poliții din lume care, toate, contribuie la completarea fișei «S», un document complet din care reies 117 caracteristici ale infractorilor. Mai precis, documentul consemnează «cîmpul de activitate» preferat al delicventului — orașele mari sau la țară, băncile sau, să spunem, hotelurile. Individul poate fi clasat din punctul de vedere al culorii feței, al înălțimii, al danturii (perfect sănătoase sau acoperite de piatră, dinți regulați sau diformați), al inflexiunilor vocii etc. El poate avea alura unui sportiv sau a unui țaran, mersul legănat al marinarilor, poate fi vorbăreț, liniștit sau coleric, poate avea un tic nervos, obsesia de a-și aranja mereu cravata, de a-și ciupi urechile... Nici cel mai neînsemnat amănunt nu este neglijat.

La Saint Cloud există și un sistem de fișe perforate. Mai multe cartoteci suprapuse indică instantaneu cîte persoane de diverse categorii au comis cîndva delictul asemănător cu cea investigată. Acest sistem ingenios funcționează atît de bine încît Interpolul nu simte necesitatea introducerii mașinilor electronice pentru investigații sale.

Să presupunem că un inspector face cercetări în problema «contrabandă de aur — India». El scoate fișele respective care, suprapuse, dau un anumit număr de perforații și fiecare dintre ele îl trimite la unul dintre dosarele respective, unde găsește informații amănunțite despre «specialiștii» traficului de aur. «O dată ce am înregistrat pe cineva în dosarele noastre — spun cei de la Interpol — izbutim să-l identificăm chiar dacă, între timp, și-a schimbat numele de 50 de ori».

Pentru a lămuri modul de lucru al Interpolului, cel mai nimerit este să trecem în revistă cîteva cazuri celebre recente.

Există oameni, și nu puțini la număr, care își închipuie că în spatele acestei denumiri cu rezonanțe misterioase se ascunde un fel de superpoliție, o asociație a marilor detectivi internaționali sau așa ceva. Istoria ei ar trebui să cuprindă un șir de povești de groază în care supradetectivi cu revolvere Colt mereu fumegînde se bat cu supracriminalii lumii întregi. Realitatea este cu totul alta și ea ne este dezvăluită, în cele ce urmează, de cîteva cazuri celebre în care Interpol a jucat un rol de frunte.



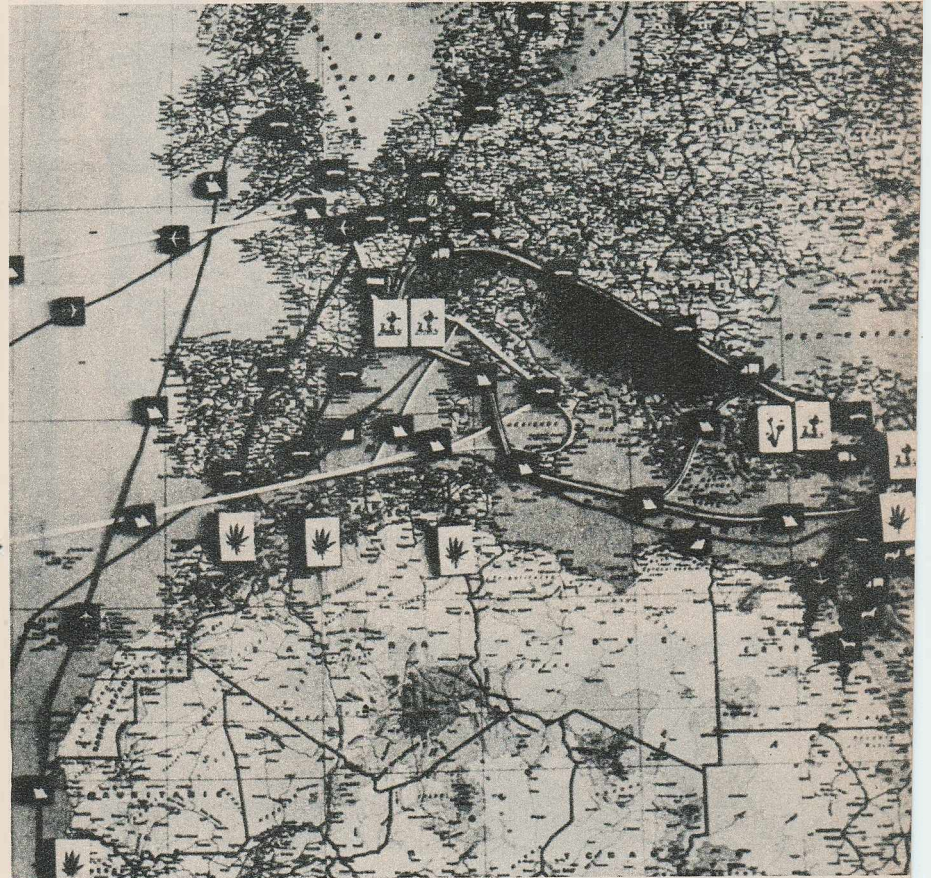
▲ Noul sediu central al Interpolului de la Saint Cloud, inaugurat oficial în mai 1967.

Hartă Interpol oglindind traficul de stupefiante din Orientul Mijlociu, Africa și Europa. Figurile pe fond alb indică principalele zone producătoare și laboratoarele clandestine. Pe fond negru — mijloacele de transport: caravane, vase, automobile, avioane.

mașină de tipărit, un lot de 93 de buletine de identitate, din care 25 completate cu nume imaginare, false permise de portarmă și de conducere auto, pașapoarte. Într-un cuvînt, un număr atît de mare de diferite legitimații încît ar fi fost suficiente pentru a aproviziona un regiment întreg cu acte false. Și, bineînțeles, în «arsenalul» lui Kok anchetatorii au mai găsit o cantitate enormă de cecuri false cu antetul a douăzeci și patru de bănci diferite. Inculpatul a recunoscut că, cu ajutorul micii sale mașini de tipărit, și-a acordat și diplome universitare...

Și «omul cu 50 de nume» a colindat din nou toată Europa — de astă dată cu cătușele

tivă ca BIROU CENTRAL NAȚIONAL». Un B.C.N.-Interpol este deci, pe scară națională, reprezentantul Interpolului și se află în legătură cu organele de poliție, cu serviciile vamale etc. din țara sa, centralizînd cererile de anchetă, de identificare, de arestare cu implicații internaționale provenite de la diversele organe polițienești naționale, și transmițîndu-le fie secretariatului general al Interpolului la Paris, fie altor birouri centrale naționale Interpol din țările afiliate. Interpol-Paris și celelalte B.C.N.-uri nu corespundă cu poliția țării afiliate decît prin mijlocirea B.C.N.-ului respectiv. Iată cîteva cazuri interesante de colabo-



▼ Cartoteci din sediul central al Interpolului.

### ESCROCUL CU 50 DE NUME

La 17 iunie 1961 un anume Rodier a închiriat un automobil de la un garajist din Paris. El a străbătut Franța, apoi toată Europa, cumpărînd diferite lucruri de preț, descinzînd în cele mai bune hoteluri și, așa cum se cuvine unui om cu stare, neachitînd notele cu bani peșin, ci cu cecuri. Numai că toate erau false!

Escrocul trecea frontierele împrăștiind pe parcurs sute de cecuri falsificate, semnate mai întîi Jaspard și Lacroix, apoi Berger, Lepic, Verlon, Godard... Consultîndu-și fișele, Interpolul a ajuns la concluzia că este vorba de un anume Armand Kok, născut la Ixelles, în Belgia, și îi difuză semnamentele, fotografia precum și comportarea caracteristică în diverse împrejurări.

Sumele sustrate de Kok au atins, la sfîrșitul anului 1962, 60 de milioane de franci. La 16 octombrie 1964, cînd pe lista falselor identități ale lui Kok figurau vreo 50 de nume, poliția din Bandol, Franța, a reușit, în fine, să-l aresteze.

În casa «consulului general al Republicii Tanganyika la Léopoldville» — aceasta era ultima identitate a lui Kok — s-a găsit o

la miini — apărînd în fața diferitelor tribunale, perindîndu-se din închisoare în închisoare și avînd tot timpul să mediteze asupra riscurilor vieții de escroc internațional.

### CE ESTE UN B.C.N.?

Am mai arătat că Interpolul nu este o superpoliție care activează peste capul polițiilor naționale. El nu are misiunea, nici posibilitatea de a trimite în toate colțurile lumii agenți care vin, vîd și află totul dintr-o privire, așa cum se întîmplă în romanele polițiste de duzină. În realitate, Interpolul este un vast dispozitiv de cooperare internațională în sinul căruia poliția fiecărei țări afiliate își păstrează întreaga sa individualitate.

Articolul 32 din Statutul Interpolului precizează că «...fiecare țară va desemna un organism care va funcționa în țara respec-

țară între B.C.N. și Interpol-Paris, respectiv între birourile centrale naționale.

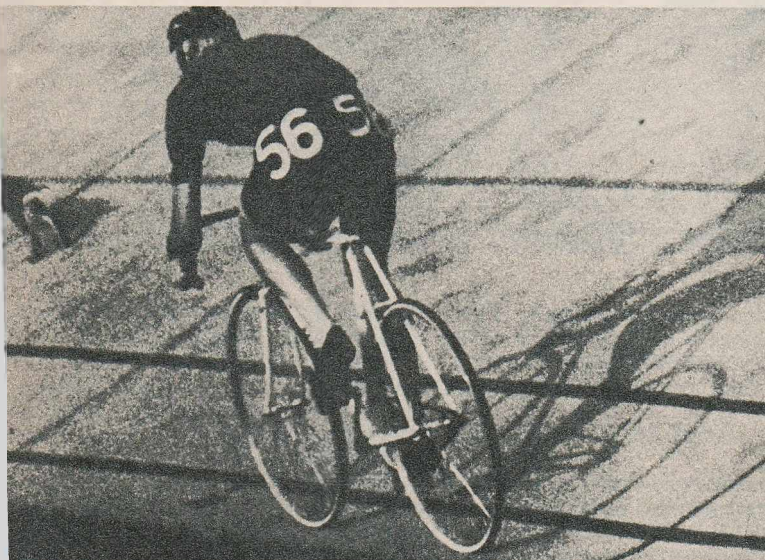
Într-o noapte, în ianuarie 1966, patru spărgători au ucis un paznic care i-a surprins în cursul devalizării unei case dintr-o pădure, lângă Lambracht, Republica Federală a Germaniei. Poliția germană a arestat trei dintre criminali, dar a pierdut urma celui de-al patrulea, un anume Geit. B.C.N.-Interpol din R.F. a Germaniei a avizat prin radio toate birourile centrale naționale din Europa și din Africa de Nord despre cele întîmplate. Trei luni mai tîrziu B.C.N.-Interpol din Tunisia a dat de urma lui Geit, care trecuse prin Tunisia în drum spre Orientul Îndepărtat. La 21 octombrie 1966 poliția din Noua Guinee a regăsit urma fugarului, iar la 3 noiembrie el a fost arestat... la antipodii, în

(Continuare în pag. 16)



## PARADĂ PE WALL STREET

... în fruntea ei, demnă și încărcată de glorie, Shirley McLaine, vedeta cinematografului american, în timpul turnării unei scene din filmul «Sweet Charity».



## NEÎNTRECUTUL IEPURILĂ

Nimeni n-a știut nici cum și nici când a apărut pe pistă iepurașul acela fugind înspăimântat. Fapt e că concurentul purtând numărul 56 în cursa ciclistă de urmărire a încercat zadarnic să-l întrecă... Ar fi interesant de știut ce hotărâre au luat arbitrii în legătură cu întrebarea dacă întrecerea s-a desfășurat conform regulamentelor.

# INTERPOL

insula Guam din Oceanul Pacific, și predat justiției din R.F. a Germaniei.

### «RUGĂM INFORMAȚII PRIVIND KONRAD KREISLER, NĂSCUT LA...»

La poliția din Roma fusese mai de mult întocmit dosarul lui Konrad Kreisler, căutat pentru furt cu folosire de armă. Încetul cu încetul stratul de praf se îngroșa tot mai mult pe dosarul ce părea să fie dat uitării. Dar polițiștii, pare-se, sînt oameni înarmați cu o tenacitate cu totul specială.

În august 1952 B.C.N. din Antilele Olandeze a transmis la Interpol-Paris un mesaj cu următorul conținut: «Rugăm informații privind Konrad Kreisler, născut la Varșovia la 24 februarie 1934, pasager clandestin arestat la Curaçao. Pretinde că a dezertat din Legiunea străină». Comunicarea a fost însoțită de amprente digitale ale suspectului, însă s-a constatat că Kreisler nu figura în evidența secretariatului general. Nici numele, nici amprente, nici fotografia sa nu erau de găsit!

Interpol-Paris difuză datele primite din Antilele Olandeze către toate B.C.N.-urile. În septembrie, o radiogramă a B.C.N.-Luxemburg anunța că amprente de la Kreisler sînt identice cu cele ale unui individ cu numele de Corrado Schneider, născut la New Orleans și condamnat la Luxembourg în iunie 1951. Schneider figura și la Interpol-Paris pentru diferite delictive. La un nou mesaj, Interpol-Paris primi un răspuns din Roma: «Konrad Kreisler alias Corrado Schneider, cu numele adevărat Corrado Tiribassi, este căutat pentru furt cu folosire de armă și pentru escrocare de bani». Un nou mesaj porni de la Paris spre Antilele Olandeze, cerînd arestarea criminalului urmărit. Cu primul vapor, Kreisler alias Schneider, alias Tiribassi s-a înapoiat în Italia, iar «dosarul uitat» avea să apară pe masa judecătorilor.

În perioada iunie 1966-iunie 1967, Interpol-Paris a primit de la birourile centrale naționale 54 567 mesaje diferite, iar la rîndul său a difuzat 59 454. O mare parte dintre acestea au fost recepționate, respectiv difuzate prin postul de radio Interpol, situat la Lagny-Pomponne, lângă Paris.

Rețeaua radiofonică a organizației cuprinde peste 30 de țări și se dezvoltă cu fiecare an, astfel încît în momentul de față poate fi considerată ca una dintre armele cele mai eficiente ale cooperării internaționale polițiste. Traficul general al rețelei Interpol a fost anul trecut de 112 765 mesaje (în 1966 — 89 500) și 830 difuzări generale (în 1966 — 781). În cercurile Interpolului se așteaptă mult de la folosirea mai intensă a sateliților de telecomunicații, în primul rînd pentru transmiterea operativă a fotografiilor și amprentelor criminalilor urmăriți.

### ATACURILE ASUPRA BĂNCILOR ȘI O PASIVITATE CIUDATĂ

În S.U.A. atacarea băncilor constituie o așa-zisă «crimă federală», ceea ce înseamnă că de această problemă se ocupă nu numai polițiile diferitelor state, ci ea intră și în competența F.B.I.-ului. Acesta din urmă a cercetat sistemul de protecție împotriva spargerilor la un număr de 136 bănci importante. Cifrele care au rezultat din această analiză contrazic categoric imaginea cu care ne-au obișnuit anumite filme, îndreptățind afirmația celor de la Interpol care reproșează băncilor că neglijează instalarea unor

sisteme de alarmă mai moderne (sau nu le instalează de loc). Dintre cele 136 de bănci doar 59 posedau dispozitive de alarmă, în parte învechite, 2 erau înzestrate cu aparate capabile să ia fotografii în timpul infracțiunii atît ziua cît și noaptea, 9 erau păzite în timpul nopții de gărzi civile particulare, iar 66 nu aveau nici un fel de sistem de alarmă!

La cea de-a 33-a adunare generală anuală a Interpolului din Caracas (octombrie 1964) s-a vorbit neobișnuit de mult despre «protecția băncilor și a transporturilor de bani împotriva furturilor». De unde provine pasivitatea anumitor instituții financiare față de această problemă? Doar se știe că măsurile de protecție costă mult mai puțin decît banii pierduți în urma furturilor. De ce, dar, nu pornesc băncile la contraatac?

Experții Interpolului și însuși secretarul general Jean Népote sînt de părere că la baza pasivității instituțiilor bancare stau cîteodată garanțiile acordate de societățile de asigurare. Azi poate fi asigurat oricine împotriva a orice. După părerea celor de la Interpol, această tendință duce la diluarea noțiunii de responsabilitate. Jean Népote este de părere că în felul acesta apare la cei protejați prin asigurare un fel de indiferență care dăunează mult eficacității luptei împotriva crimei. Și Népote dă următorul exemplu:

Un industriaș elvețian expediază în Japonia, prin avion, un colet de 20 kg conținînd ceasornice. La Tokyo se constată că pachetul conține în loc de ceasornice — pietre. Adresantul reclamă cazul expeditorului elvețian care, la rîndul său, se adresează companiei de aviație. Aceasta transmite reclamația societății de asigurare, care plătește contravaloarea ceasornicelor furate. Industriașului elvețian nu-i rămîne altceva de făcut decît să livreze alte cîteva sute de ceasuri clientului din Tokyo. Nimeni nu a reclamat nimic, poliția nu a fost sesizată, hoșii nu au fost nici măcar urmăriți!

Industriașul a vîndut, de fapt, de două ori mai multe ceasornice decît i-au fost comandate din Japonia, transportatorul a fost despăgubit de către societatea de asigurare, care acoperă suma pierdută din substanțialele prime de asigurare. Unde apare în toate acestea lupta împotriva crimei? Pentru că cei de la Interpol atrag atenția că despăgubirea prin asigurare nu rezolvă decît aspectul contabil al problemei.

Același lucru se întîmplă adeseori și cu cecurile falsificate. Banca înșelată își acoperă paguba din asigurare și nu anunță poliția; dimpotrivă, tratează toată chestiunea cu o discreție riguroasă pentru a evita o eventuală publicitate care ar dăuna, după părerea sa, bunului renume al instituției...

### PIRAȚII AERULUI

Avionul a deschis o eră nouă în transporturi, a «micșorat» lumea; învingînd distanțele — el îngăduie oamenilor să se cunoască mai bine, să se apropie. În același timp însă trebuie să constatăm — din punct de vedere al criminalisticii — că avionul a pus la îndemina răufăcătorilor internaționali posibilități nemaiîntîlnite de mișcare, de fugă, de acțiune.

În secolul trecut, Anthony Hart Gregson ar fi rămas, poate, un umil funcționar sau, poate, ar fi devenit un borfaș fără mare anvergură. Existența avionului a dat însă aripi dorinței lui de înavuțire. La 3 iulie  
(Continuare în pag. 22)





## CLOROFILA—

„PROMETEUL CARE FURĂ FOCUL DIN CER“

— *Experiențe reproducând condiții existente acum 3 500 000 000 de ani dezvoltate cum a luat naștere «capcana de lumină» de care este legată însăși dezvoltarea vieții pe pământ —*

Cum a luat naștere clorofila?

A răspunde la această întrebare înseamnă a înscrie un capitol de cea mai mare importanță în istoria dezvoltării și evoluției vieții pe planeta noastră.

După cum se știe, de clorofilă este legată fotosinteza în planta verde, proces pe care Timiriazev îl caracteriza — cu un entuziasm poetic puțin surprinzător la un biolog — drept «un adevărat Prometeu care fură focul din cer». În cazul de față, «focul din cer» este lumina solară, iar pigmentul verde al frunzelor, clorofila, acționează ca o adevărată capcană de lumină. Grație ei, plantele captează de la soare energia trebuincioasă desfășurării proceselor lor vitale. La rândul lor, animalele și omul depind, într-o măsură hotărâtoare, de rezervele alimentare pe care le oferă plantele. Așadar, din nou clorofila...

### AU FOST SINTETIZATE ÎN LABORATOR ULTIMELE «CĂRĂMIZI» ALE VIEȚII

Dar — pentru a reveni la întrebarea noastră inițială — cum a luat naștere însăși această substanță? Recent, biologi ai Administrației naționale pentru probleme spațiale și aeronautice a S.U.A., N.A.S.A., lucrând într-o localitate din California cu un nume parcă predestinat, Sunnyvale (Valea Soarelui), au reprodus condițiile fizice și atmosferice existente pe pământ acum 3 500 000 000 de ani. Ei au efectuat descărcări electrice într-o atmosferă de amoniac, metan și apă, pentru a studia posibilitatea formării unor compuși. Pe această cale — au arătat dr. Gordon Hodgson și Cyril Ponnamperna — s-au obținut, între altele, mici cantități de porfirine, constituenți organici de bază ai clorofilei.

Cercetătorii de la Sunnyvale au subliniat că porfirinele reprezintă ultimele «cărămizi» ale vieții care mai rămăneau să fie sintetizate în laborator.

### NATURA «INVENTEAZĂ» UN PROCES ECONOMIC DE PRODUCERE A ENERGIEI

La baza experiențelor biologilor de la N.A.S.A. stă următoarea teorie. Acum 4 500 000 000 de ani, amoniacul, metanul și apa din atmosfera pământului erau «activate» continuu de energia electrică a fulgerelor, de căldura din atmosferă și de radiațiile ultraviolete din soare. Acum circa un miliard de ani, moleculele astfel «încărcate» cu energie au contribuit la formarea ulterioară a sistemelor vii. Este însă probabil că viața nu s-ar fi putut dezvolta pe pământ dacă natura n-ar fi «inventat» un proces mai economic de producere a energiei, prin transformarea energiei solare în energie chimică.

Specialiștii N.A.S.A. cred că organismele primitive care au apărut pe globul nostru au utilizat porfirinele din ocean produse spontan în condițiile mai sus-arătate, pentru a «fabrica» prima clorofilă. Astfel s-a înfăptuit un uriaș salt înainte, marcând în mod decisiv întreaga dezvoltare ulterioară a vieții pe glob și făcând posibilă viața așa cum o cunoaștem azi.

### «UN SUCCES DE SEAMĂ AL CHIMIEI CONTEMPORANE»

«Sinteza în condiții de laborator a unor constituenți principali care intră în compoziția clorofilei reprezintă un succes de seamă al chimiei contemporane — ne-a declarat dr. CORINA IORDACHE, cercetător principal la Institutul de biochimie al Academiei. Această realizare este importantă din două motive: în primul rând, pentru că aduce noi dovezi în sprijinul ideii că viața nu este o creație divină, ci a luat naștere ca urmare a evoluției materiale în condițiile oferite de natură la începuturile existenței pământului. În al doilea rând, această sinteză face posibilă, din punct de vedere chimic, explicarea mecanismului de formare a clorofilei când încă nu a existat viață pe pământ.

Cum clorofila reprezintă una dintre cele mai importante substanțe organice, considerăm aceste experiențe ca înscriindu-se printre cuceririle de seamă ale secolului nostru», a subliniat dr. Corina Iordache.

Experiențele de la Sunnyvale aruncă o nouă lumină asupra pasionantei «preistorii» a vieții pe planeta Terra. Nu trebuie uitat că nu demult — după cum s-a arătat și într-un recent articol din revista noastră — echipe de cercetători din diferite centre științifice ale lumii au reușit să «construiască» virusuri din elementele lor constitutive, adică, după plastica expresie a unei reviste franceze, din «piese detașate». Acestei realizări i se adaugă acum cercetările biologilor de la N.A.S.A., contribuind astfel la înțelegerea acelor «mecanisme», puțin la număr dar fundamentale, care stau la baza lumii vii.

L. NIȚESCU

## MAGNETISMUL ȘI VIAȚA

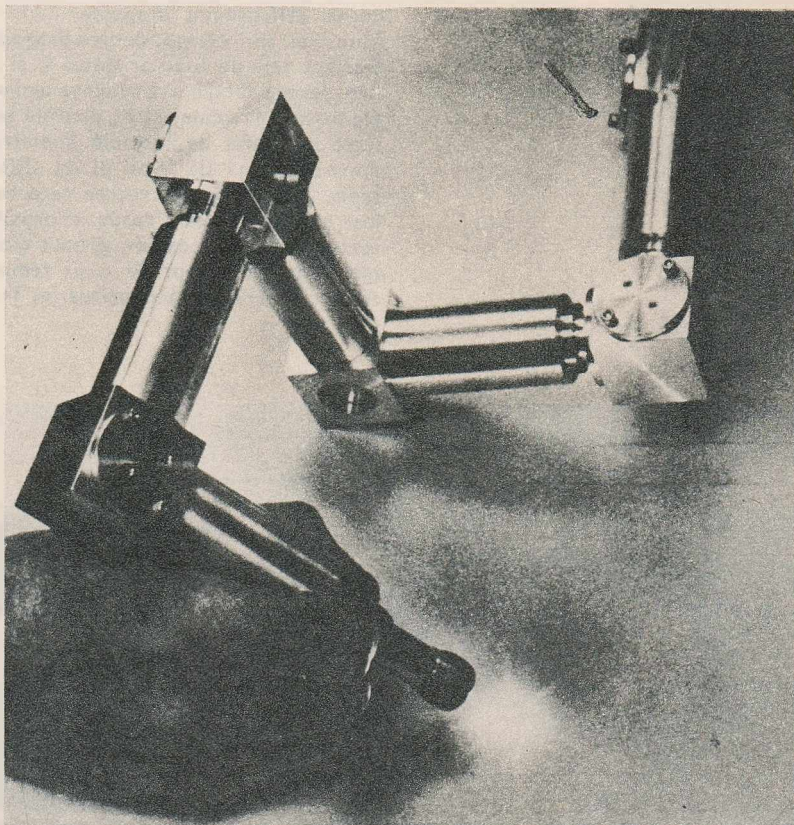
Sub conducerea profesorului P. Jitariu, membru corespondent al Academiei, la catedra de fiziologie animală a Universității «Al. I. Cuza» din Iași continuă cercetările privind acțiunea cîmpurilor magnetice asupra unor fenomene biologice.

În cadrul unor lucrări recente, colectivul acestei catedre s-a ocupat de influența cîmpurilor magnetice de slabă intensitate asupra proprietății organismului de a fabrica «substanțe de apărare» (anticorpi) la agresiunea unor microbi. Sub influența cîmpurilor magnetice, producția de anticorpi crește și deci rezistența organismului față de microbi se mărește. Aceste experiențe deschid perspectiva

preparării unor seruri îmbogățite în anticorpi, prin urmare extrem de active și mai ieftine decât cele clasice.

Supunerea animalelor la cîmpuri magnetice a dus și la alte efecte pozitive: stimularea unor procese vitale (activitatea respiratorie etc.), creșterea greutateii corporale, accelerarea unor procese fiziologice — de pildă a eclozării ouălor etc.

Cercetările oamenilor de știință ieșeni în acest domeniu mai puțin obișnuit al biologiei prezintă o importanță deosebită pentru o viitoare utilizare a magnetismului — unul dintre cei mai interesanți agenți terapeutici — în patologia umană.



### BISTURIU CU LASER

Acest aparat puțin obișnuit înlocuiește cu succes, în unele cazuri, scalpelul clasic al chirurgului. Este vorba de bisturiul cu laser (fascicul de lumină «concentrată»). Avantajele noului instrument medical sînt multiple, atît pe planul randamentului, preciziei și fineței inciziei, cît și prin asepsia totală pe care o asigură.

## CASTRAVEȚII ȘI VARZA... MEDICAMENTE

În cadrul preocupărilor catedrei de farmacognozie a Institutului medico-farmacologic din București se înscrie și depistarea plantelor din flora țării noastre, care ar putea avea o acțiune terapeutică.

Recent, au fost studiate în acest sens două vegetale foarte banale — castravețele și varza albă — care se întrebunțează de altfel de mult timp în medicina populară ca antiinflamatoare și decongestive.

Cercetările efectuate de conf. dr. docent Eugen Constantinescu și șef de lucrări dr. Lia Sommer în laboratorul de farmacognozie au demonstrat că, într-adevăr, varza și castravețele conțin o substanță chimică, alantoina, cu remarcabile

proprietăți cicatrizante. Experiențele au arătat că substanța activă a acestor plante se găsește atît în varza și în castraveții proaspeți cît și în cei conservați (murați). S-a precizat astfel pentru prima oară stabilitatea alantoinii și condițiile procesului de fermentație.

Apare deci justificată folosirea acestor vegetale în terapia medicală a unor boli inflamatorii cum ar fi ulcerul stomacal, furunculoză sau — pe alt plan — în cosmetică. În plus, cercetările experimentale ale medicilor români par să indice că sucul de varză ar avea și o anumită acțiune anticancerogă.

În curînd deci, castraveții și varza, sub o formă sau alta, vor intra în farmacie...

UN FILM DE ALAIN RESNAIS:

# HIROSHIMA DRAGOSTEA MEA

Dacă ar fi să luăm de bune vorbele lui Truffaut, cum că orice film trebuie să se poată rezuma într-un cuvânt, atunci «Hiroshima, dragostea mea» ar fi un film, se înțelege, despre dragoste. Dar tot atât de bine ar putea fi și un film despre uitare ori aducere aminte. De multe ori venim către operele perfecte cu astfel de formule împietrite dintr-o spaimă (la locul ei de altfel): aceea de a nu putea recrea ceea ce a fost o dată spus fără cusur. «Formula» este, în astfel de cazuri, primul ciocănit, timorat, la porțile unui templu. Așadar — avînd și acoperirea lui Truf-

faut — să ne apropiem, pentru început, de creația lui Resnais ca de un film al iubirii și al memoriei. Autorul documentarelor «Guernica», «Noapte și ceață», «Toată memoria lumii», al celui ireal «Anul trecut la Marienbad» se dovedește a fi preocupat de captarea fluxului memoriei, dar nu de dragul de a surprinde pur și simplu capriciile acesteia, mecanismele ei intime, ci de a afla cită viață și cită moarte se află — ori ar trebui să se afle — în orice uitare. Cineastul se împotrivesc pasiunii unor critici de a-l asimila acelor tendințe moderne ostentativ exclusi-

viste, care secătuesc experimentul de suportul lui uman. «Se pare că dau o mare importanță memoriei în filmele mele, dar asta este o treabă foarte inconștientă din partea mea. Într-un fel însă, ele au o mare legătură cu **munca minții**» — declară Resnais. Dacă în «Anul trecut la Marienbad» prezentul și trecutul veneau unul în întîmpinarea celuilalt pentru ca, împreună, să se retragă undeva, în vis, în «Hiroshima, dragostea mea» există un singur timp adevărat: cel al filmului. Nimeni nu se întoarce înapoi, ci trecutul năvălește în prezent, nelăsîndu-ne să uităm «de tot», luîndu-se la luptă cu acea parte din noi care, în numele vieții uneori, al lașității alteori, vrea să uite ceea ce am fost. O dragoste nouă a eroinei (actriță franceză venită la Hiroshima) cheamă în amintire o alta, veche, întîmplată cu ani în urmă la Nevers, sub ocupație; amîndouă se întrepătrund sfișietor, își revendică un loc în mintea femeii, hărțuind-o și lăsînd-o în cele din urmă singură, față în față cu teama de ea însăși. Nu de o nouă iubire fuge ea, ci de gîndul cutremurător al împovărării cu o nouă amintire, de perspectiva unei noi uitări. E un alt fel de a apăra puritatea dragostei: «Îmi voi aminti de tine ca de uitarea însăși, ca de îngrozitorul sentiment al uitării», se adresează eroina bărbatului japonez, prezent lîngă ea și, deopotrivă, celui mort, aflat în mintea ei. Dacă sîntem mai mult sau mai puțin liberi «să ne ardem trupul în flăcările amintirilor», pare să spună filmul, există experiențe ale umanității în fața cărora ochii minții nu au voie să se închidă. Hiroshima este confruntată cu Nevers-ul: «...Imensa, enorma, fantastică tragedie de la Hiroshima este opusă neînsemnatei, micii povești de la Nevers, care ne e redată prin Hiroshima precum flacăra lumînării, îngroșată și răsturnată, se răsfrînge printr-o lentilă» — mărturisește Resnais. Îndelungile panoramări peste muzeele Hiroshimei, evocarea imaginilor ei de apocalips alcătuesc una dintre acele pagini covîrșitoare ale «memoriei lumii». Printr-un uluitor proces, timpul pietrificat fuzionează cu spațiul, devenind un fapt trăit («Hiroshima este numele tău». «Nevers este numele tău»). De altfel, încontinuu, Resnais unește la scara perfecțiunii elemente care doar în preajma unui mare artist acceptă să-și dea mîna. Nici un moment învelișul estetic al ideii nu se îndepărtează de corpul acesteia, niciodată tehnica narativă nu-și face de cap pe calea gratuității. Montajul dobîndește virtuți cu totul neîntîlnite, el șterge asperitățile ce însoțesc de obicei operațiile de distorsiune a timpului. Este încă unul dintre motivele pentru care filmul acționează atât de concentrat și tulburător asupra noastră, chemîndu-ne spre el din toate părțile. În 1959, la data apariției sale, «Hiroshima, dragostea mea» a însemnat un moment de mare biruință a artei cinematografice și a rămas ca atare și astăzi.

M. MIHAIL



▲ Emmanuèle Riva, o actriță al cărei joc este, de la început pînă la sfîrșit, un poem.

# ÎN SALA DE CINEMA, LA 30° TEMPERATURĂ

**S**ezonul estival... Denumire ușor grațioasă, ușor incertă. Nici când n-au fost publiciștii întru film mai înfrățiți ca anul trecut pe vremea aceasta. Cine «s-a respectat» a blestemat, măcar o dată, avalanșa de comedioare și westernuri-surogat. Aici ne-am întâlnit, în felul nostru, pe bună dreptate. Curios este însă că am pășit pe terenul «sezonului estival» ca pe un pământ consolidat de când lumea și pentru totdeauna, că nici unul dintre noi nu ne-am întrebat ce înseamnă el în București, în Brașov ori în Constanța, care a fost dinamica lui în 1963 când aveam X automobile și Y televizoare și cum s-a înfățișat el în 1967 când lui X și Y li s-au adăugat un Z (micul ecran și zeul pe patru roți nu omoară *arta cinematografică* — o concluzie sănătoasă, către care începem să ne îndreptăm în ultima vreme — dar fapt este că îi fură spectatorii: între 1956 și 1966, frecvența cinematografelelor în Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg a scăzut de la 2 200 milioane spectatori la 1 200 milioane). Măruntile noastre preocupări sociologice — nu știm de ce, dar parcă ne-am înțeles să fim certați cu sociologia tocmai într-un domeniu ca cel al filmului, care, prin natura lui, are atâtea nevoie de luminările acestei cercetări — încetează și ele vara. Nici când «omul de pe stradă», «marele public», nu devine o noțiune mai otova.

Dacă spectatorului din București i-am mai adus aminte că «Patria» are aer condiționat (trăiască reclama din ziare), pe cel din Medgidia nu l-am întrebat niciodată dacă îi convine faptul că în orașul său nu se găsește nici o grădină cinematografică. Actualul repertoriu estival pare însă a nu mai fi alcătuit după principiul «în distracție sintem toți o apă și un pământ». Desigur, se respectă acea lege obscură a ciudatei noastre ființe omenești și a cinematografului din întreaga lume, potrivit căreia un Antonioni poate fi înțeles cel mai bine și mai bine toamna, iarna, primăvara, cu hainele motolite pe genunchi. Ne place, nu ne place, aici n-avem încotro; a tuna și a fulgera înseamnă a avea indignări facile. În locul lor să notăm cinstit un lucru îmbucurător și anume: o parte dintre filmele ce vor fi găzduite de ecranele noastre în vara aceasta au fost alese cu grijă. Cu grija de a nu oferi drept spectacol cinematografic (sau filme-spectacol) pelicule care compromit pe o viață însăși ideea ca atare. Nu ne copleșesc încă prin număr, dar principalul este că începem să dăm de cap unora dintre multe probleme ale sezonului «deconectant». Divertimentul elegant, seducător prin meșteșug și decență, nu prin ploaia de «efecte tari», aventura din care nu lipsesc adânci tresăriri umane, și-au găsit un loc sub soarele verii.

Vom vedea astfel cum «se joacă» un mare cineast ca Louis Malle (autorul celor «400 de lovături», al «Ascensorului pentru eșafod», al «Vieții private») în *Viva Maria* și cum au înțeles această joacă fantezistă pe marginea istoriei o mare actriță ca Jeanne Moreau și o mare vedetă ca Brigitte Bardot. Lângă ele — actorul american George Hamilton.

Pe Alain Delon, Lino Ventura și pe proaspăt lansata Joanna Shimkus îi vom întâlni apărând ideea prieteniei pure și a aventurii ștregărești, ce ține de copilăria noastră pierdută, într-un frumos film al francezului Robert Enrico: *Aventurierii*.

Alți câțiva iluștri actori, printre care Yul Brynner și Harry Andrews (acesta din urmă cunoscut din «Colina»), îi vor atrage pe cei care vor trece prin fața cinematografului unde va juca *Duelul lung* (și titlul spune mult). Regizorul acestei dramatice evocări din vremuri îndepărtate este și el o bună cunoștință de-a noastră: Ken Annakin, autorul acelor simpatici «Oameni minunați în mașinile lor zburătoare».

Un alt serios și vechi meseriaș al genului istorico-aventuros, Robert Siodmak, care în aceste zile se află de altfel în țara noastră unde realizează «Lupta pentru Roma», ne înfățișează o ecranizare după Karl May (mină de aur pentru cinematografie): *Piramida zeului Soare*, cu nelipsitul Lex Barker, al cărui partener e, de data aceasta, Gérard Barray în persoană.

Cineastul francez Léo Joannon, pe care nu demult ni l-a reamintit Cinemateca printr-un film mai vechi de-al său, «Asasinul din cartea de telefon», este prezent cu o comedie de situații, *Trei copii «minune»* (în original — «Trois enfants dans le désordre», care încearcă să impună o nouă combinație comică: Bourvil-Jean Lefebvre. Un alt regizor francez, despre care se vorbește în ultima vreme, Philippe Fourastié, ni se înfățișează cu un film polițist destul de îmbietor după titlu: *O alegere de asasin*.

Luigi Comencini, ale cărui comedii amabile, ușoare



*Aproape de nerecunoscut (numai în această fotografie, nu în tot filmul) — Alain Delon și Lino Ventura, doi dintre «Aventurierii» lui Robert Enrico.*

ca un fulg, prind bine vara, ne rezervă câteva din *Surprizele dragostei*. Nu cred că vom putea să-i ocolim invitația, indiferent ce se ascunde în spatele ei, atâta timp cât ne este adresată prin persoana actorilor Walter Chiari («Eu, eu, eu... și ceilalți»), Sylva Koscina, Dorian Gray, Anna-Maria Ferrero, Franco Fabrizzi, Mario Carotenuto. O reînținare cu atmosfera cehoviană filtrată de personalitatea lui Iosif Heifitș (autorul aceluși greu de uitat «Doamna cu cățelul») ne-o va prileji ecranizarea *În orașul S* (după nuvela Ionici). Alături de Alexei Batalov apar Andrei Popov, Anatoli Papanov, Nonna Terenteva. Desigur, printre câteva filme bune și câteva onerabile, trebuie să trăiască și câteva oarecare, *Roala vieții* (R.F.G., regia — Geza Radványi), *Între noi* (R.P. Polonă, regia — Sylwester Checinski), *Moștenirea lui Achile* (Franța, regia — Jacques Fabri), *Premiere strict secreté* (R.S. Cehoslovacă, regia — Martin Fric). Probabil că le vom lăsa în pace, mai ales că pe genericul unora se află numele actorilor Maria Schell, G. W. Fischer, Jirina Bohdalova, Vladimír Mensik.

Către începutul toamnei, în funcție de mișcările inerte care modifică structura unui repertoriu, s-ar putea să vedem alte câteva filme care și-au făcut deja un nume.

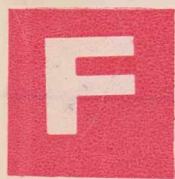
(Continuare în pag. 20)



*Joanna Shimkus, «frumoasă fără să fie vampă», cum o caracterizează revista «Telecinema», tinăra actriță canadiană pare a fi, de acum, o certitudine.*

*Un mare actor, Yul Brynner, își încearcă puterea de seducție («Duelul lung»).*





film

## ÎN SALA DE CINEMA, LA 30° TEMPERATURĂ

Amintim — cu titlu probabil — unele: *Ziua în care peștii vor ieși* (regia — M. Kakoyannis), *Hombre* (cu Paul Newman), *Profesioniștii* (regia — R. Brooks), *Vera Cruz* (regia — R. Aldrich), *Șapte oameni de aur* (regia — Marco Vicario).

O problemă de viață și de moarte a economiei cinematografe și, deopotrivă, a filmului văzut ca act de cultură: cum să-l scoți pe om din papucii lui de-acasă, să-l iei din fața televizorului și să-l convingi să intre într-o sală de cinema pe o căldură de 30°? Un repertoriu chiar și în ipostaza lui ideală, nu credem că este în stare să facă, el singur, minuni, atâta timp cât vizionarea, în multe din sălile noastre, se transformă într-o tortură pe care doar răufăcătorii lui Dante o meritau de fapt. Un film de la care ieși cu haina lipită de trup nu-ți mai poate lăsa nici o amintire cumsecade și, în plus, te



▲ După «Sint și eu numai o femeie» și «Roata vieții» așteptăm să o vedem pe Maria Schell și într-un film cu adevărat demn de talentul ei.



◀ În orașul S» vom întâlni din nou lumea lui Cehov.



lecuieste cel puțin pe câteva săptămâni de cinema! În viitor vom putea, desigur, să discutăm cu plăcere despre florile și fotografiile de actori din holurile cinematografelor, dar pînă atunci să aruncăm o privire gospodărească peste sălile din țară. O insuficientă grijă, absența unui spirit de răspundere din partea organelor locale de resort, o privire îngustă asupra receptării fenomenului cinematografic, au făcut ca mai mult de jumătate din numărul sălilor să nu poată fi calificate în nici un chip corespunzătoare. Dintre cele 576 cinematografe aflate în rețeaua orășenească și în comunele mari, doar 121 au o vîrstă tină (sint construite după 1944), 135 nu întrunesc un minimum de condiții necesare unei vizionări omenești, 243 nu au nici măcar autorizație legală de funcționare (încă din 1937 Camil Petrescu atrăgea atenția asupra lor), iar 43 sint de fapt pierdute pentru totdeauna, nemaiputînd fi reparate. Foarte multe dintre aceste săli au un mobilier la pămînt, vechimea unor scaune fiind de peste 25 de ani. Cu excepția unora dintre cinematografele nou construite, doar 20 de săli sint prevăzute cu instalații de ventilare a aerului. Un singur cinematograful în întreaga țară, Patria, se bucură de privilegiul aerului condiționat.

▶ Poate vom vedea și «Hombre», cu Paul Newman. Poate.



▲ *Evenimentul nostru estival: «Viva Maria». Maria I și II sînt Jeanne Moreau și Brigitte Bardot.*



Numărul grădinilor de vară este infim. Orașe ca Petroșeni, Blaj, Tr. Măgurele, Piatra Neamț, Medgidia, Brașov, Reșița, Sibiu, Tg. Mureș nici n-au auzit de așa ceva. Clujul și Bacăul sînt mai fericite — au cîte una.

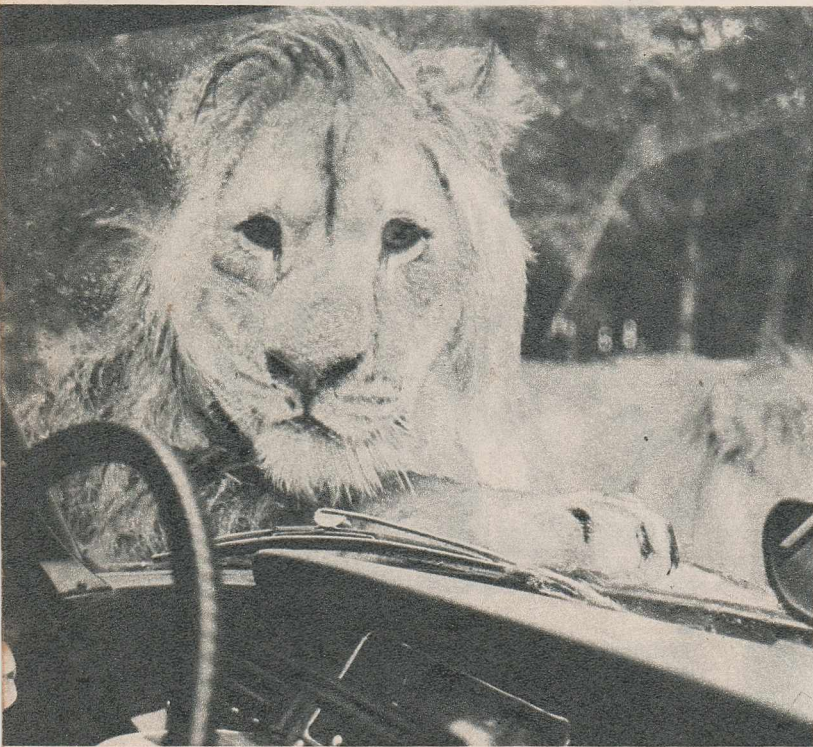
Atragerea omului de la țară spre cinematograful este serios stînjinită de precaritatea săliilor. Din totalul de 5 766 cinematografe sătești, aproape 2 000 sînt situate în localități neelectrificate. Grupurile electrogene care le alimentează au un coeficient ridicat de uzură. Peste 4 000 sînt adăpostite în cămine culturale, dintre care numai 2 700 au condiții normale de vizionare, iar aproape 1 400 de «cinematografe» sînt improvizate în școli, în prăvălii. Să nu mai vorbim de faptul că vreo 1 600 de astfel de săli nu au... scaune. Probleme care ar trebui să ne doară, de fapt, tot anul (și încă de mulți ani) dar care acum, pe căldură, își arată parcă și mai mult colții. Desigur, vara lui '68 nu va putea drege o situație care cere nu numai multă chibzuință, spirit gospodăresc, o înțelegere largă și elastică a raporturilor cinematografspectatori, artă-industrie — așa cum se prezintă ele la ceasul de față al civilizației — ci și timp. Dar un început, măcar în ceea ce privește stabilirea unor direcții de atac, tot se poate face. Brigitte Bardot și Jeanne Moreau cheamă spectatorul în felul lor, Alain Delon și Batalov de asemeni, dar în lupta cu zăpușeala, cu scaunul scirțitor și dătător de chinuri, pot cădea și ei învinși, cît sînt de zei.



varietăți

## SENZAȚII TARI

În parcul castelului Thoiry (sec. 16) din Yvelines, la circa 40 km sud-vest de Paris, a fost amenajată o vastă rezervație în care vor trăi, în deplină libertate, exemplare din circa 400 de specii de viețuitoare din jungla africană. Turiștii ce se vor plimba pe aleile parcului (bineînțele în limuzine cu ferestrele perfect închise!) vor avea prilejul unor plăcute întâlniri ca cea din fotografia de față.



## MULTILATERAL

Dragon, câinele binecunoscut varșovienilor, nu este numai un tip cerebral și un talentat interpret al expresiilor umane; precum se vede, el este și foarte fotogenic.

# INTERPOL

(Urmare din pag. 16)

1954, cincizeci de kilograme de aur ambalate în saci de pînză au fost expediate de la mina de aur din Yellowknife din Canada, unde lucra Gregson, pînă la aeroportul cel mai apropiat. Pentru durata week-end-ului, sacii au fost închiși în seiful societății de transporturi. Luni dimineața s-a constatat că sacii conțin, în locul metalului prețios, simple bare de plumb...

Poliția canadiană a ajuns la concluzia că aurul a fost furat în cursul zborului și a stabilit că avionul avusese trei pasageri la bord: doi dintre ei au fost repede găsiți, interogați și scoși din cauză; al treilea era Gregson, dar acesta dispăruse fără urmă. Toate semnalmentele safe, inclusiv amprentele digitale, au fost trimise la Interpol-Paris. Și abia trei ani mai tîrziu, polițiștii de la Yellowknife primiră un mesaj de la colegii lor din Sydney, Australia, anunțînd că sub numele de Colin Dempsey, Gregson a fost arestat ca pasager clandestin pe bordul unui vapor.

În iunie 1957 Gregson a ajuns la Montreal unde a fost condamnat la doi ani și jumătate închisoare, după ce trei ani s-a bucurat de libertate și de banii furați. Dar nu este mai puțin adevărat că dacă el nu ar fi fost inclus în mesajele Interpolului, acest pirat al aerului nu ar fi fost prins niciodată, ci cel mult ar fi fost arestat pentru delictul de «îmbarcare clandestină».

Deoarece sîntem la capitolul «aviație» să amintim în treacăt și cazul maimuțelor trimise cu avionul spre laboratoarele de cercetări medicale. Aceste animale sînt niște pasageri destul de incomozi pentru că exhală un miros puternic: o bună bucată de vreme avioanele în care au fost transportate maimuțe nu sînt folosibile pentru descendenții lor...

Un inspector de poliție, știind că opiu emană un miros tot atît de puternic și neplăcut ca usturoiul, s-a gîndit că traficanții de stupefiante ar putea folosi mirosul celor cîteva sute de maimuțe încărcate într-un avion pentru camuflarea mirosului acestui drog periculos. De aceea el a plasat pe bordul avionului doi însoțitori suplimentari care au observat că, la esca din insulele Bahrein, un salariat al companiei aeriene s-a urcat la bord sub un pretext oarecare și apoi a coborît.

La următoarea esca, la Karaci, au fost găsite șase pachete conținînd fiecare cîte două kilograme de opiu. În mod inexplicabil, maimuțele se retraseră într-un colț și în felul acesta pachetele au fost ușor descoperite. De ce se retrăseseră animalele? Nu agreau mirosul parfumului «Soir de Paris» cu care contrabandiștii stropiseră ambalajul pachetelor cu opiu...

### ASASINII FUG PESTE HOTARE

În dimineața zilei de 30 ianuarie 1959 un bărbat înalt, musculos, brun, a luat o cutie de carton dintr-o ladă de gunoi, a intrat

într-un parc, s-a așezat pe o bancă, a scos din buzunar un pistol, l-a încărcat, apoi, vîrînd mina în care se afla revolverul în cutia goală, s-a îndreptat spre centrul orașului Zürich. Cinci minute mai tîrziu a intrat în sala mare a băncii Gewerbank și a tras un glonte în stomacul tînarului casier. Apoi, sărînd peste teighea, a rănit un alt funcționar și a adunat liniștit banii de pe placa de marmură. Casierul, deși grav rănit, a reușit însă să declanșeze semnalul de alarmă, care a răsunat și la poliția centrală din Zürich. Criminalul a încercat să fugă, omorînd și un șofer care l-a urmărit, dar trecătorii au reușit să-l imobilizeze.

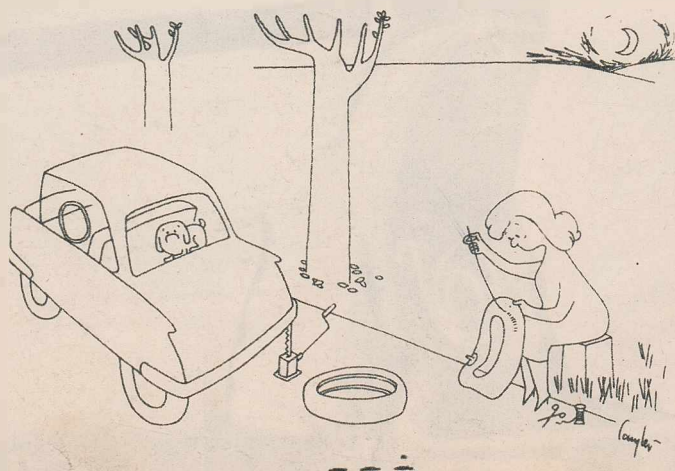
Asasinul a declarat că numele său este John Stanislas; a fost angajat civil la baza americană din Wiesbaden, R.F. a Germaniei, dar cu trei zile în urmă părăsise postul și plecase cu avionul în Elveția. Poliția din Zürich a transmis semnalmentele lui Stanislas la Interpol-Paris. Răspunsul veni după un ceas: arestatul este Briand Donald Hume, cunoscut de asemenea sub numele de Donald Brown, Terence Hume, John Lea Lee.

Peste o zi a sosit de la Interpol și un cazier amănunțit din care s-a putut constata că Hume a fost condamnat în Anglia în 1950 pentru complicitate la asasinarea unui anume Setty, răufăcător, recidivist și el. La ieșirea din închisoare în 1958, Hume, știind că legile britanice nu permit revenirea asupra unui delict o dată judecat, a povestit cu cinism calculat ziarului «Sunday Pictorial» (pentru 2 000 de lire sterline!) că de fapt el l-a omorît pe Setty, singur și fără complici. Donald Hume mai comisese două atacuri cu revolverul împotriva sucursalei lui Midland Bank din Brentford, lîngă Londra, răzînd grav un casier.

Polițiștii din Zürich erau informați, din caracterizările furnizate de Interpol, că în fața lor se găsește un criminal șiret, arrogant, extrem de cinic, în același timp foarte inteligent și bun actor.

Poliția a publicat fotografia lui Stanislas-Hume, și chiar a doua zi o tînară și frumoasă coafeză din Zürich, Trudy Sommer, a declarat că omul din fotografie nu este nimeni altul decît logodnicul ei, John Bird... Într-o dimineață cetoasă de ianuarie Hume plecase de acasă spunînd lui Trudy că pleacă în Canada pentru a-și căuta de lucru. Nu a ajuns însă decît pînă la banca din centrul orașului Zürich...

La 30 septembrie 1959 Hume a fost condamnat la închisoare pe viață. În instanță el a explicat de ce a ales tocmai Elveția pentru manevrele sale: în primul rînd, pentru că «adevărații criminali internaționali» consideră bogata Elveție ca o țintă ideală pentru «hold-up»-uri, adică pentru atacuri armate în plină zi împotriva băncilor. Apoi, știind că Elveția nu face parte din O.N.U., Hume a presupus că nu este afiliată nici la Interpol și că, în consecință, nici o urmărire internațională nu-l poate găsi în Elveția... Presupunere care l-a dus la pieire. Pe el și pe alții ca el...



de Nic. A. STRĂVOIU

# ÎN TOIUL VERII

În dricul verii, visul fiecărui vânător demn de acest nume este căpriorul. Un țap de căprioară. Un țap roșu, cum i se mai spune pe alocuri acestui cerb miniatural căruia în Bărăgan, unde după o lipsă de un veac și mai bine a reapărut, rod al colonizărilor făcute cu grijă de administrația vânătoarească a țării noastre, i se spune chiar, în mod greșit, firește, «cerb».

Căpriorii noștri, ca de altcum și celelalte sălbăticiuni din «neamul cerb», sint vestiți în toată Europa: pentru mărimea lor, pentru robustețea lor, pentru vigoarea lor. Și nu în ultim rînd pentru vigilența cu care se feresc și de răpitori, și de om. Dar încă și mai mult pentru mărimea și frumusețea trofeului pe care îl poartă...

Dar chiar printre cei din țara noastră sint căpriori și căpriori. Astfel e firesc ca vînătorul care s-a-nvrednicit de-o autorizație în virtutea căreia are învoire să doboare unul, să năzuiască spre un trofeu cît mai falnic. Legea îl obligă să cruțe exemplarele nedeplin maturizate ce i-ar apărea în față, dar pe lingă opreliștea legală mai e în joc și obrazul: care e vînătorul dispus să se facă de ris în fata tovarășilor săi ieșind din adîncul codrului în spinare cu o zdreanță de «sulțar» — căprior de un an cu cornițe simple — sau chiar cu un biet «furcar» cu cornițele ramificate o singură dată?! Țapul demn de focul vînătoresc trebuie să aibă cel puțin trei «raze». (De fapt, mai multe nici nu îi prea cresc, oricît marele public ar credea că, cu fiecare an ce trece, «pune» încă una...) El trebuie să fie, așadar, ceea ce se cheamă un bun căprior «de șase».

Date fiind aceste cîrînte, pentru ca vînătorul să fie în măsură a examina și a aprecia piesa ce i-a apărut în fata puștii, înainte de-a apăsa pe trăgaci, căpriorul se vînează numai «la pindă» și «la dibuit»: omul cu pușca a pornit, încă înainte de mijirea zorilor, spre locurile știute... Spre a străbate nevăzut și neuzit — dar mai ales neadulmecat, căci acest vînat,oricît de zorit ar fi și-și umple burta, mereu se oprește cu botu-n vînt! — rariștile și poienițele. Într-o mină are arma, în cealaltă binoclul.

Dacă îi cunoaște «poteca» se așază la trecătoarea căpriorului știut. Dacă nu, se furișează, mereu pitulat, mereu cu grijă să nu calce pe vreun veasc cîzut din copaci sau pe prea foșnitorul covor de frunze moarte din celălalt an, de-a lungul crestelor, de-a lungul coastelor, de-a lungul marginilor de hățșuri. În miezul zilei, cînd vînatul s-a retras în desime spre a se odihni, poșosește și el. Spre a porni din nou cînd soarele prinde a scăpăta...

O simbătă-duminică se vor solda doar cu încîntarea pe care i-o pricinuieste minunăția codrului vîratic și puțința de-a observa fel de fel de sălbăticiuni care nici nu bănuiesc că sint observate. Dar a doua sau a treia duminică îi va suride neapărat norocul. Căci țara noastră e tare bogată și în acest neînchipuit de frumos vînat.

La lăbada dobindită cu trudă și viclesug, în condiții de luptă dreaptă, asupra unui vînat vestit și pentru ascuțirea simțurilor lui, îi va prilejui emoții și satisfacții pe care nu le va uita toată viața.

Iată-ne în dricul verii și al marilor zăpușeli, care te fac să ahtiezi, cu toți porii trupului, după oleacă de boare și de răcoare. Pe care — ne gîndim cu deosebire la citadinul din șes — doar pe malul apei de le mai găsești. Într-acolo năzuiesc însă, în aceste zile, mai ales undițarii, pentru care o dată cu încălzirea apelor s-a «deschis» pescuitul la mai toate speciile de pești de undiță. Și la cei «pașnici» adică, la cei ce fac mai ales bucuria pescarului «staționar», om minunat în stare să stea neabătut, ceasuri multe, pe malul apei sau în barcă, pîndind cu nesaț o cît de slabă tresărire a «plutei». A plutei ușoare alcătuite din cotorul unei pene de gîscă sau, mă rog! chiar din material plastic, ce se găsește intercalată, pe fir, între cîrlig și vargă. Sau, mai precis, între momeala din cîrlig, cu care undițarul încearcă să ademenească peștele, și mina sa numai nerv și așteptare, cu care ține bățul...

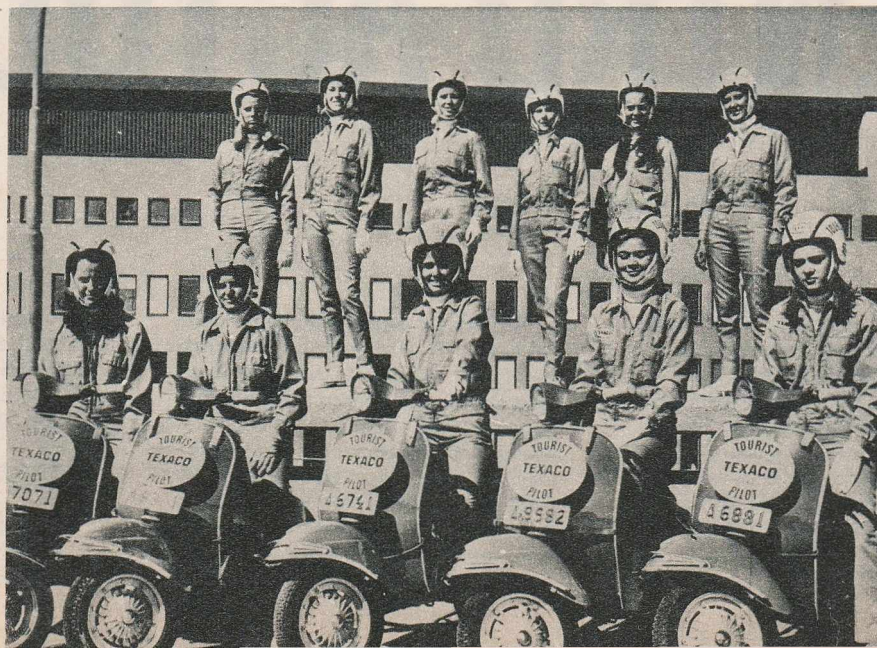
Cei cîțiva pescari-undițari dintr-un sat oarecare, cei cîteva zeci de pescari sportivi dintr-un oraș de provincie, cînd ies — în zilele sortite repausului și reconfortării — la apa din apropiere, se răsfiră de-a lungul malului de mai că nici nu-și mai știu unul altuia de știre. Și au — și vor avea mereu! — ce prinde. Căci, slava Domnului, apa lor, chiar mai slab populată cu pește de-ar fi, nu se resimte de cele cîteva undițe ce o «pipăie» din cînd în cînd. Nici de cele cîteva trăistuțe de pește ce iau, în amurg, drumul spre cuhniile undițarilor.

Alta e însă situația în jurul Capitalei noastre în care, în momentul de față, sălășluiesc mult peste zece mii de undițari. Care, firește, vor să prindă și ei cîte ceva. Și încă nu prea departe de oraș. Pentru ca să nu-și irosească jumătate din ziua de odihnă cu dus-venitul pe la apele mai puțin «bîntuite» de undițe.

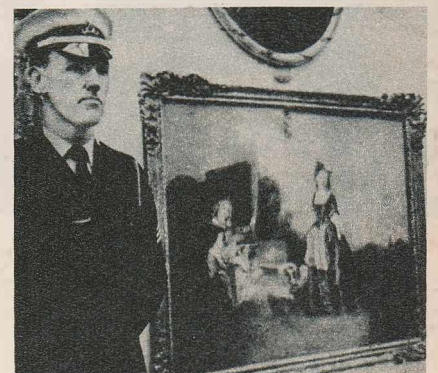
Pentru a le veni în ajutor, Asociația generală a vînătorilor și pescarilor sportivi acționează intens. Anume în două direcții: mărește continuu, asanîndu-le totodată, suprafața mulțimii de bălți cu apă împuțită, pe vremuri, năpădită de păpuri și liane, ce încercuiesc Bucureștiul, dinspre miazănoapte, transformîndu-le într-o salbă de lacuri de toată frumusețea. Și le repopulează, din ce în ce mai masiv, cu cei mai potriviți pești de undiță. Astfel azi, din bălțile din care, odinioară, nevoiașii, șomerii sau simplii pierde-vară ai mahalalelor scoteau, dîndu-se la fund în «stilul» pescuitorilor de perle de pe alte meleaguri, doar niscai scoici de o cu totul relativă comestibilitate, undițarii bucureșteni scot peste bun. Mai bine-zis au mereu șansa de-a se inapoia la casele lor, la sfîrșitul unei zile bogate în emoții, cu amîndouă tolbele pline: și cea de la șold, și cea a... amintirilor.

## „ÎNGERII ALBAȘTRI“

Așa au fost denumite aceste 11 amazoanc moderne în uniforme albastre, care călăresc pe scutere, făcînd — cu foarte mare succes — oficiul de ghid al turiștilor străini care vizitează Stockholmul. Solicitățile fiind foarte numeroase, administrația capitalei suedeze a luat măsuri pentru recrutarea de noi «îngeri» cu motor.



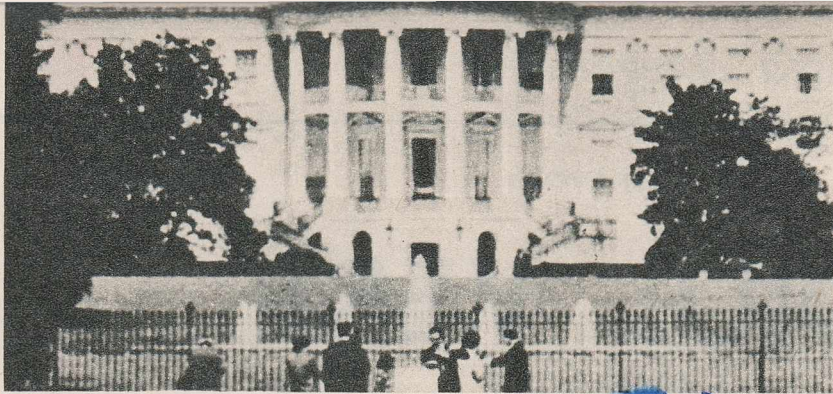
Pusă în scenă la T.N.P. de tînărul regizor Patrice Chireau, piesa lui Lenz, «Soldații», a suscitât în actuala stagiune pariziană un interes deosebit. «Soldații», scrisă în 1776, a apărut ca o piesă actuală datorită capacității regizorului (ajutat de scenograf) de semnificativă generalizare.



16 țări au contribuit la succesul expoziției de artă franceză din secolul al XVIII-lea — organizată la Londra — împrumucînd tablouri și obiecte de artă din tezaurele lor de cultură. Iată în fotografie «Dansul» de Watteau, expus sub o pază severă. Întreaga expoziție a fost asigurată pentru respectabila sumă de aproape treizeci de milioane de dolari.

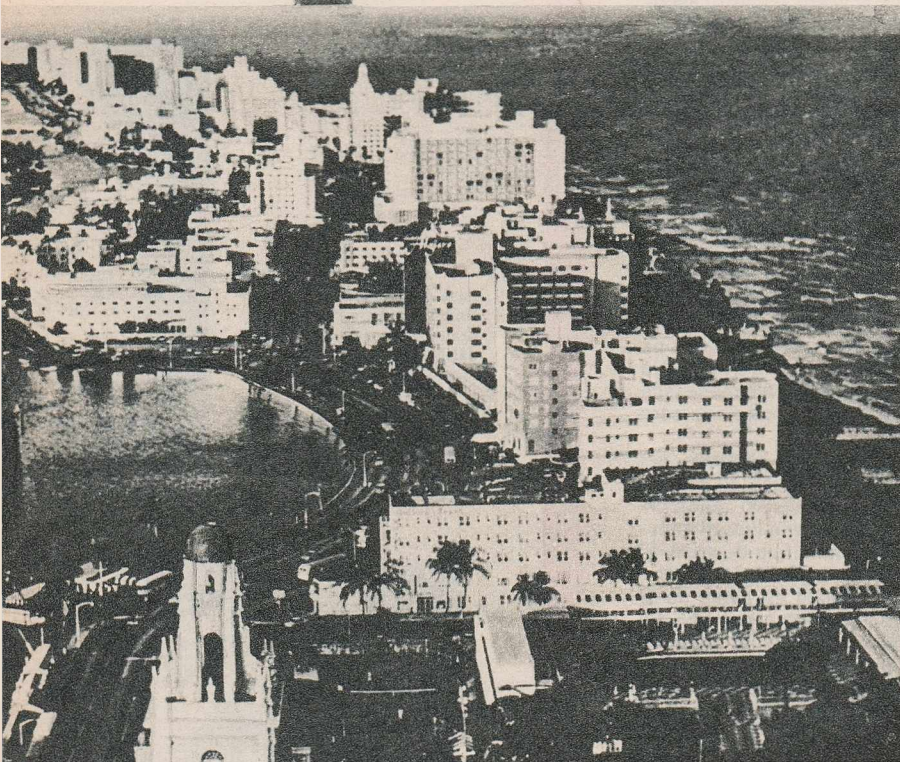


Pe scena conservatorului «Janacek» din Brno se prezintă noua lucrare a compozitorului Frank Martin «Un cîntec despre dragostea și moartea lui Tristan și a Isoldei». În fotografie, J. Kupka (Isolda) și V. Krijcik (Tristan).



Miami Beach. Aci, la 5 august, se întrunește Convenția Partidului Republican pentru a desemna pe cel pe care respectivul partid îl dorește instalat la..

Chicago. La trei săptămâni după republicani, este rindul democraților să-și desemneze — la «International Amphitheater» din această metropolă — candidatul la...



# CORTINA SE RIDICĂ PENTRU ACTUL DOI

de Eugen PREDA

Sub palmierii din Miami, reveria celor veniți să se răsfețe sub razele arzătoare ale soarelui și răsuflarea răcoasă a brizei oceanice este tulburată în aceste zile de huruitul a o sută de autovehicule grele. Acest parc de mașini aparține dispozitivului pe care-l pregătesc marile societăți de televiziune pentru a transmite, de la 5 august, Convenția Partidului Republican. Urmărind

caravana, ai impresia că se pregătește una dintre superproducțiile defunctului Cecil B. de Mille.

În curînd, în metropola din vecinătatea Marilor Lacuri, Chicago, uriașa arenă de dimensiunile unui hangar, «International Amphitheater», va cunoaște, de de altă parte, freamătul pregătirilor pentru Convenția Partidului Democrat, care se deschide la 26 august.

O dată cu convențiile celor două partide, la care vor fi desemnați candidații oficiali la președinție și vicepreședinție pentru alegerile din noiembrie, se va consuma și cel de-al doilea act al campaniei electorale. Deși scurt ca durată, acesta este hotărîtor pentru configurarea următorului act, singurul denumit oficial «campania prezidențială» și care începe la 1 septembrie. După tot

zgomotul și agitația maratonului electoral, ziua scrutinului pentru Casa Albă — 5 noiembrie — va fi, poate, din tot cursul anului, cea mai învăluită în adîncă, mormîntală tăcere.

## MARELE SPECTACOL

De regulă, o campanie electorală în Statele Unite are la suprafață trăsăturile unui gigantic carnaval.



Între cunoscătorii tradițiilor istorice și ai scenei politice actuale nu există vreo dispută asupra acestui aspect.

Marele spectacol electoral — «Campania 1968» — început o dată cu «alegerile preliminare» din New Hampshire-ul acoperit atunci de zăpadă, a oferit privirilor o suită de imagini ale cortegiilor motorizate ale candidaturii la candidatura prezidențială, ale parăzilor multicolore ale suporterilor, ale reuniunilor care începeau și se terminau cu nenumărate strângeri de mână. De la bun început sume fantastice au fost sacrificate pe altarul publicității politice. Revista «Variety» aprecia că numai pentru sectorul radioteleviziunii se vor cheltui în acest an, și în acest scop, 55 de milioane de dolari.

Primul act al extenuantei campanii electorale s-a consumat o dată cu «alegerile preliminare» din California. Acesta a fost ultimul test important din seria începută în martie în New Hampshire — și ale cărui jaloane principale le-au constituit «preliminarele» din Indiana, Nebraska și Oregon. Cu focurile de revolver de la Los Angeles, care au curmat viața senatorului R.F. Kennedy, cortina a coborât grea, sumbră, peste primul act.

Etapa «alegerilor preliminare» din acest an n-a fost însă numai o goană după voturi de la coasta Atlanticului spre cea a Pacificului, iar aspectele de carnaval au fost de multe ori depășite de manifestări de mare gravitate. Loviturile de teatru s-au succedat cu repeziune și însăși desfășurarea «alegerilor preliminare» a accelerat o serie de procese cu rădăcini adânci și amare. Campania a dramatizat și exprimat simțămîntul de neliniște și starea de tensiune din societatea americană. Pînă în această primăvară, scrie editorialistul William Shanon, «puțini își dădeau seama în Statele Unite de măsura în care războiul din Vietnam a zguduit modul de a gândi al oamenilor care nu erau implicați în război și al milioane de oameni liniștiți care niciodată înainte n-au participat la marșuri și nu și-au exprimat dezaprobarea față de persoanele avînd funcții publice».

Ceea ce a început în New Hampshire printr-o campanie a senatorului McCarthy, a cărei temă era încetarea războiului și pe care adversarii săi o ironizau denumind-o «cruciada copiilor», pentru că se sprijinea în desfășurarea ei pe tineri, s-a vădit o mișcare cu izvoare proaspete și puternice. Aceasta a fost primăvara în care revista de mare tiraj «Look», care în cei 31 de ani de existență a publicat numai patru editoriale, scria într-un articol de fond: «Războiul din Vietnam a fost o greșeală... Să învățăm să fim folositori lumii, fără a încerca să facem poliție sau să-i impunem legile. Cea

mai importantă sarcină națională este să ieșim din războiul din Vietnam». Aceasta a fost primăvara în care președintele Johnson, aflat în locul unde de obicei te poți reîntoarce cel mai lesne după alegeri la Casa Albă, a trebuit să anunțe că nu va mai candida, cursa electorală căpătînd un alt caracter și antrenînd, pe lângă senatorul McCarthy și republicanul R. Nixon, pe senatorul R.F. Kennedy, vicepreședintele H.H. Humphrey, precum și pe guvernatorul N. Rockefeller. Aceasta a fost primăvara în care America a fost răscolită de asasinarea pastorului King și în care avioanele sau automobilele pretendenților la investitura celor două partide s-au încrucișat, nu o dată, cu caravanele în fruntea cărora se aflau căruțele trase de măgari ale participanților la «campania oamenilor săraci» ce se îndreptau spre Washington. «Cealaltă Americă», de dincolo de barierele sărăciei și de cele rasiale, a devenit în această primăvară, alături de problema agresiunii din Vietnam, o preocupare de prim plan.

## TRIUMF ȘI TRAGEDIE

Desfășurarea «alegerilor preliminare» a constituit și în acest an un amplu exercițiu în arta electorală și o nouă ilustrare a tarelor sistemului politic american. Verdictul dat de acestea poate da statură sau poate năruie șansele unui pretendent la investitura partidului, dar el nu este hotărîtor, deoarece majoritatea delegaților la o convenție provin din statele unde acest lucru se determină prin tranzacții în care ultimul cuvînt îl are mașinăria politică locală.

Vicepreședintele Humphrey a evitat labirintul testului de popularitate al «alegerilor preliminare», dar se afirma încă la începutul lunii iunie că ar dispune de cele 1 312 voturi necesare la convenție pentru a fi desemnat. Din momentul în care și-a anunțat candidatura, el a început, în afara reflectoarelor publicității, vînătoarea de delegați, conținînd pe cei a căror «piine cu unt» depinde de Administrație și asigurîndu-se că 70 la sută din președinții

organizațiilor democratice de comitate îl vor urma. Această tactică a manipulării și captării delegaților pentru a rezolva pe calea aritmeticii și a fondurilor «ingerilor financiari» desemnarea la convenție a fost experimentată în urmă cu patru ani de... Barry Goldwater. Acesta a obținut atunci candidatura din partea republicanilor.

Clar este că vicepreședintele a soluționat chestiunea finanțării campaniei sale. Bancherul Sidney Weinberg, cunoscut în lumea financiară ca «Mister Wall Street», și care a fost prieten și sfătuitor al ultimilor cinci președinți, a declarat că va strînge milioane pentru această campanie. Un comitet care acționează în același sens are în frunte pe bancherul John Loeb și pe președintele lui Allied Chemical Corporation, John Connor.

O tactică oarecum similară, dar mai discretă, a adoptat în tabăra republicană guvernatorul Rockefeller. În confruntarea sa cu Richard Nixon — singurul republican care a participat la «alegerile preliminare», dispune de o poziție solidă în aparatul republican și se bucură de un larg sprijin în rîndul conservatorilor și al dreptei — guvernatorul Rockefeller a aruncat o sumă apreciată la 3-4 milioane de dolari pentru reclama politică în 41 de cotidiane mai importante și la televiziune.

Pentru senatorul Robert Kennedy, cîștigarea «alegerilor preliminare» la care a luat parte era considerată esențială în încercarea de a determina convenția să-i acorde investitura. Această chestiune căpătase un caracter acut după votul din Oregon, unde preferat ieșise senatorul McCarthy. Testul din California devenise pentru el încercarea supremă. În ajunul lui, Robert Kennedy declara că dacă vicepreședintele Humphrey și Richard Nixon vor fi desemnați de cele două partide, aceasta «înseamnă că sistemul politic american a eșuat în a oferi poporului o posibilitate de a se îndrepta într-o nouă și mai încurajatoare direcție». Cînd numărătorea de voturi încă nu se încheiase în California, dar se conturase cu precizie că senatorul Kennedy obținuse victoria, au intervenit gloanțele asasine.

## SCENARIUL SE SCRIE DIN NOU

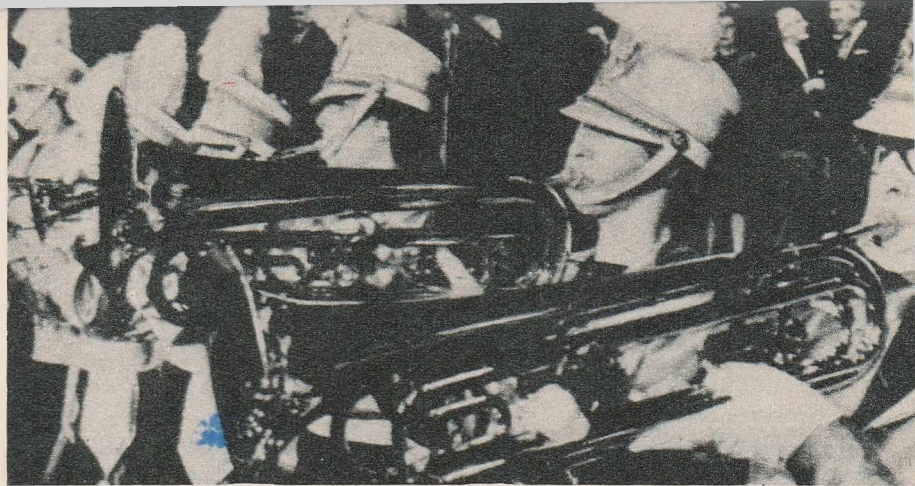
Apărent, singura personalitate care nu participă la campania electorală este președintele Johnson. De fapt el este poate chiar mai activ decît toți pretendenții oficiali și nu trece o zi fără să nu tacă o declarație în cele mai diverse probleme ale politicii interne și internaționale. Nu puține dintre acestea îi vizează pe criticii săi, fie polemizînd cu ei

(Continuare în pag. 26)

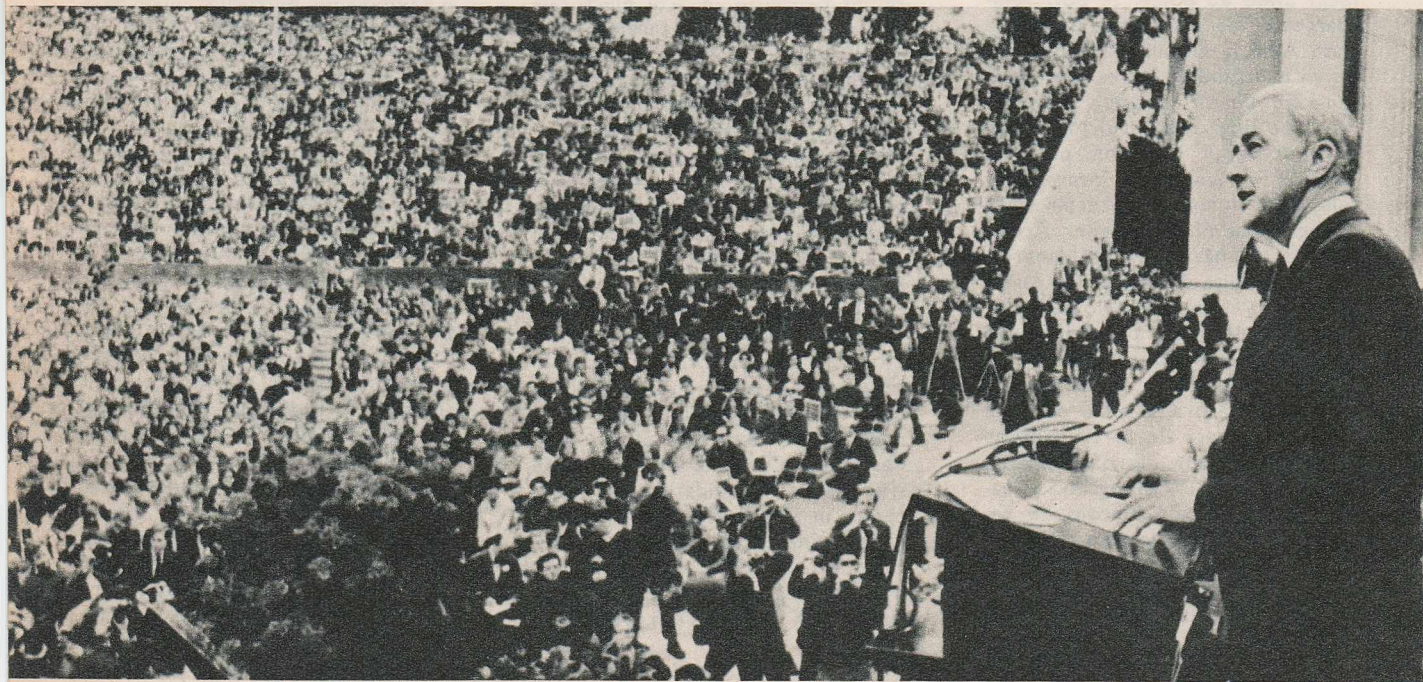
Precum se vede, campania electorală se poate duce și pe plajă...



# CORTINA SE RIDICĂ PENTRU ACTUL DOI



1



2

Trei fațete ale campaniei electorale «made in U.S.A.»: 1) Nixon: cu surle și trâmbițe, la propriu, 2) profesorul de sociologie «Gene» McCarthy în mijlocul auditoriului preferat — studenții, 3) «dineu electoral» pentru H. Humphrey.

care «pun diagnosticuri de boli fatale în societatea noastră», fie declanșând o veritabilă «escaladare verbală», în dorința de a contracara răsunetul pe care-l are lupta curajoasă a poporului vietnamez. Această situație pune probleme delicate vicepreședintelui Humphrey, care ar dori «să se distanțeze suficient de președintele Johnson în problema războiului pentru a toci criticile adversarilor războiului, dar fără a apărea neloial» (New York Times). Același ziar consideră că s-ar putea ca H. Humphrey să devină președinte, dar «dacă va putea să dispună de forțele suplimentare necesare pentru a governa țara, aceasta este o alta și cu totul diferită problemă». La mai puțin de patru ani după victoria asupra lui Goldwater, aceasta a fost în fond problema actualului ocupant al Casei Albe, iar «alegerile preliminare» au etalat, de la un ocean la altul, amploarea frământărilor și nemulțumirilor față de starea existentă.

«Ironia tragică», după cum se exprimă numeroși comentatori americani, o constituie faptul că, după ce «alegerile preliminare» au demonstrat că adversarii politiciii Administrației din partidul democrat — senatorii Kennedy și McCarthy — au obținut cele mai multe voturi, atentatul de la Los Angeles a înlesnit din nou ca scrutinul din noiembrie să permită o alegere între vicepreședintele Humphrey și fostul vicepreședinte Nixon. După dispa-

riția lui R.F. Kennedy, vicepreședintele Humphrey continuă aceeași tactică electorală, adăugându-i rărirea la maximum a aparițiilor publice. Aceasta nu o face în primul rînd din motive de securitate, ci mai ales pentru a se putea menține o stare de opacitate în legătură cu intențiile sale — vicepreședintele fiind și așa considerat apărătorul statu-quo-ului. Nici R. Nixon nu intenționează să-și reia campania publică decât în ajunul convenției. Și în acest caz este mai puțin vorba de un tribut adus defunctului senator de New York, ci mai mult de o încercare de a crea în jurul acțiunilor guvernatorului Rockefeller un vid menit să împiedice o comparare a pozițiilor. În această situație, senatorul McCarthy și guvernatorul Rockefeller își intensifică campania publică mizînd pe faptul că sondajele de opinie ce vor avea loc pînă la convențiile celor două partide îi vor indica drept preferați și astfel ele vor putea exercita o influență asupra delegaților.

La întrebarea: «Care este problema cea mai importantă care confruntă această țară în prezent», cei mai mulți participanți, la un recent sondaj al institutului «George Gallup» — 42 la sută — au indicat războiul din Vietnam, pe următorul loc, 25 la sută din cei anchetati situînd relațiile rasiale. La întrebarea: «Care partid credeți că poate trata mai bine problema menționată ca fiind cea mai importantă», decalajul de

3



preferințe între republicani și democrați a fost minim. În schimb, o proporție mai mare — 42 la sută — au răspuns: «Nici o deosebire» sau «N-am nici o opinie».

În săptămînile ce rămîn pînă la convențiile democrată și republicană, cursul convorbirilor de la Paris și al singeroaselor lupte din Viet-

nam, tulburările rasiale ce se prevăd pentru această vară și efectele încă invizibile ale asasinării lui Robert Kennedy pot răsturna alianțele electorale stabilite pînă acum, calculele întemeiate pe angajamentele presupuse ale delegaților și perspectivele celor două partide ale rotativei puterii.

de Teodor MAZILU

## CERSETORUL

El nu umblă în zdrențe, dimpotrivă, e ceea ce se numește un tip elegant, chiar cu floare la butonieră și cu părul pomădat. Cu toate acestea, toată lumea se ferește de el, ca de un cerșetor. Domnul acesta elegant cerșește tot timpul, de la sentimente eterne pînă la bani de o țuică. Nu-i place să umble decît în cirje. Elegant, dar în cirje. Chiar teoretizează această oroadă de a umbla pe picioarele lui ca un om normal. «Omul are nevoie de cirje». Cerșește cirje în dreapta și-n stînga. Are mai multe cirje decît picioare. El nu crede în nimic și cere altora să-i dea o credință, după ce aceștia i-au plătit și o țuică bătrînă. «Dați-mi, mă, ceva în care să cred».

Și așa mergînd în cirje, cerșește tot felul de sentimente. Incontinuu umblă cu cheta și cere fiecărui să lase cite un hănuț în cutia milosteniei. Cade cu plăcere în genunchi, căci plăcerea lui cea mare e umiliința și cerșește femeilor sentimente alese. «Iubește-mă și pe mine, că doar n-o fi moarte de om». Ca orice cerșetor, se mulțumește cu puțin. Dacă cere o mie de lei și i se dau cinci lei, el este fericit, «tot a ciupit ceva». Dacă cere iubire eternă, și i se oferă o sărutare părintească pe frunte, n-o refuză nici pe aia; decît nimic, tot e bună și asta.

Ca să obțină cite un hănuț în tinicheaua cu care umblă de dimineața pînă seara, cerșetorul dă și un fel de program artistic. El și-a stabilit cu timpul, tot practicînd cerșetoria, un anumit ritual și un anumit repertoriu. Bineînțeles, e convins, ca și femeile pe care le ajung principiile din urmă la bătrînețe, că viața lui e un roman, că a suferit mult și, bineînțeles, n-a fost înțeles. Dar imediat după ce suferă cere ca suferința lui să fie răsplătită, ori printr-un mușchi la grătar, ceea ce e întotdeauna cel mai indicat, ori printr-un sentiment dintre cele mai alese. Dar cerșetorul te obligă ca, după ce-i ascultă suferința, să pui mîna în buzunar. Dacă nu-i oferi nimic, mirie. Căci cerșetorul care trăiește din cerșit nu admite să nu fie plătit cu bani gheață sau cu sentimente curate. Ai ascultat, trebuie să plătești. Și din această suferință, pe care și-o cultivă cum își cultivă alții răsădurile de roșii, cerșetorul și-a făcut un costum elegant și-o duce destul de bineșor, hrînindu-se din mila tuturor. De fapt îi e lene să meargă pe picioarele lui, de aia cere tot timpul cirje. Îi e lene să creadă în el, de aceea preferă să creadă în alții. «Tu ai fost pentru mine ca un Dumnezeu. M-ai ajutat să trăiesc. Nu mă dezamăgi, că iar rămîn fără un sprîjin în viață». Să te ferească Dumnezeu să-i aduci cerșetorului vreo dezamăgire. Cum e dezamăgit, cum bea de stinge.

Totdeauna cerșetorul echivalează depresiunea sufletească în cantități de alcool. Pentru o dramă în amor, e în stare să dea pe gît patru chilisoare de vin, pe care le plătește, bineînțeles, ori cel care a produs nenorocirea, ori martorul întîmplător al dezastrului. De aceea nu-i bine să aduceți cerșetorului vreo dezamăgire. Asta vă poate ruina.

de Valeriu CRISTEA

Nicolae VELEA:

## ZBOR JOS

De-abia în anii de după ultimul război s-a obținut pentru tărani dreptul de a putea intra în timpul călătoriilor lor literare în compartimentul de lux al prozei de analiză, rezervat multă vreme numai pentru reprezentanții unor clase și pături mai dinspre virful piramidei sociale, o democratizare importantă realizîndu-se și în acest domeniu. Nici măcar în paginile de investigație psihologică ale lui Rebreanu nu întîlnim picior de țaran (vezi *Pădurea spînzuraților*, *Ciuleandra*), «proștii» pierd încă o dată trenul cînd e vorba de literatura de analiză. Însă cu nuvelele și romanele lui Marin Preda lucrurile se schimbă și țaranul devine un personaj ca oricare altul într-o literatură de finețuri și subtilități, mașina ei de măruntit suflete dovedindu-se a putea lucra la fel de bine cu inimile ce pompează un singe roșu și aprig, ca și cu cele care distribuie leneș nobilul singe albastru. Aneaxat într-o măsură crescîndă literaturii «proustiene», săteanul încetează de a mai fi prin excelență tipic, robust, elementar, instinctual, se diferențiază, se singularizează, iar la scriitorii tineri ce descind din Marin Preda se umple de bizareții ca aristocrații plecați irevocabil în căutarea timpului pierdut. Cu o voluptate pe care nici unul dintre confrății de generație n-a putut-o atinge, Nicolae Velea transmite țărănilor săi această boală domnească de rafinate, contorsiuni și derogări neprevăzute. Pipăit de degetele scriitorului, sufletul personajelor sale face zeci de cute, ca o mătase nobilă, și plăcerea cea mare a lui N. Velea e de a le urmări linia schimbătoare, ce pune repede în derută. Rezultă o proză cu firul încilcit și subtil, cu personaje răsucindu-se șerpește în comportări și nume ciudate, cum este acela de Dindelegean, ale cărui sonori secretează o sugestie de labirint. Într-un mic labirint șade de altfel fiecare dintre eroii lui Velea, a cărui proză se naște dintr-un secret și aproape morbid deliciu al zigzagului. Despre N. Velea am auzit că s-ar trage dintr-un sat cu o poziție geografică stranie, înconjurat de munți, «căzut» parcă pe fundul unei uriașe «caldări» de piatră. Lipsind drumurile care să-i scoată din birlogul lor, izolați de multă vreme de restul lumii și avînd în chip natural un fel de domiciliu forțat, oamenii din aceste locuri au fost constrînși să se vadă numai pe ei înșiși și, ca să nu moară de plictiseală, au încercat să se vadă de fiecare dată alt fel, să-și surprindă laturi noi, colțuri umbroase, să se întoarcă unii pe alții pe toate părțile și pe toate fețele. În această «caldare», obligat la un singur tip de încrucișare, singele fierbe, neîmprospătat, de veacuri, subțindu-se neîncetat. Neputîndu-se lărgi, cunoașterea s-a aprofundat și a devenit mai subtilă. Adevărată sau inventată, această versiune a originii scriitorului se potrivește cum nu se poate mai bine cu rafinamentul obrișurilor nealterate și străvechi, de perioadă crepusculară, caracteristic lui N. Velea. În felul său, N. Velea e un «decadent», îndreptînd spre ceea ce este întortocheat și bizar acul subțire al unui tip de inteligență exersată, dacă e să credem legendei, secular, în fine disociații.

Dotat cu această capacitate de a despica delicat ghiocul inimilor, N. Velea își recrutează, instinctiv, personajele din rîndul țărănimii, i-aș zice, comerciale, din vecinătatea marilor orașe, mai puțin conservatoare, mai puțin adaptabilă, mai mimetică chiar, înclinată spre un anumit tip de arivism, ilicit la noi, însă care mai există, dar de o mai mare complexitate sufletească. O paradă a personajelor acestei proze se desfășoară la p. 40-42.

«Dumitrache Degeratu ședea pe o bancă din spatele gardului dinspre șosea și căsca din timp în timp, fără poftă, se apăra de cite-o muscă sau se trăgea de mustață». Din postul său de observație, Dumitrache Degeratu vede și aude pe diverși consăteni: «... peste drum, în dreapta, unde se afla parcul de odihnă al comunei, Stătel, un tractorist, se dădea pe tobogan și nu voia să audă de rugămintile copiilor să-i lase să se dea și ei. El se dădea mereu, fluierînd; vecinul lui Dumitrache, Nicu Pațilea, «curăța și săpa șanțul din fața casei. Aproape de Pațilea se plimba Obrea, milițianul, care neavînd ce face se uita la el. Cînd i se părea că Pațilea a dat prea mult cu sapa și a mușcat din buza șoselei, îl fluiera în glumă cu țîgnalul. Dar de fapt distracția lui Dumitrache e să mai audă ce se vorbește la mesele grădiniilor de vară a bufetului, grădina care e în stînga casei lui. Îl aude pe Răbădină, cu glasul lui hodorogit și cu gluma lui prăpădită (...) Sau pe Costică Boace, care după ce «șperia» două-trei păhărele tesco începea să se laude cu omenia și cinstea lui și cu faptul că Mitică, fiu-său, fusese pus responsabil la un magazin de textile din oraș» etc. După cum se vede, eroii lui N. Velea sînt, în general vorbind, nu prea simpatici și cititorului îi vine destul de greu să-și găsească similitudini cu milițianul Obrea, care fluiera «în glumă cu țîgnalul», cu Răbădină, care repeta la infinit «gluma lui prăpădită», cu Costică Boace, care se lăuda «cu faptul că Mitică, fiu-său, fusese pus responsabil la un magazin de textile din oraș».

Orizontul acestei proze de subtilități este îngust și ceva meschin există aici, provenind poate din rafinamentul excepțional care se fărîmîțează, lipsind o forță de construcție epică, poate din bucuria, în care dospește un arivism mărunt și jalnic, a vreunui personaj care se laudă «cu faptul că Mitică...» Proza lui Nicolae Velea este o proză de delicioase firimituri pe care rafinații le degustă cu încintare și care marchează un drum, recîștigat cu greu în literatura de după război, de subtilitate și virtuți narative ce trebuie păstrat și dezvoltat.

pumni,  
gloanțe,  
bombe

În interval de o săptămînă, Londra a scăpat de două ori, ca prin minune, în ultima clipă, de distrugerea atomică. În ambele cazuri, salvatorii ei făceau parte din noua categorie de eroi cu care ne familiarizează televiziunea: supraoamenii. «Răzbnătorii» și «Campionii» pun în slujba dreptății o forță fizică și o capacitate de a scoate adversarul din luptă sau de a-l ucide de-a dreptul înfricoșătoare. Percepția extrasenzorială, puterea hipnotică, acuitatea incredibilă a simțurilor și promptitudinea absolută a reacției motrice, fac din protagoniștii celor două seriale apariții superb monstruoase — dacă se poate spune așa. Frumoasa Diana Riggs atacă brutal, cu imparabile lovituri de judo și karatē, cu dezinvoltura cu care ar schița cîțiva pași de dans. În fiecare săptămînă, Thierry la Fronde și Vikingii, Belphegor și cele două echipe care fac cu schimbul simbătă searaucid sub ochii noștri de atîtea ori și în atîtea feluri — frust și rafinat, rapid și lent, cu arme albe, arme de foc și arme perfide — încît s-ar părea că Teleuniversitatea este concurată de o mult mai sistematică școală a criminalului perfect. La un recent Zigzag (în paranteză fie spus, cel mai bun din cite am văzut) s-a trecut la lecții practice: am învățat cum să ne apărăm cînd cineva încearcă să înfigă pumnalul în noi de sus în jos sau, dimpotrivă, de jos în sus, și cum să reacționăm cu folos cînd simțim o țevă de revolver între coaste. De, e bine ca omul să știe să se poarte în societate. În completare, Telegenul ne-a prezentat ultima creație a modei: o vestă impermeabilă la gloanțe.

Evident, vesta este destinată poliștilor canadieni. Evident, la Zigzag am văzut o simplă demonstrație de judo. Evident, seriarele de aventuri trebuie privite, cum spun englezii, «tongue in cheek», ceea ce înseamnă aproximativ fără a le lua în serios, amuzîndu-ne pe seama lor, înțelegînd că sînt doar o glumă. Evident, evident, evident...

Ar fi o ipocrizie să spun că detest filmele tip «Răzbnătorii», ar fi curată minciună să pretind că nu le permit copiilor mei să le urmărească și aș fi de neiertat dacă aș cere înlăturarea din programe a acestei forme de divertisment. Și totuși, parcă mă încearcă o îndoială: numai pentru alții să fie dăunător acest cult neînfrînat al violentei, al pumnului și al pistolului? Oare anumite corelații stabilite de psiho-sociologi să fie valabile numai la vest de un anume meridian? Impresionabilitatea copilului și reacțiile imprezvizibile ale adulțului slab, dezarmat în fața presiunii exercitate de «mass media» sînt factori care, neglijăți, se răzbună. «Publicul», această necunoscută atît de studiată și de discutată în ultima vreme, se confundă, în cazul radiodifuziunii și al televiziunii, cu întreaga diversitate a lumii.

Și atunci, mă întorc și zic: de ce a fost alungat înainte de termen «Evadatul»? De ce umanitarismul împins pînă la naivitate a părut insuportabil de ridicol, în timp ce jocul de-a cataclismele atomice și de-a «superman»-ul nu deranjează pe nimeni?

Merită să mai reflectăm.



## MUZEUL MARELUI ZEU

Marele zeu al Soarelui este singurul supraviețuitor al acelor vremuri. În cinstea lui, civilizația antică a vărsat în libațiuni, pe altarele sculptate ale Dobrogei, vinuri și uleiuri parfumate aduse de corăbiile călăuzite de el însuși pe drumurile capricioasei sale favorite: marea. Zeul a fost prezent la ceremonia «dezvelirii» marelui monument roman «Tropaeum Traiani» de la Adamclisi. El a rămas singurul martor ocular al întregii splendori a marelui mozaic de la Constanța. Marele zeu al Soarelui este singurul supraviețuitor al acelor vremuri... Sub ochii lui infraroșii, măririle au decăzut și altele s-au ridicat, într-un ciclu neîntrerupt. El învăluie azi cu privirile lui ultraviolete trupuri din toată lumea și cetăți moderne din beton și sticlă.

Dar i-a fost dat și lui, ca oricărui zeu, să fie umbrît, pe ici, pe colo, de un alt zeu ceva mai capricios. Zeul acesta, în ciuda propriilor sale interese, nu-i prea plimbă pe muritori la vestigiile trecutului pe care le are la-ndemină.

În grija acestui zeu sînt date și modernele cetăți de beton și sticlă în care oamenii de peste mări și țări odihnesc în timpul nopții. Acest zeu se cheamă: O.N.T

Scurt intermezzo statistic:

	Vizitatori	
	indivi- duali	prin O.N.T
Adamclisi	3 200	0
Mangalia	1 600	0
Muzeul arheologic		
Constanța	6 800	3 800
Mozaicul Constanța	13 000	1 800
Istria	1 200	300

Cifrele reprezintă situația existentă pe perioada 1 ianuarie-16 iunie 1968.



▲ Muzeul Tropaeum Traiani de la Adamclisi. În prim plan, macheta proiectată pe imaginea ruinelor monumentului în vîrstă de 2000 de ani.



## ◀ MINUT SCHEIAN

Brașovul evului mediu și-a desfășurat activitatea economică în două mari zone ale orașului: prima, construită în actualul centru al orașului și întinzîndu-se pînă la Poarta Ecaterinei, păstrată și azi. A doua, dincolo de Poarta Șcheilor, unde veacuri de-a rîndul s-a desfășurat activitatea economică, politică și culturală a românilor șcheieni, activitate legată de Țara Românească și Moldova. Aici, în Șchei, se află biserica Sf. Nicolaie, clădirea în stil baroc a primei școli românești de aici — edificii care amintesc, prin prezența lor, prin relicvele și arhivele pe care le dețin, bogatul trecut cultural al românilor din acest colț de țară.



Vestigii ale trecutului la muzeul din Mangalia.

# SPLENDORI ȘI DEZASTRE

## TRAGEDIA TROFEULUI

Tropaeum Traiani — vestitul monument de la Adamclisi ridicat între 106 și 109 e.n., cel mai mare monument roman construit în afara Romei — avea 40 m înălțime și 40 m diametrul bazei. Închipuiți-vă însă cum ar arăta reconstituit cu grijă și acoperit cu o cupolă de sticlă de 50 m înaltă și 100 m în diametru. Sau — dacă e să fim... științifici — impregnat cu o soluție protectoare și contemplat de pe terasa motelului ce s-ar construi la un kilometru distanță, lângă Șoseaua Națională Constanța-Ostrov!

Dar să coborim pe pământ. Pe pământul pe care se află Direcția monumentelor istorice, care susține cu înverșunare că monumentul nu se poate restaura pentru că... l-ar strica intemperiiile. De fapt, în cei aproape 2000 de ani, marile stricăciuni i le-au pricinuit nu atât capriciile vremii cât populația băștinașă, care a folosit masiv blocurile de piatră ale monumentului în diferite construcții. Multe dintre metopele și blocurile frizei decorative care împodobesc partea superioară a corpului central au fost găsite ca ghizduri de fîntină și ghiaburi pentru adăpat vite...

Astăzi, elementele sculptate ale monumentului sînt băgate în cuști de sticlă, așezate în jurul nucleului care se vede în spatele machetei și care e lăsat pradă intemperiiilor. Probabil ca probă... Dacă va rezista încă o mie de ani, înseamnă că motturile vremii nu-s așa de periculoase cum s-a crezut, și D.M.I. se va încumeta să-l restaureze.

Deocamdată, vizitatorii care vin la monument nu pot găsi aici nici măcar o cană de apă, deși sursa se află la 1 500 m. Și cînd te gîndești că acum 2 000 de ani romanii aduceau prin apeducte apă de la 7 km în cetatea aflată ceva mai jos. Dar romanii nu inventaseră nici conducta metalică, nici avizările și nici birocrăția.



## NECROLOG ▶

4) «...Ținîndu-se seama că bazarul «Sub coloane» a fost executat în secolul trecut, avînd fațada construită din coloane, clădirea a fost declarată monument de arhitectură. Caracterul comercial al construcției a avut dezavantaje chiar de la început, pentru că a fost construită în chip de speculă, cu materiale ușoare sau improvizate și adăugiri în diferite epoci ale perioadei de influență turcească... Ținînd seama de starea de degradare care nu justifică o reparare și o restaurare economică, de poziția sa centrală care împiedică o dezvoltare urbanistică a orașului Tulcea, propunem să...»

Semnat: pentru președinte al Sfatului popular al regiunii Dobrogea, Petre Ionescu  
Secretar: Micu Gheorghe

(Din necrologul bazarului turcesc «Sub coloane», din 27 octombrie 1962, contrasemnat de C.S.C.A.S., arh. N. Bădescu.)

## O DESCOPERIRE UITATĂ

Ruinele bazilicii Florensii, care acoperă o suprafață de aproape 2 000 mp, este poate cel mai impresionant monument de acest fel de la noi. Aici se întîlneau cetățenii municipiului Tropaeum Traiani, construit o dată cu monumentul la poalele dealului pe care e ridicat. Municipiul, ce se întindea pe o mare suprafață, a căzut trei secole mai tîrziu în minile goșilor. Aceștia au ridicat zidul de incintă și au fortificat intrarea.

Astăzi, așa cum arată, se poate spune că cetatea a fost lăsată baltă. Din pricina unor controverse interminabile între Muzeul arheologic din Constanța și Direcția monumentelor istorice din București.

Pe scurt, săpăturile s-au oprit de cîțiva ani, după ce au scos la iveală vestigiile de certă valoare, pe numai o treime din suprafața totală. Încă vreo doi ani de controverse și vor fi necesare săpături de sondaj pentru a redescoperi cetatea.



## FLACĂRA ALBUM

Rika Zarái se adresează cititorilor  
revistei Flacăra:  
«Cu întreaga mea prietenie și cu un  
«la revedere».

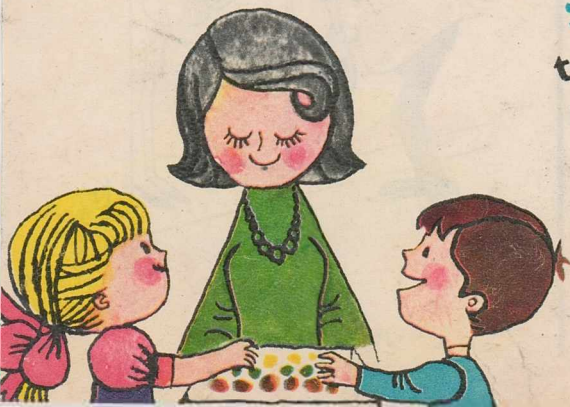
Pour les lecteurs de la revue  
Flacăra  
avec toute mon amitié  
et avec une  
au revoir  
Rika Zarái



# ...ale mele-s toate... bomboanele asortate!



\* Cîtă bucurie oferă micuțului bomboanele aces-  
tea atît de frumos colorate, atît de dulci, atît de  
parfumate! Amintiți-vă clipele cînd eram de vîrsta  
cînd, în mintea noastră, gustul lor minunat se asocia  
cu afecțiunea celor ce ni le ofereau. Să nu uităm  
aceste lucruri și, mai ales, să nu uităm că energia  
cheltuită de copil cu zburdalnică generozitate se  
echilibrează prin consumul de dulciuri.



**ÎN BUCUREȘTI NOI...**

...s-a construit un complex comercial și în curînd se vor inaugura și unitățile care-l compun: un magazin alimentar cu autoservire, o unitate de legume și fructe, un restaurant și o tutungerie.

**...ȘI LA PREDEAL...**

...s-au început lucrările de construire a unui nou și mare complex comercial. El va cuprinde mai multe magazine, printre care unul de produse alimentare, altul de confecții, un al treilea de produse metalochimice etc.

**PRODUSE NOI**

Dintre numeroasele noutăți apărute în ultimul timp în magazine consemnăm:

- scaunul pneumatic pliabil pentru amatorii de camping;
- burduful cauciucat portabil, ușor de umplut la orice sursă de apă. Are o capacitate de 8 litri și este înzestrat cu un mic robinet care-i conferă și calități de chiuvetă;
- brățara de ceas din țesătură de relon. Mai frumoasă, mai rezistentă și mai ieftină decât majoritatea tipurilor de curele din piele. Costul, 9 lei bucata;
- «coșul pentru bébé», o practică și originală combinație între un cărucior (fără roți, bineînțeles) și un sac de voiaj. Avînd două mînere, «coșul» asigură o ușoară și comodă transportare a copilului mic în excursiile cu trenul, avionul, vaporul sau automobilul. Confectionat din masă plastică, se vinde cu 151 lei.

**LA GURILE DELTEI**

După ce în ultima săptămînă a lunii mai în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej și-au deschis porțile hotelul turistic «Troțuș» și unitățile alimentare aferente, iată că în prima jumătate a lunii iunie s-a inaugurat încă un complex asemănător: de astă dată la Tulcea, purtînd numele de «Delta». Pe lângă hotel funcționează un restaurant și o cofetărie.

**PRIMENIRE**

În sfîrșit, vesela din restaurantele cu specific va căpăta o formă... specifică. Au fost realizate 10 modele de farfurii, căni etc. din faianță, cu motive inspirate din diferite zone folclorice. Peste 100 000 de piese au și fost expediate unităților, alte 250 000 urmînd a fi livrate pînă la finele anului.

**COLABORARE MERCUR-NEPTUN**

Vizitatorii stațiilor de pe litoral pot găsi în magazinele de artizanat o serie de articole noi. Printre acestea se remarcă obiectele de artizanat cu specific local și cele ce reproduc unele piese muzeistice celebre aflate în Muzeul de arheologie din Constanța. Numai în comerțul de stat — deci în afara rețelei UCECOM — volumul articolelor de artizanat puse la dispoziția litoralului crește vara aceasta cu 270 la sută la textile-încălțăminte și cu 144 la sută la produsele metalochimice.

**DIN NOU CALITATEA**

Numai în trei luni întreprinderea comercială cu ridicata pentru produse metalochimice din București s-a văzut nevoită să respingă 146 de loturi de produse în valoare totală de 2 310 000 lei, care nu au corespuns din punct de vedere calitativ. Printre «recordmanii» acestei performanțe se numără în primul rînd Fabrica de cabluri și materiale electrice din București, căreia i s-au refuzat, încă la recepția făcută în fabrică, 5 loturi de baterii în valoare totală de 1 249 000 lei. Dintre ceilalți care au contribuit la totalul amintit mai sus menționăm: Combinatul de hîrtie și celuloză-Călărăși; Uzina de radiatoare (UREMOAS) București; fabrica de mase plastice «Viitorul» din Oradea; «Vitrometan»-Mediaș; I.C. «Chimica» din Cluj; «INOX»-București; I.L.L. «Victoria»-București; I.I.S. «Porțelanul»-Cluj; I.I.S. «Flamura roșie»-Sibiu; Fabrica de hîrtie-Ghimbav ș.a.



**FILATELICE**

În cadrul marilor aniversări ce se sărbătorează în anul 1968, Poșta română emite trei mărci poștale în condiții tehnice superioare, pe hîrtie cromo-gumată:

- 1) **550 de ani de la moartea lui Mircea cel Bătrîn (1386-1418).** Marca are o valoare nominală de 1,60 lei și înfățișează portretul domnitorului reprodus după o pictură murală din Biserica episcopală de la Curtea de Argeș (expusă în Galerile de artă ale Muzeului R.S.R.). Cu același prilej va apărea și un plic «prima zi» a emisiunii, care va reproduce macheta reprezentînd efigia lui Mircea cel Bătrîn.
- 2) **150 de ani de la nașterea lui Ion Ionescu de la Brad,** luptător pașoptist, fost profesor la Academia Mihăileană, partizan fervent al împrăștiării țăranilor și întemeietorul științelor agricole din țara noastră. Marca are o valoare nominală de 40 bani.
- 3) **Centenarul Emil Racoviță,** savantul român de renume mondial, fost președinte al Academiei Române, fondatorul biospeologiei: o marcă cu o valoare nominală de 55 bani.

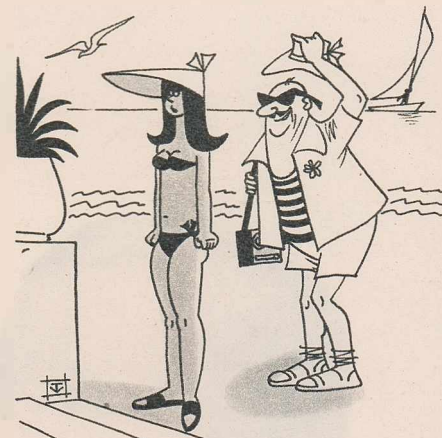
**Punct și de la capăt**

- În lupta împotriva accidentelor nocturne, la Londra s-au pus în vânzare haine fluorescente. Cel care le îmbracă devine astfel vizibil chiar și în cea mai de nepătruns beznă.
- Un grup de fizicieni din Frankfurt (R.F.G.) a pus la punct un termometru electronic. Simplul contact al unei sonde metalice cu corpul pacientului face ca temperatura să fie înregistrată instantaneu pe un cadran.
- O statistică recentă a stabilit numărul centenarilor care trăiesc azi în Transcaucazia: nici mai mult, nici mai puțin decît 6 000.
- Formațiile de muzică ușoară atît de apreciate azi, se pare că nu sînt chiar un produs al secolului nostru. Aceasta cel puțin e concluzia cercetătorului francez Pierre Delougaz, care a descoperit în Iran un basoreliev vechi de 3 000 de ani, reprezentînd o orchestră compusă din citeva harpe — prefigurînd chitarele de azi, un tambur — prefigurînd bateria, un instrument de suflat și, culmea, un cîntăreț coafat exact ca «beatles» din anii noștri.
- În Olanda, Franța și Italia florile au început să se vîndă însoțite de cite un pachetel de prafuri destinate a le menține prospețimea timp de 8—10 zile. E vorba de invenția unui horticultor francez.

- Peștele fără oase, iată ce și-a propus să creeze un zoolog german de la Max Planck Institut. El a reușit pînă acum să elimine din corpul unor generații de pești din familia carpiilor aproape toate oscoarele inutile, menținînd numai scheletul strict necesar vieții. E și mai comod de mincat!
- Cel mai mare complex teatral-muzical din lume e în curs de construcție la Sydney, în Australia, după planurile celebrului arhitect danez Jorn Utzon. Sînt prevăzute: o sală de operă de 2 800 locuri, o sală de operetă și balet de 1 500 locuri, o sală de teatru de 700 locuri, altă sală mai mică pentru muzică de cameră și, în sfîrșit, alte patru săli pentru repetiții și înregistrări sonore. Clădirea complexului e construită pe o peninsulă a portului și va avea forma originală a unei vele uriașe umflate de vînt.

**SEZON CONCERTISTIC**

de V. TIMOC



Falseț la cobză.

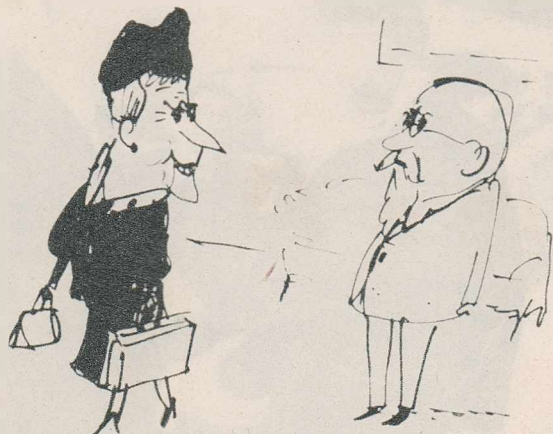


Concerto grosso.

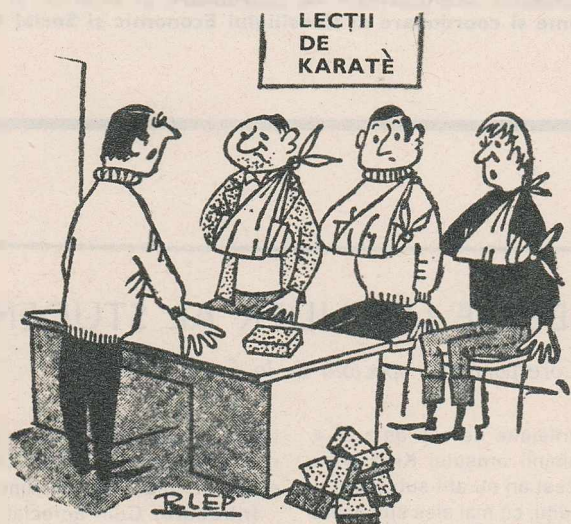


Primă audiție.





— Am rădat destul de la tine. Gata, plec la mama...

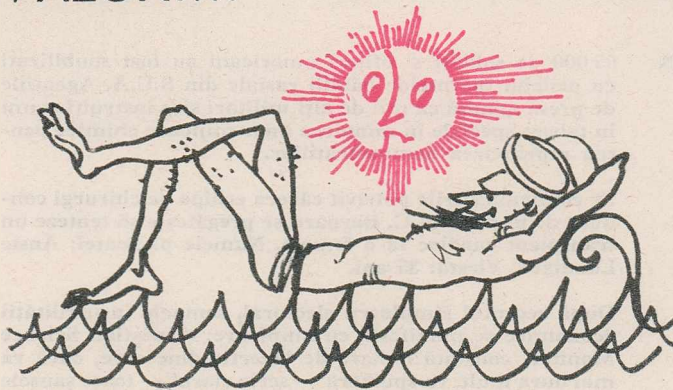


— Astăzi trecem la exercițiile cu mâna stângă!



— N-azi, Georgică? Sotul meu te întreabă ce cauți aici în pat?...

PE VALURI...



1	V	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2	A							A		T	E		A
3	P							V		A	M	A	R
4	O							O			O	R	M
5	A							D		M			U
6	R									A			R
7	E									R	I	D	I
8													
9										N			
10										A			
11										R			
12													
13													

ORIZONTAL: 1) Munte la mare (dim. pl.) — Sport pe valuri. 2) Mai mare pe ape. 3) Fregate (dim.) — Se-neacă... în vin. 4) De loc! — Lac în Finlanda. 5) Eșuată... pe uscat — Aruncător de mine (milit.) — În războaiele! 6) Cetate participantă la celebra bătălie navală de la Salamina — Povară pe măgar. 7) Piesă de harnașament — Veșnic ca marea — A face haz. 8) Locuință pe bord. 9) Trecătoare — Cel mai mare port al Cubei. 10) Partea cufundată a navei — Punct terminus pentru Arca lui Noe (mit.). 11) O asigură flota maritimă militară — Insulă în Marea Mediterană. 12) Marea în acalmie — Pelikan! 13) Virtutejuri de apă — Bărcuță cu pînză.

VERTICAL: 1) Ne poartă pe mări și oceane (dim. pl.) — La fundul navei. 2) Ancorată — Fizician francez, care în anul 1707 a experimentat un vapor cu aburi. 3) Păsări de

baltă — Imensă arteră de navigație între Argentina, Paraguay și Uruguay. 4) Ridică valuri (pl.) — Polițist în S.U.A. 5) Exceptional — Poetul roman exilat pe malurile Mării Negre, la Tomis. 6) Sfânta... insula exilării lui Napoleon I — Ghidul navigatorilor. 7) Violetă — Menajerie plutitoare — Zeița medicinei în legendele oamenilor mării (vikingi). 8) Plasă de pescuit — Pe valuri — Cute! 9) Bronzat la soare — Ambarcație. 10) Se-ncurcă ușor — Lup de mare! 11) Căpitanul submarinului «Nautilus» — Turnul geamiei (pl.). 12) O «invincibilă» flotă spaniolă învinsă de furtună — Inel... de mărgean. 13) Mal (poet.) — Patria vestitului călător pe mări, Ulise.

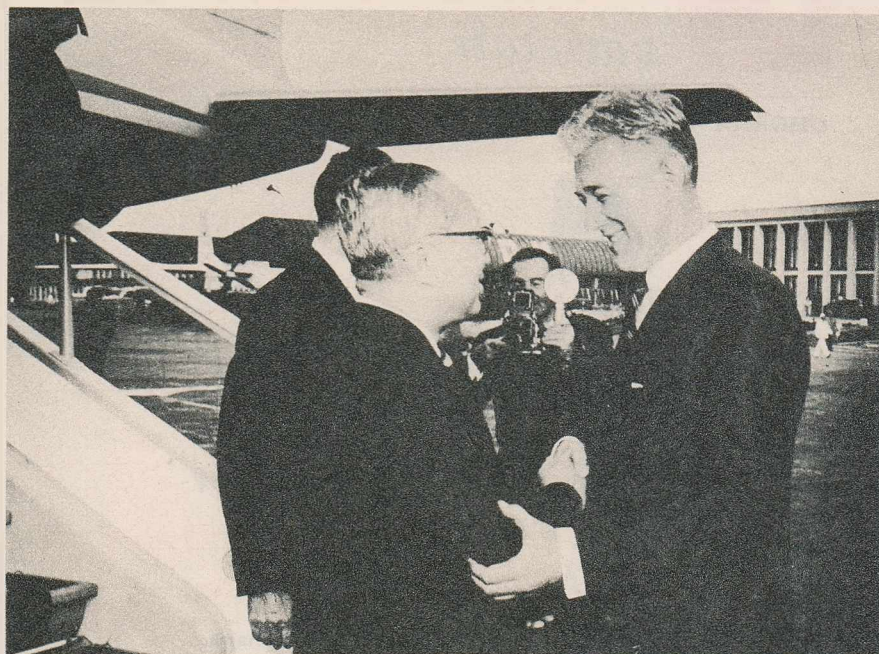
Dumitru IACOBESCU

Dicționar: ORM, ARM, EIR.

Dezlegarea jocului «PĂSĂRI», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) COCOSTIRC — BE. 2) ARIPI — ZOOLOG. 3) NARATA — IBISI. 4) ATICA — S — ESOP. 5) RAP — RATA — I — T. 6) INIC — COTETE. 7) IT — PELICANI. 8) NI — STRUTI — EN. 9) U — CO — ARA — CAF. 10) CIRII — ITAR — O. 11) ADAM — D — OVALI. 12) RAPITOARE — GA.

- WASHINGTON** 65 000 de soldați și ofițeri americani au fost mobilizați cu prilejul recentelor bătălii rasiale din S.U.A. Agențiile de presă anunță că mii de alți militari sînt instruiți acum în tabere speciale în mînuirea unor mijloace chimice pentru reprimarea demonstrațiilor.
- CAPETOWN** Se confirmă știrile potrivit cărora echipa de chirurghi condusă de profesorul C. Barnard se pregătește să tenteze un transplant cardiac la o femeie. Numele pacientei: Ansie Lündig. Vîrsta: 35 ani.
- PANAMA** După recentul simulacru electoral, semnele instabilității economice se manifestă cu amploare: «Christian Science Monitor» constată o stare de incertitudine care, dacă va mai dura mult, va spulbera — scrie ziarul — toate șansele de ieșire din impasul economic în care se află în prezent economia panameză.
- TOKYO** M. Cole, vicepreședinte al companiei «Crysler», aflat într-o călătorie în Japonia, a făcut aluzii discrete la intenția firmei sale de a achiziționa 20% din acțiunile uzinelor nipone Toyo Kogyo. Deocamdată atît.
- SAIGON** După evaluările ziarelor, numărul militarilor americani uciși în Vietnam în prima jumătate a acestui an este aproape egal cu cel al pierderilor americane din tot cursul anului 1967.
- ISTANBUL** Dintr-o declarație recentă a președintelui Uniunii studenților de la Universitatea tehnică, H. Karadeniz: «În interesul independenței Turciei, noi spunem «Nu!» blocului N.A.T.O. și celor 54 de acorduri bilaterale cu Statele Unite, «Nu!» celor 101 baze străine pe teritoriul turcesc».
- RIO DE JANEIRO** Fostul președinte al Braziliei, J. Quadros, despre practica asasinatului politic în emisfera de vest: «În S.U.A. ca și în America Latină, ori de cîte ori apare pe firmament o mare personalitate, un mare om, se găsesc totdeauna gangsteri care să-l ucidă sau generali care să-l răstoarne».
- PARIS** Între 4 și 13 iulie are loc cel de-al 7-lea Festival Marais. Fondurile realizate sînt destinate apărării, restaurării și punerii în valoare a comorilor de artă din vechiul cartier parizian Marais.
- BONN** S-a anunțat oficial prăbușirea celui de-al 84-lea avion american de tip «Starfighter» aflat în dotarea Bundeswehruului.
- GRENOBLE** Între 6 și 10 iulie se va desfășura aici Conferința mondială a juriștilor în favoarea luptei drepte a poporului vietnamez. Comitetul de sprijin recuște 80 de personalități din 30 de țări.



Pe aeroportul Băneasa, la sosirea secretarului general al O.N.U., U Thant. Sub conducerea sa s-au desfășurat la București, între 3 și 5 iulie, lucrările reuniunii mixte a Comitetului administrativ de coordonare al O.N.U. și Comitetului pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U.

## KIEL

### NE VORBEȘTE UN LIDER AL STUDENȚILOR

*Corespondență specială de la Emanuel VALERIU*

Festivitățile prilejuate de cea de-a 86-a ediție a «Săptămîinii orașului Kiel» s-au desfășurat în acest an nu atît sub semnul îndelungatei tradiții, cît mai ales sub acela al mișcărilor sociale ce au cuprins o bună parte a țărilor occidentale. După cum se știe, la Kiel funcționează o universitate cu cîteva facultăți, frecventată de aproximativ opt mii de studenți vest-germani și străini. Prezenți la deschiderea «Săptămîinii orașului Kiel», studenții și-au făcut auzit protestul în tot timpul discursurilor oficiale, mai ales al aceluia ținut de Schutz, primarul Berlinului occidental.

După desfășurarea festivităților de deschidere am stat de vorbă cu BARNHARD ACHTERBERG, membru al Comitetului politic al Federației studenților socialiști vest-germani. E în vîrstă de 23 de ani, frecventează semestrul al IX-lea al Facultății de psihologie și este considerat drept șeful grupării de extremă stîngă din cadrul Universității locale.

**Întrebare:** Unii au apreciat că demonstrația dumneavoastră din ziua deschiderii «Săptămîinii orașului Kiel» nu a antrenat decît o minoritate neînsemnată a studențimii.

**Răspuns:** Am recurs în mod voit la forme neviolente de demonstrații, deoarece evenimentele din ultimele luni au arătat că ciocnirile dintre studenți și reprezentanții puterii nu s-au soldat cu nimic bun pentru tineret, ci, dimpotrivă, cu accidente, dintre care unele foarte grave. În ce privește importanța reală a celor care ne împărtășesc opiniile în universitate, aceasta a reieșit foarte clar cu prilejul întîlnirii pe care dl. Schutz a avut-o la 23 iunie cu studenții din Kiel. Aceștia

i-au demonstrat că n-au uitat încă măsurile dure și nedrepte luate de el împotriva colegilor noștri din Berlinul occidental.

**Întrebare:** Cum apreciați posibilitățile actuale de dialog între dumneavoastră și oficialități?

**Răspuns:** Discuțiile cu autoritățile nu pot fi utile decît dacă ar duce la schimbări sociale, ceea ce momentan nu pare posibil. Dar este deosebit de greșit în același timp să se vorbească despre o minoritate radicală de stînga printre studenți, intrucît ea este majoritară, nu numai printre noi ci și printre elevii ultimelor clase ale liceelor. Cu toții am înțeles că schimbările sociale nu mai sînt posibile pe calea unor discuții cu deținătorii puterii, de aceea căutăm noi forme de manifestare.

**Întrebare:** Considerați, poate, că fenomenul la care asistăm în Europa occidentală este rezultatul unui conflict între generații?

**Răspuns:** Noi îl privim pe omul mai vîrstnic dintr-un singur punct de vedere: al poziției pe care el o va lua față de mișcare. Dacă este pentru sau împotriva ei. Aceasta ne interesează.

**Întrebare:** Un coleg occidental aprecia, cu prilejul evenimentelor la care ne referim, că ele dovedesc existența unui climat democratic, din moment ce studenții pot apostrofa pe un demnitar.

**Răspuns:** Situația poate fi asemănată cu cea a maimuței care este liberă să arunce sau să mînce banane, să țipe și să-i sperie pe vizitatori, dar care trăiește totuși într-o cușcă păzită de un gardian. Puterea îi aparține acestuia din urmă, maimuța nu-și poate schimba cușca. Ce tel de democrație vedeți în asta?

## APĂRĂTORII CRIMEI

Circumstanțele influențează foarte adesea formularea unei sentințe. Ele determină, pe baza unor temeuri asemănătoare, o atitudine în opinia publică. Imaginea unei fapte reflectată în conștiința unui grup devine edificatoare: «Spune-mi cu cine te însoțești ca să-ți spun cine ești...» Am putea scrie exact: spune-mi pe cine și ce aperi, spune-mi pe cine și ce acuzi.

O asemenea apărare, edificatoare și cumplită, aflăm că și-a găsit asasinul lui Martin Luther King. Grupuri americane rasiste de dreapta au hotărît să strîngă bani pentru a plăti avocații apărării. De ce? Pentru că asasinul lui King nu-i decît exponentul propriei lor atitudini, al propriei lor reacții, al propriei lor violențe.

Vestea ne-a parvenit recent, la destulă vreme după asasinarea lui Robert Kennedy. Ceea ce vrea să însemne că nici a doua crimă n-a putut clinti înverșunarea monstruoasă a unor oameni pentru care violența e o profesie de credință. Cît de îngrijorător e fenomenul, chiar în Statele Unite, o

dovedește programul de cercetări asupra violenței organizat de curînd de Institutul național pentru sănătatea mintală. Programul, care se bazează pe cercetările celor mai de seamă specialiști, costă peste 4 milioane de dolari. A fost determinat, se pare, de cele 600 tulburări rasiale de anul trecut care s-au soldat, în 76 de orașe, cu 130 de morți și cu pagube de 720 milioane de dolari.

Nu știu care vor fi rezultatele programului de cercetări, după cum nu știu nici dacă apărătorii asasinului lui King vor fi supuși unor cercetări de sociopatie — ca să folosesc un termen al școlii de criminologie din Lyon. Știu doar că existența unor asemenea apărători ai violenței e cumplită. Cumplită ca și posibilitatea unei societăți omeneste de a o zămisli. Cumplită, de o mie de ori cumplită, pentru tragica umbră proiectată peste o omenire care n-a reușit încă să vindece tot ce-au rănit, în generația noastră, apologetii urii și violenței.

Virgil DĂNCIULESCU



# Negocierile de la Paris

de Silviu BRUCAN

Cînd au început la Paris negocierile dintre reprezentanții Statelor Unite și ai R.D. Vietnam, comentatorii avizați au subliniat problemele extrem de spinoase care stau în fața celor două delegații și au pus în gardă opinia publică să nu se aștepte la rezultate imediate și spectaculoase. Tratatul de la Pannunjon, care a durat ani de zile în timp ce luptele pe frontul coreean continuau cu îndârjire, rămîn ilustrative pentru încetineala, oscilațiile și contradicțiile care se manifestă în poziția americană pînă cînd — sub presiunea evenimentelor și a diferitelor forțe sociale — înclină spre un compromis acceptabil în care «salvarea feței» ocupă un loc cu nimic mai puțin important decît condițiile practice ale încetării focului. Doar este vorba de o mare putere care, datorită unor împrejurări speciale favorabile, n-a știut ce este aceea înfrîngere militară și care învață definiția acestei noțiuni într-un mod pe cît de programatic pe atît de supărător.

Un lucru este clar, și anume că factorii care au determinat decizia președintelui Johnson de a crea condiții pentru începerea negocierilor de pace continuă să acționeze în aceeași direcție. Impasul militar în care au ajuns cei jumătate milion de soldați americani în Vietnam nu s-a ameliorat sub nici o formă, singura modificare demnă de înregistrat fiind aceea privind cifra lor, care s-a redus întrucîtva în urma pierderilor grele suferite în ultimele luni. Criza financiară, care amenință poziția dolarului pe piața mondială, nu a cunoscut nici ea vreo redresare cît de modestă, iar cît privește criza politică declanșată de război și de caracterul exploziv al problemei rasiale, aceasta a făcut ca națiunea americană să fie mai divizată ca oricînd.

Pe frontul de luptă, inițiativa militară este ținută ferm în mîinile forțelor F.N.E., care țin sub o presiune continuă orașele sud-vietnameze și bazele americane, imprimînd luptelor caracterul unui război revoluționar cu participarea crescîndă a populației. Comandamentul american care și-a creat faimă prin comunicatele sale pline de imaginație n-a reușit în ultimele luni să lanseze nici o acțiune de anvergură a armatei americane în Vietnamul de sud. Element cu adevărat nou este ținerea capitalei — Saigonul — sub atacul permanent al rachetelor și bombelor forțelor patriotice, ceea ce contribuie la dezagregarea administrației Sud-vietnameze. Faptul că bombardamentele americane asupra zonei

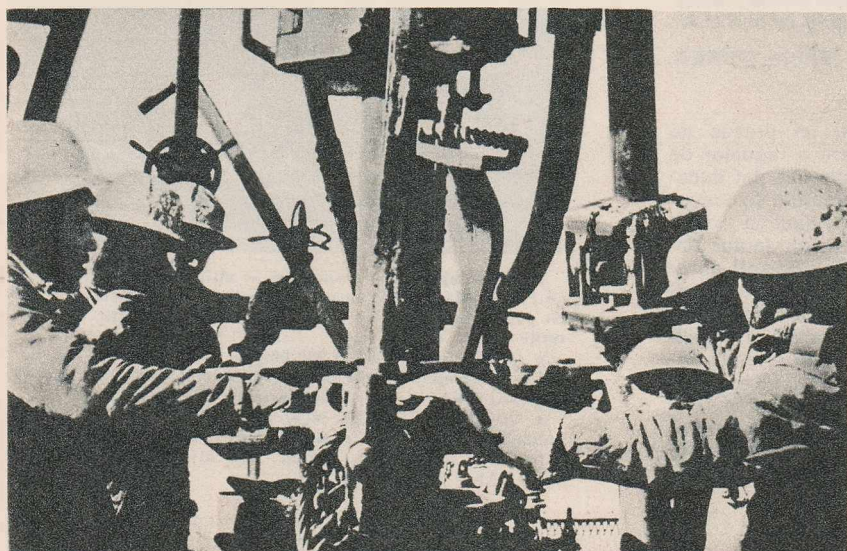
limitate din nord au sporit la maximum nu schimbă datele problemei strategice.

În ceea ce privește criza dolarului, aceasta cunoaște doar o pauză care poate fi tot atît de bine liniștea dinaintea uraganului. Deficitul balanței de plăți amenință să atingă în 1968 recordul: 5 miliarde dolari. Goana după aur la bursele europene s-a mai potolit, dar cursul se menține umflat la 39 dolari uncia de aur (oficial, 35 dolari). Votarea — în sfîrșit — de către Congres a legii privind sporirea impozitelor cu 10% ar putea stăvili oarecum presiunea inflaționistă. Ea a fost însă realizată pe seama reducerii fondurilor sociale cu 6 miliarde dolari, reducere pe care președintele Johnson o socotea luna trecută «primejdiașă pentru pacea socială a Statelor Unite».

Într-adevăr, marșul săracilor la Washington, considerat de către negri și de celelalte pături oropsite ca «un rendez-vous cu ultima șansă neviolentă», anunță o nouă vară fierbinte în S.U.A. Deși nu trece o zi fără declarații oficiale și oficioase privind «seriozitatea» și «gravitatea» problemei rasiale, adevărul este că fondurile bugetare alocate pentru «războiul contra sărăciei» în loc să sporească, sînt reduse. Iar atîta timp cît cheltuielile militare și războiul din Vietnam vor absorbi grosul bugetului, ghetourile negrilor din marile orașe americane vor rămîne doar imense pepiniere de revoltați sociali.

Eliminarea din lupta politică a senatorului Robert Kennedy, printr-un asasinat al cărui mobil rămîne încă un mister, are ca urmare — fapt subliniat de James Reston — că «încrederea populației în sistemul politic a fost zdruncinată», iar experiența recentă din țările occidentale arată că acolo unde revendicările maselor nu găsesc ecoul cuvenit în parlament și guvern, mișcările sociale capătă un caracter extraparlamentar care s-a dovedit mai eficace și cu rezultate mai prompte.

Partea americană la negocierile de la Paris se află de aceea sub presiunea unor factori puternici care nu pot fi nici ignorați, nici tergiversați la înfinit. Există, desigur, la Washington și cercuri aventuriste care preconizează reescaladarea războiului. Riscurile unui asemenea curs sînt însă atît de serioase pe plan politic și pe plan financiar, încît nu se poate ca, în cele din urmă, să nu se țină seama de ele la masa verde.



Eforturile depuse de autoritățile algeriene pentru a da un conținut real independenței politice cucerite cu șase ani în urmă, la 5 iulie 1962, sînt ilustrate de faptul că în prezent statul algerian controlează sectorul industrial din țară în proporție de 80%. În acest cadru se înscriu și recentele măsuri privind naționalizarea tuturor societăților străine care mai operau pe teritoriul Algeriei în domeniul transportului, stocării și distribuției petrolului și încredințarea acestor operații societății de stat «Sonatrach». În transpunerea în viața a politicii guvernului algerian care urmărește — precum sublinia președintele Boumediene — «folosirea în interesul poporului a bogățiilor țării în vederea asigurării progresului economic și social al Algeriei», petrolul joacă un rol important. De la 22 milioane tone în 1962 s-a ajuns în 1967 la o producție de 40 milioane tone, iar pentru 1970 se prevede cifra de 70 milioane tone. Pentru anul în curs se preconizează construcția unei a patra conducte petroliere precum și a conductei pentru transportul gazelor naturale Hassi R'Mell-Skika, cu o capacitate finală de 11 milioane metri cubi anual. În fotografie: la o sondă de la Hassi Messaud.

## REGGIO CALABRIA

### CIMITIRUL PORTOCALELOR

Corespondență specială de la Gianfranco BIANCHI

Cîteva tone de portocale culese în regiunile din sudul Italiei — Calabria și Sicilia — au fost distruse pe malurile rîurilor. O uriașă «oranjadă» a fost sorbită de

pămînt și de ape. Operațiunea de distrugere a portocalelor a fost săvîrșită pentru a împiedica scăderea prețului acestora în urma surplusului de recoltă.

În anumite zone din sudul Italiei, în jurul lui Reggio Calabria și în cîmpia Gioia Tauro, ca și în Sicilia, între Catania și Siracusa, comune întregi se ocupă cu producția și vînzarea portocalelor. Sînt fructe bogate în suc, adeseori de calitate mai bună — mai ales cele siciliene — decît renumitele portocale californiene.

Anul acesta recolta de portocale este atît de mare încît se consideră că ea prezintă pur și simplu o amenințare la adresa stabilității prețurilor de pe piață; și nu numai în Italia, ci și în toate țările Pieței comune. Marii comercianți și exportatori — cei care speculează produsele citrice cumpărîndu-le și revînzîndu-le în diferite țări — au recurs la un subterfugiu clasic, achiziționînd portocalele de la țărani la prețuri reduse și retrăgînd din circulație tone întregi de fructe. Astfel a fost provocată o «staționare artificială» pe piață. Echilibrul pieței, afectat de creșterea excesivă a producției, a fost «restabilit». În schimb, consumatorii trebuie să plătească portocalele la un preț ridicat, de parcă ar fi vorba de ani deficiitari.

Și astfel, autocamioane pline cu portocale, un fruct care lipsește de pe multe mese pentru că acum costă prea scump, au făcut naveta între magazii și malurile rîurilor. Seara, după terminarea «strivi-

tului forțat» cu buldozere, temei sărace caută — așa cum arată fotografia — printre cojile martirizate două-trei portocale scăpate de furie.



## PRAGA

### NOUA POARTĂ AERIANĂ

Corespondență specială de la Petr POUSTKA

Avioanele companiei «TAROM» pe linia București-Copenhaga vor ateriza de acum înainte pe noul aeroport praguez. Cu un teren de aterizare-decolare de cinci ori mai mare decît cel anterior, noul aeroport poate găzdui concomitent 17 avioane de tip «Boeing-707», «IL-18» sau «IL-62». Clădirea aeroportului ocupă 167 372 metri

pătrați. Sălile de așteptare pot găzdui 1 432 de pasageri, iar restaurantul și cafeneaua (cu 912 mese), 1 192 persoane. În incinta aeroportului mai sînt diverse magazine, un atelier de coafură și frizerie, o sală de cinematograful, o terasă de pe care se pot vedea piste de decolare

(Continuare în pag. 36)

(Urmare din pag. 35)

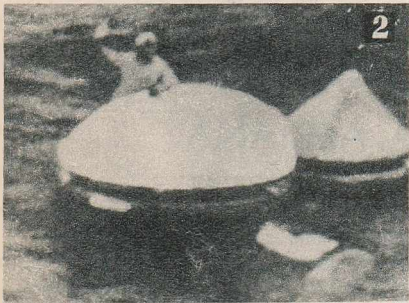
și aterizare. Construcția e inezestrată cu 3 200 de corpuri de iluminat, 750 amplificatoare, 52 cabine de duș, 20 instalații telefonice automate. Capacitatea spațiului de parcare din fața aeroportului a fost calculată pentru 400 de automobile. În noua clădire (din sticlă, beton și aluminiu), împodobită cu granit și marmură, își vor avea sediile 22 de companii aeronautice — printre care și «TAROM». Pentru amatorii de comparații, menționăm că din sticla folosită la această construcție s-ar putea confecționa 1 645 vitrine de 3 pe 2 metri, covoarele ar putea acoperi 500 de camere, sîrma din scheletul de oțel ar putea fi întinsă pe distanța Praga-Kiev.

Anul acesta, prin aeroportul praghez vor trece 2 milioane de pasageri. Se apreciază că pînă în 1980 traficul va ajunge la 5,5 milioane. În perspectivă, suprafețele de aterizare ale aeroportului urmează să fie și mai mult extinse, iar în anul viitor va intra în funcțiune o foarte modernă instalație de securitate aviatică și un nou hangar.

## MICROFOTOREPORTAJ

### S.O.S. ÎN ATLANTIC

Cu victoria lui Geoffrey Williams — care a parcurs distanța Plymouth-Newport în 26 zile, 3 ore, 30 minute — intrucerea transatlantică a navigatorilor solitari s-a încheiat. Cîteva dintre momentele dramatice care au marcat-o continuă însă să se afle în atenția presei. Iată unul dintre acestea: salvarea francezului Joan de Kat, rătăcit în Atlantic după ce și-a părăsit cuterul «Yaksh», avariât din cauza furtunii, Joan de Kat (foto 1) se lansase cu optimism în această temerară cursă, în pofida celor ce-l sfătuiau să renunțe. «Puțin importă alura vasului meu — spunea el. Principalul e că este practic, căci am intenția să câștig». Dar de la început lucrurile i-au mers prost: o mică avarie — 4 zile întârziere la plecare; apoi a venit momentul abandonării definitive. După trei zile petrecute într-o barcă pneumatică jucată de colo-colo de valurile Atlanticului, a fost reperat de un copilot al unui avion militar britanic de tipul Shackleton-John Bullock. I s-a lansat o altă barcă pneumatică și o baliză indicatoare a locului unde se afla (fotografia 2). Aventura, care se putea încheia tragic, s-a încheiat totuși cu bine în momentul în care vasul norvegian «Jagona» (fotografia 3) l-a luat pe De Kat la bordul său.



## O LIMUZINĂ NEOBISNUITĂ

În primăvara acestui an, în timp ce se plimba pe cheiurile portului Havre, un inspector al poliției franceze a remarcat o mașină decapotabilă ce era tocmai descărcată de pe un vapor sosit din Statele Unite. Avea senzația că o mai văzuse o dată. Deodată, își aduse aminte. Da! O mai văzuse, cu mult timp înainte, tot în port. Să fie chiar aceeași? Mai mult ca să-și verifice memoria, se interesă de situația mașinii. Răspunsul primit îl satisfăcu dar, în același timp, îl intrigă. Era automobilul pe care-l observase și altădată, tot cu prilejul revenirii sale din S.U.A.: mașina mai fusese expedită de cîteva ori peste ocean și înapoi, și de fiecare dată altă persoană era proprietarul ei! Bănuind că la mijloc e ceva necurat, brigada de luptă împotriva traficului ilicit cu stupefiante a început să o urmărească. În aprilie, poliția a constatat că mașina capătă un nou proprietar, pe Jacques Bousquet, antreprenor de lucrări publice, în vîrstă de 55 de ani. După cumpărarea ei, acesta, împreună cu doi bărbați care o vinduseră, au avut cîteva întrevederi la Paris și s-au îndreptat apoi pe șosea, spre Havre, unde au îmbarcat limuzina pe un pachetot care se îndrepta spre... New York!

Avizată, poliția americană a intervenit pe fir. La destinație, o percheziție a dat la iveală că, sub aripi, în unele axe și sub scaune se aflau ascunse 112 kg de heroină pură în valoare de 224 milioane franci! După ample investigații, au fost arestați Bousquet și alți trei complici, care au dezvăluit că în decurs de trei ani au expedit cu ajutorul limuzinei decapotabile 730 kg heroină în valoare de 1 460 000 000 franci! Astfel a fost depistată cea mai importantă rețea de traficanți de stupefiante!

Acum, ancheta este în toi. Pentru că, deși a prins un fir al rețelei, poliția nu a reușit încă să descopere în Franța laboratoarele clandestine de preparare a heroinei și, mai ales, pe conducătorii și organizatorii bandei, inclusiv «bancherul» care a finanțat operațiunea, iar în S.U.A. rețeaua de desfacere a drogurilor.

Florin UDREA

## „RULING CLASS” — '68

Recent, un proces de încălcare a regulilor de circulație intentat ducelui de Bedford și, concomitent, apariția cărții «Aristocrații» (autor: ziaristul Roy Perrot) au adus în dezbaterea opiniei publice britanice situația socială a nobilimii engleze. Autorul cărții combate o teză eronată potrivit căreia nobilimea, fostă clasă conducătoare engleză, «ruling class», ar fi devenit de mult doar un simplu mit. Cu ajutorul unei documentații edificatoare, Roy Perrot demonstrează că această clasă aristocratică dispune încă de o poziție socială puternică, iar titlul de noblețe

reprezintă și azi un privilegiu. Din datele cuprinse în carte reiese că în Anglia mai există 1 060 de familii de nobili, dintre care 200 sînt milionare. Dintre acestea, 944 de familii au titlul dobîndit prin moștenire, iar 20 de familii pot dovedi continuitatea genealogică pînă în timpul lui Wilhelm Cuceritorul. Se înțelege însă că nu este vorba numai de titluri și simboluri, ci în primul rînd de avere, de pămînt. În general, familiile nobiliare dețin latifundii întinse, de minimum 2 000 ha fiecare; ducele de Buccleuch, bunăoară, dispune de 90 000 ha. Se consideră că în prezent cel mai bogat nobil englez este ducele de Westminster.

## COMPUTER

• M. Clifford, secretarul Departamentului apărării al S.U.A., a confirmat intenția Pentagonului de a trimite, în luna iulie-august, «cel puțin 60 000 de militari americani în Vietnam».

• Recentele evenimente din Franța, inclusiv campania electorală, au adus prejudicii ireparabile pentru acest sezon turistic stațiunilor franceze de pe coasta mediteraneană. Pierderile comerțului și industriei hoteliere se ridică pînă la 95%.

• Deficitul bugetar al S.U.A. va atinge cifra record de 24 milioane dolari pe exercițiul 1968-1969 — susțin experții americani.

• Importurile ungare de autoturisme Fiat, Volkswagen, Renault se anunță în creștere simțitoare. Pînă în 1980 numărul total al autoturismelor va fi în Ungaria — după unele previziuni — de 350 000 unități.

• Performanțe ale industriei nipone de ceasornice. Firma «Citizen» produce lunar 400 000 ceasuri. Concurenta ei, «Hattori Co.», care controlează 50% din producția totală a Japoniei, deține locul întâi cu 600 000 de ceasuri lansate în fiecare lună pe piață.



• Un computer în gospodărie — ultima noutate la Köln (R.F.G.). Mașina calculează exact și după program, cum și cît poate cheltui familia care o găzduiește, în funcție de veniturile lunare respective.

• O cifră durosă: 6 000 000 de copii brazilieni nu pot învăța carte nici în acest an, pentru că tot atitea locuri lipsesc în prezent din rețeaua școlilor primare din țara lor.

• Greutatea — 895 kg; încărcătura utilă — 865 kg. Viteza optimă de lucru — 120 km pe oră; raza de acțiune — 640 km — caracteristicile noului «avion agricol» cehoslovac Z37 CMEĽAK.

## Trista cursă a singurătății

Noi, cei care iubim solitarii și a lor singurătate pe mări și pe oceane, cei care am luat apărarea acestor căutători de fete morgane în deșertul apelor cu strania convingere că fata morgana apelor are alt chip decît fata morgana nisipurilor — noi aceștia simțim o mare tristețe urmărindu-le azi mișcarea de pe o coastă pe alta a lumii. Solitarii nu mai sînt solitari. Singurătatea lor nu mai e singurătate. Jocul lor de-a omul pierdut sub cerul Atlanticului nu mai e joc — e o cursă sportivă cu «care e primul și care e ultimul», cu «care are barca mai bună și care are barca mai proastă». Pînă și singurătatea a ajuns competiție, cu abandonuri, eșecuri, explicații, «mărturii», cablograme și «gînduri tenace spre victorie»? Filozofic vorbind, e scandalos, căci singurătatea nu are nimic de-a face cu asemenea termeni — eșec, victorie, abandon — cu asemenea obiecte ca pachetotul, elicopterul și avionul (care aleargă glonț să-i caute și să-i salveze dacă rămîn în pană), cu asemenea oameni ca fotografiile din aer și de pe pămînt, gata să-i tragă în poză la capătul drumului. Ce să facă un filozof cu un fotograf? Dar cine țî-a spus, domnule, că solitarii

## CRONICA DE TREI SECADE

ăștia sînt filozofi? O, dacă nu sînt filozofi — bieții de ei nu sînt nici solitari; singuraticul tace, nu semnalizează, nu așteaptă salvare și nu caută pe cer elicoptere. Hotărit, dacă ăștia sînt solitari eu sînt preot budist în Antarctica. Dar schimb o singură literă (un «t» în «d») și deodată mă simt solidar cu acești pseudosolitari. Căci ce nu face omul pentru a avea din cînd în cînd un sentiment generos?

### Lecția cailor

Stupoare în lumea turfului european. În două săptămîni, marii favoriți, campionii campionilor, patrupede imbatibile, au pierdut cursele în care alergau și o mulțime de oameni au pierdut bani frumoși mizînd pe domniile lor. Luthier — armăsar extraordinar în ciuda originii paterne dubioase — pierde premiul Jockey-club la Paris. Laguna — iapă de trei ani, «cu privire de vultur», dată la cota minimă de 6/10 în pre-

miul Diane — pierde acest premiu care consacră regina iepelor. Fantastica Roquepine, trapaș fără precedent în Franța, nu se clasează pe primele trei locuri în Campionatul European. «Roquepine — nicăieri! Cred că visez»... — scrie hipocronicularul lui «Le Figaro». Se caută explicații, se dau soluții, driverul lui Roquepine e sfătuit ca «în timpul liber să-l citească pe Descartes și să învețe de acolo că a păcătuit împotriva bunului simț printr-un înjuțit exces de încredere». Aiurea, v-o spun ca un om care am făcut cavaleria, am stat grăjdar schimbul II și iubesc calul fiindcă e animalul care nu calcă în picioare nici un alt animal, calitate care — se știe — nu aparține omului. Explicația e în cai, nu în Descartes. Fără să citească Descartes — Roquepine, Laguna și Luthier au înțeles că oamenii nu se mai îndoiesc în privința lor și-i consideră imbatibili. Chestia asta — v-o spun precis — i-a enervat. Căii — e un mare secret, dar așa e — nu suportă certitudinile, de aceea, riscîndu-și palmaresul și poate cariera, dîșii și-au luat sublima povară de a trezi în oameni îndoiala asupra ierarhiilor stabilite în lumea turfului. E un gest frumos din partea lor. Totuși să nu fie zadarnic.

Radu COSAȘU

## carte

● Mari actori pe ecranele noastre: Emmanuèle Riva (Hiroshima, dragostea mea), John Wayne, Robert Mitchum (El Dorado), Melina Mercouri, Maximilian Schell, Peter Ustinov, Akim Tamiroff (Topkapi).



Melina Mercouri

● Iubitorilor poeziei lui Marin Sorescu le bănuim totuși o insatisfacție prilejuită de recenta sa carte: **Tine-rețea lui Don Quijote**. Tipărită în tr-un tiraj de peste 7 000 de exemplare, cartea, epuizându-se instantaneu, n-a putut ajunge în mina și biblioteca tuturor celor — foarte mulți — care ar fi dorit-o (Editura tineretului).

● Mihai Stoian n-a obișnuit cu publicarea unor interesante și concludente anchete sociale. Cartea sa recent apărută, **Rămin părinții repetenți?**, ne aduce o nouă și directă confruntare cu realitatea — nemachiată — văzută prin prisma complexelor relații dintre părinți și copii (Editura tineretului).

● **Nuvele din Flandra**. Un volum antologic la alcătuirea căruia a prezidat intenția de a se reprezenta cit mai bine povestirea de dimensiuni reduse, atractivă, captivantă, convingător desfășurată, bine scrisă după cum ne scrie Geo Dumitrescu în al său «Cuvânt înainte». Traducerea povestirilor cuprinse în sumar e semnată de Radu Bourgeois, Valeria Sadoveanu și Petre Solomon (Editura pentru literatură universală).

● În colecția Lyceum reunite într-un singur volum apărut, nele **Eugénie Grandet** și **Moș Gică de Balzac**. În românește de Cezar Petrescu. Studiu introductiv și note finale de Mișela Slăvescu.

● Zece dintre cele mai reprezentative piese ale dramaturgului german Gerhart Hauptmann (1862-1946) sunt incluse în sumarul celor două volume de **Teatru** apărute la Editura pentru literatură universală.

● La Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut într-un masiv volum de peste 600 de pagini monografia **Ioan Slavici și lumea prin care a trecut de D. Vatamaniuc**, lucrare ce l-a prilejuit autorului un vast «excurs» asupra epocii 1848-1925, viața scriitorului fiind reconstituită pe un încheag fundamental social-politic.

● Au apărut pentru prima oară tălmăcite în românește **Mici opere morale de scriitorul italian Giacomo Leopardi (1798-1837)**. Cartea marelui «nefericit din Recanati», deși concepută când Leopardi nu împlinise încă treizeci de ani, «ne relevă tonalitatea permanentă și fundamentala a conștiinței sale». Dificultățile de traducere au fost depășite de buna transpunere a Tatiane Popescu-Ulm. O prefață consistentă de Edgar Papu (Editura pentru literatură universală).

● O incursiune avizată în peisajul prozei sovietice ne-o oferă Tatiana Nicolescu în lucrarea sa **Prozatori sovietici contemporani** (Editura pentru literatură universală).

## cinema

● **Aventurierii**. Dacă cuvântul «frumos» nu ar fi ușor compromis, ne-am grăbi să-i spunem «un film frumos». Poate este mai mult decât atât. Dincolo de jocurile lor ștergărești — care nu o dată duc la moarte — **aventurierii** lui Robert Enrico caută copilăria pierdută și puritatea prieteniei într-o lume excesivă în tot ce face. Cțiva actori excelenți: Alain Delon, Lino Ventura, Serge Reggiani, Joanna Shimkus.

● **Studiu despre femei**. Regizorul Marton Keleti («Povestea prostiei mele», «Innotare trecătoare»), cineast spiritual, își exercită malitiozitatea (fără consecvență) pe un material fragil — dificultatea vieții în doi. În distribuție: Ivan Darvas, Eva Rutkay, Vera Venczel, Zoltan Latinovits, Antal Páger.

● **Alegere de asasini**. Un cineast francez necunoscut nouă, Philippe Foubert (fost asistent al lui Jacques Rivette și Jean-Luc Godard), ni se recomandă cu un film structurat după legile celui «polițist», dar care ascunde serioase preocupări de surprindere a mobilurilor sufletești. În rolurile principale: Bernard Noël, Duda Cavalanti, Guido Alberti, Robert Dalban, Antonio Passalia, Corinne Armand.

## disc

● Vă recomandăm citeva discuri reprezentative ale muzicii noastre românești:

**Lili Creangă**, autentic star al cântului popular, cîntă «Pe la noi, pe la pădure» sau «Sus pe deal răsare luna». Dirijorul Radu Voinescu însoțește solista în fruntea reputei formații de muzică populară a Radioteleviziunii (EPC-935).

**Ion Duca**, despre care am mai pomenit aici, așa că nu mai adăugăm nimic, decît că în «Am avut un pui pe lume» este la nivelul cel mai sus al lui... Ion Duca (EPC-960).

**Ilie Muțiu**, cu orchestra lui Moise Belmustă — «Eu-s cioban din Rășinari» și altele la fel (EPC-936).

**Dumitru Farcaș**, la taragot și la oboi, și orchestra de muzică populară de la Cluj «Apurtată» de Tetrade cuceresc aplauze cu «Măruntelul», «Invirtita din Ardeal» și «Codreanca ca la Groși» (EPC-939).

**Adriana Comșa** cîntă nespuse de frumos: «Arză-te focul, noroc» și «Merg dorul meu încet». În fruntea orchestrei de muzică populară a Radioteleviziunii: George Vancu (EPC-970).

**Elena Roizen**, acompaniată de aceeași orchestră, condusă de astă dată de Boris Marcu, interpretează: «Liliac cu frunza verde», «Foaie verde stul de baltă» și «Mihăiță, puilule» (EPC-942).

**Varga Laszlo**, cu orchestra Varga Lajos, cîntă citeva frumoase piese din folclorului maghiar (EPC-943).

**Orchestra de muzică populară «Crișana»** a Filarmonicii din Oradea, dirijată de George Mișin Vărieșescu, ne oferă o suită de jocuri din Bihor, care numai prin enumerarea titlurilor prezintă arie nespusie varietăți din țara de pe plaiurile bihorene: «Joc pe picior», «Joc din Vascaș», «Joc Sicul», «Mă Carânel», «Joc din can din Suncuș», «La Tincă», «Luncă» (EPC-937).

## muzică

● Cu spectacolul «Liliacul» din 30 iunie, Opera română și-a încheiat stagiunea și se pregătește pentru cîteva turnee peste hotare. Primul dintre acestea va fi în Iugoslavia. Ansamblul de balet al primei noastre scene lirice va participa anul acesta la prestigiosul «Festival de vară» de la Liubliana, alături de «Paul Taylor Dance Company» din S.U.A., «Ballet de Wallonie» din Belgia, «Teatrul negru» din Cehoslovacia etc. Balerinii noștri vor prezenta «Lacul lebedelor» de P.I. Ceaikovski, iar în afara festivalului vor mai da spectacole (la Liubliana, Opatija, Split) cu același balet precum și cu «Prinț și cerșetor» de Laurențiu Profeta și «Rapsodia română» de Enescu. De asemenea, ansamblul nostru (Ileana Iliescu, Alexa Mezincescu, Magdalena Popa, Cristina Hamel, Gh. Cotovelea, Sergiu Stefanschi, Dan Moise, Petre Ciortea, Amatto Checulescu, Ion Tugearu, Gheorghe Căciuleanu și alții) va înregistra pe telerecording, pentru televiziunea iugoslavă, un spectacol-coupé: «Bolero» de Ravel, «Metamorfoze» de Paul Hindemith și «Zidul» de Dutilleul.

● Sala Savoy a Teatrului «C. Tănase» găzduiește între 1 iulie și 31 august un spectacol intitulat «Varietăți folclorice», prezentat de cunoscutul nostru ansamblu «Perinița», în regia lui Bițu Fălticaneanu și sub conducerea muzicală a lui Ștefan Octavian Ciutac. Cîntă soliștii vocali: Ștefania Rareș, Maria Pietraru, Aurel Ioniță, Dumitru Iliescu, Eugenia Ticu, Ana Piuaru, Viorica Albușescu, Lizeta Chirculescu și artiștii instrumentiști Ion Lăceanu, Radu Simion, Petru Marinescu-Ciuciu. Petre Bodeuț și Eugenia Popescu-Județ sînt creatorii citorva dansuri dintre cele ce au dus departe peste hotare faima «Periniței».

● Un alt ansamblu folcloric, **Doina**, va duce cîntecul și jocul românesc pe meleagurile Franței, în vestita stațiune balneară Aix les Bains, în cadrul manifestărilor artistice românești ce au loc aici între 4 și 11 iulie.

● A plecat în Iugoslavia, într-un turneu de 20 de zile (Belgrad, Novi Sad, Niș, Orhid), corul **Madrigal** al tinerilor muzicieni, studenți ai Conservatorului «Ciprian Porumbescu» din București.

## teatru

● Celebra comedioară **Madame Sans-Gêne** de Sardou și Moreau a văzut lumina rampei la Teatrul de

stat «Matei Millo» din Timișoara. Piesă de efecte și succes la public a fost montată de Marietta Sadova (scenografia, Emilia Jivanov), cu o bună și temperamentală protagonistă: Florina Cerel. În rest, dint-o distribuție inegală, se remarcă Ștefan Iordănescu, Ștefan Moisescu.

● **Comici vestiți ai revistei N. Stroe**, e noua microrevistă prezentată de Teatrul «C. Tănase». Spectacolul pur estival, fără pretenții, readece verva și spontaneitatea scenică a lui N. Stroe, care înfruntă cu succes chiar și unele locuri comune din text. Mai joacă și cîntă: Rolanda Camin, Lucia Ripeanu, Zizi Șerban, Doina Badea, Mariana Bădoiu, George Bunea, Didi Ionescu.

● Teatrul **Țăndărică** s-a întors în țară după un turneu întreprins în Elveția și care s-a bucurat de mult succes. Ziarul «Die Tat» scrie: «Spectacolul e de o mare frumusețe poetică și de un umor copios. Munca regizoarei Margareta Niculescu a dat reprezentății o valoare deosebită».

● **Acusticon studio**, o nouă formulă de spectacol încercată de regizorul Victor Tudor Popa în noua și modernă sală a Studioului de radio Cluj. Obiectivul: un drum nou care să apeleze la elementele — vizuale și auditive — ale scenei și ale radioului.

● Cîteva titluri atractive ale «Teatrului radiofonic»: **Circuitul telefonic** de Miloslav Stehlik (Premiul «Italia») de Gina Patrichi, Amza Pellea, Dana Comnea, Dumitru Furdui ș.a. (7 iulie); **Trei piese într-un act** de George Călinescu: «Războiul lui Voltaire», «Despre minie», «Napoleon și Sf. Elena» cu Fory Etterle, Ion Marinescu, Mariana Mihuț ș.a. (8 iulie); **Cartoforii** de N. Gogol cu Gr. Vasiliu-Birlic, Niki Atanasiu, Costache Antoniu, Dem. Rădulescu, Ovid Teodorescu, D. Furdui, Mihai Fotino (10 iulie).

● Debut! Anul teatral care a trecut a consemnat numeroase debuturi regizorale. Să mai consemnăm și noi unul: studenta la regia Catalina Buzoniu a montat la Teatrul Național din Craiova **Domnișoara Iulia** de Strindberg (de altfel dramaturgia lui Strindberg va fi prezentată în toamnă pe marile scene din țară). Textul dificil al artistei, spectacolul inegal, cu lacrimi (Iulia), Smaragda Olteanu, Gheorghe Ștefan și Păpă



Gina Patrichi

**televiziune**

Dacă nu va interveni vreo schimbare (de fapt e greu să ne imaginăm așa ceva!) programul săptămîinii ce urmează se va înscrie și el, ca atîtea altele, în anonimul. Ne-am îngădui să amintim din nou organizatorilor programelor televizate că vacanța nu înseamnă vacanță pentru TV așa cum nu înseamnă pentru Salvamar, de pildă.

**DUMINICĂ 7 IULIE**. La harpă, oboi, trombon, marimbafon, trompetă... muzică populară. Iată deci că și o emisiune de **Varietăți folclorice** poate fi insolită (20.15) ● Celebrul roman al tinerilor de pretutindeni, «Aventurile lui Tom Sawyer» de Mark Twain — transpus pe o peliculă cu Tommy Kelly și Ann Gillis (21.00) ● Program II. Ascultați-l pe baritonul Laurence Winters (20.15) ● **Seară de teatru**. Un excepțional spectacol bucovinean adus pe micul ecran — «Acest



Rodica Tutuianu

animal ciudat» de Gabriel Aroud (dujă Cehov), într-o distribuție fără reproșuri: George Constantin, Gilda Marinescu, Mihai Hărovanu, Lia Șahi ghian și alții (21.00).

**LUNI 8 IULIE**. Studenții **Televiziunii** n-au intrat în vacanță. Ei vor audia — în ciclul «Istoria civilizațiilor» — prima parte a subiectului «Civilizația egipteană» (20.45) ● **Teatrul în studio** repune comedia lui Mușatescu «...ESCU» (Gh. Dinică, Niculescu Cadet, Florin Vasiliu, Florin Scărlătescu, Amza Pellea, Rodica Tutuianu, Victoria Mierlescu și alții. Revenim cu o întrebare: este oare fericită programarea celor două emisiuni săptămînale de teatru în două seri consecutive? (21.20).

**MĂRTI 9 IULIE**. O rubrică de prestanță, **Cronica ideilor**, programează tema: «Idealul etic în societatea noastră» (20.26) ● Un film cehoslovac din categoria comedioară polițistă — «Chemați-l pe Martin» (nu e cazul să formulăm pretenții) (20.45) ● Pentru amatorii de genuri suspinătoare — o **Seară de romane** cu Cornelia Mihai, Pușca Neicu și George Nicolescu (22.20).

**MIERCURI 10 IULIE**. O jumătate de oră în compania Ștefaniei Stere-Polovenco, a Georgetei Anghel, a Mariei Schipor, a lui Ion Dolanescu, cunoscuți interpreți de muzică populară românească (20.00).

**JOI 11 IULIE**. Bobby Solo la **Parada vedetelor** (22.30) ● Program II. Cine a urmărit săptămîna trecută documentarul «Aventură în Mato Grosso» va fi tentat săptămîna aceasta de titlul «Brazilia, pămînt al contrastelor» (20.00) ● Pe sumarul emisiunii **sămă de cuvinte**: «Însemnări de besec» — Spătarul Milescu, Dinicu conțempasile Alecsandri, Al. Odonce invată cum convingi că autorii (21.00).

**VINERI 12 IULIE** precursorii **noșterii** — o bine întocmită pentru tineret (19.00) ● Ultimele volume ale poetului Nichita Stănescu: «Oul și sfera» și «Alfa», în discuția rubricii **Cărți și autori**, cu participarea criticului Eugen Simion (20.40).

**SĂMBĂTA 13 IULIE**. Instantaneu pe portativ, de fapt un pretext pentru întâlniri și reîntîlniri cu citeva personalități din lumea muzicii ușoare: Iordanka Hristova, Malafida Sofia, Jo Roland, Miquel, Kalinka, Guy Mardel, Rody McNeil și alții (21.50).

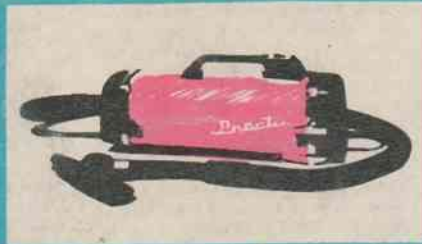
## pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 27 din 7 iulie 1968

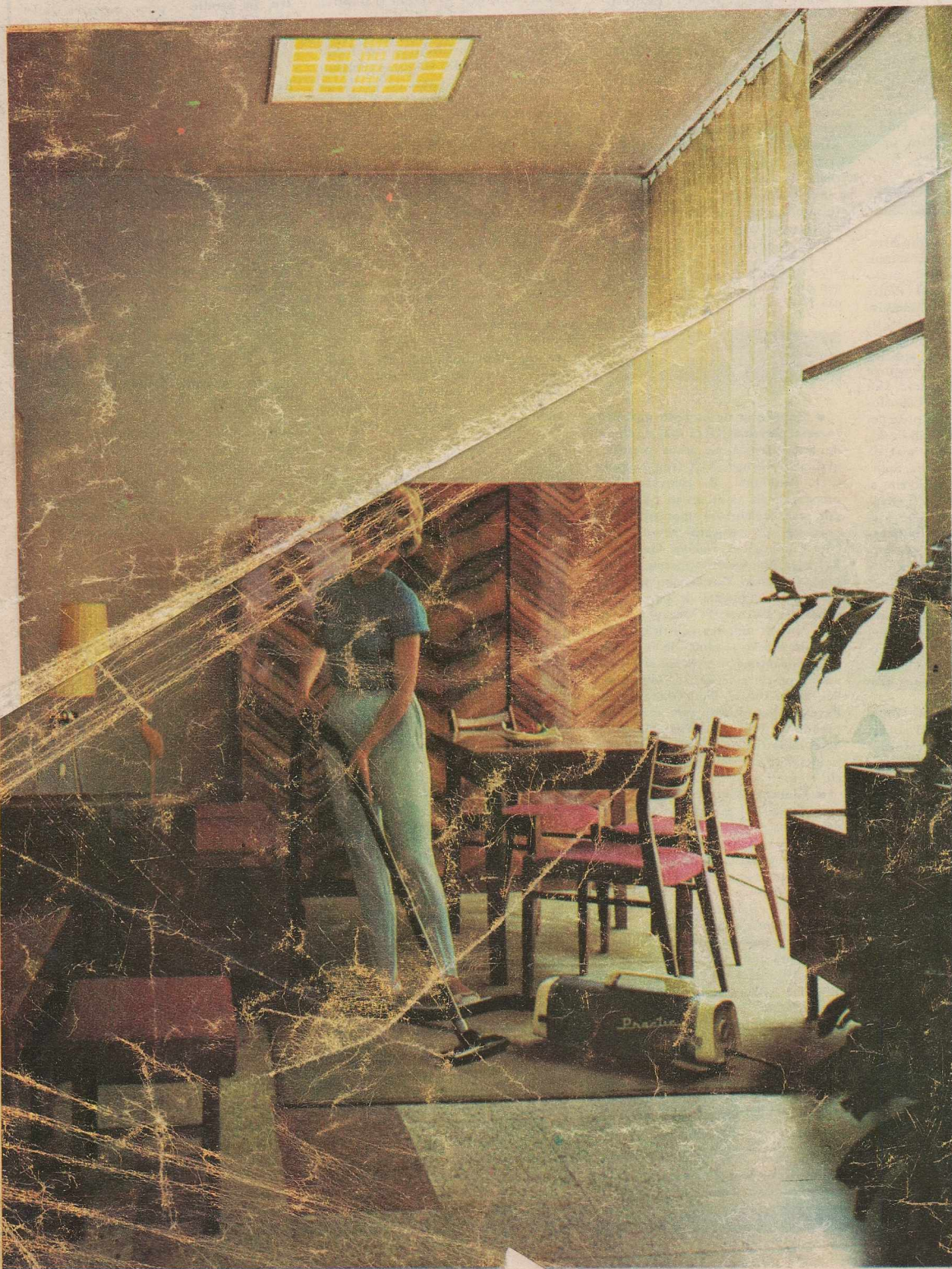
I. Ancora Galați-Oțelul Galați	x
II. Gloria CFR Gi.-Unirea Focșani	1
III. Portul Constanța-IMUM	x
IV. Stuful Tulcea-Electrica C-ța	1
V. Dunărea Giurgiu-Metalul Buc.	1
VI. Fl. roșie-S.N. Oltenița	x
VII. Poiana-Șoimii Buzău	1
VIII. Flacăra-Rapid Plopeni	1
IX. Oltul Sf. Gheorghe-Metrom	2
X. Faianța-Chimia Făgăraș	1
XI. Victoria Hălău-Minerul Lupeni	x
XII. Metalul Huned.-Mureșul Deva	1
XIII. CFR Pașcani-Foresta Fălticeni	1

# „PRACTIC“

ASPIRATORUL  
ULTIMELOR



CERINȚE



*Practic*

«PRACTIC» consumă numai 420 Wați pe oră.

Diferența de presiune pe care o creează el este de 1 300 milimetri coloană de apă.

«PRACTIC» are un randament superior, performanțele lui fiind comparabile cu ale celor mai bune produse similare străine. L-ați recunoscut deci: «PRACTIC», noul tip de aspirator de praf realizat de uzina «Electromotor»-Timișoara, este rodul unor temeinice studii și experimentări. Tehnologia modernă de fabricație și execuția îngrijită îi conferă performanțe mult îmbunătățite în comparație cu tipul «Record». «PRACTIC», ASPIRATORUL IDEAL, VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE ÎN VITRINELE MAGAZINELOR DE SPECIALITATE.



UZINA **ELECTROMOTOR**

TIMIȘOARA RD. REPUBLICII NR. 21

TELEFON 13856